

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Jaarverslag 2024

Samen werken aan ons landschap

Goes, juni 2025

Colofon

Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes
www.landschapsbeheerzeeland.nl
info@landschapsbeheerzeeland.nl

Samenstelling en Opmaak: Stichting Landschapsbeheer Zeeland

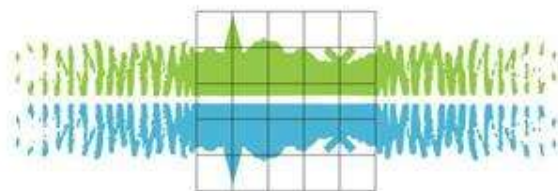
Disclaimer

Deze uitgave is met de grootst mogelijk zorgvuldigheid tot stand gekomen.
Desalniettemin kan de uitgever geen verantwoordelijkheid nemen of aansprakelijk
worden gesteld voor mogelijk verkeerde informatie.

Vaststelling

Managementteam SLZ: 10 juni 2025
Bestuur SLZ: 18 juni 2025

Rapportnummer: SLZ 2025 -1-1

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

1. Inhoudsopgave

Bestuursverslag

2. Inleiding	10
3. De organisatie van SLZ	11
3.1 Bestuur	11
3.2 De werkorganisatie	11
3.3 Beleidsplannen en werkplannen	12
3.4 Richtlijnen en gedragscodes	13
3.5 Personeelsbeleid	13
3.6 Integriteit.....	14
3.7 Bezoldiging directie	14
3.8 Monitoring output	14
3.9 Goede doelen organisatie	15
3.10 Risico's en onzekerheden	15
3.11 Financiën	16
3.12 Giften en Donaties	17
3.13 Beleggingen	17
4. Prestatieveld Toegankelijkheid Platteland.....	19
4.1 Routenetwerk Zeeland	19
4.1.1 Beheer en Onderhoud door SLZ	19
4.1.2 Vrijwilligers	19
4.1.3 Routedatabank	19
4.1.4 Meldingen knelpunten	20
4.1.5 Wandelnetwerk Zeeland	21
4.1.5.1 Rol vrijwilligers wandelnetwerk	21
4.1.5.2 Rol medewerkers wandelnetwerk	21
4.1.5.3 Vermeldenswaardige activiteiten wandelnetwerk	22
4.1.6 Wandelnetwerk Basis	23
4.1.6.1 Adviesgroep	23
4.1.6.2 Wandelevenement.....	23
4.1.7 Fietsnetwerk, LF1 Kustroute, MTB-, Ruiter-, en Wieler -netwerk	24
4.1.7.1 EasyGis.....	24
4.1.7.2 Jaarlijkse controles	24
4.1.7.3 Overzichtspanelen Fietsnetwerk.....	24
4.1.7.4 Waardering.....	25
4.1.7.5 Samenwerken diverse netwerken	25
4.2 Toegankelijkheid Werk voor derden	25

4.2.1	Rolstoelroutes	25
4.2.2	Wandelroutes Grenspark Groot Saefthinge	26
4.2.3	Maaiwerk wandelroutes	26
4.2.4	Campagne 'Praat samen over morgen'	27
4.2.5	MTB route Borsele.....	27
4.2.6	Vernieuwing Tholen	27
4.2.7	Geoparkwandeling rond Nisse	27
4.3	Websites Routenetwerken	28
4.3.1	www.routenetwerkzeeland.nl.....	28
4.3.2	www.wandelnetwerkzeeland.nl	28
4.3.3	www.routemeldpunt.nl	28
5.	Prestatieveld Vrijwilligerswerk	30
5.1	Rapportage vrijwilligerswerk	30
5.1.1	Zelfstandig werkende groepen	32
5.1.2	Organisatie vrijwilligerswerk	33
5.2	Kennis en kwaliteit	33
5.2.1	Binding en waardering	34
5.2.2	Werving	35
5.2.3	Uitleen gereedschap	35
5.3	Nationale Natuurwerkdagen	35
5.4	Landschapsonderhoud	36
5.5	Bestrijding bacterievuur	37
5.5.1	Bij particulieren en organisaties	37
5.5.2	Bij Waterschap Scheldestromen	37
5.5.3	Gevonden aantastingen in de periode 2006 – 2024	38
5.5.4	Conclusie	39
6.	Prestatieveld Natuur- en Landschapsbeheer	40
6.1	Advisering en planvorming	40
6.2	Externe opdrachten	41
6.3	Samenwerking met bedrijven	42
6.4	Samenwerking met overheden	42
6.5	Boeren planten bomen	42
6.6	Actie Wilgenpoot.....	43
6.7	Plan Boom uitdeelactie	43
6.8	Projectplan Herstel streekeigen erven	44
6.9	Projectverslag Herstel streekeigen erven	44
6.10	Abonnementen	44

6.10.1	Hoogstamabonnementen	44
6.10.2	Ervenabonnement (en kleine bosjes)	45
6.10.3	Grenslinden abonnement	45
6.10.4	Nieuwe opzet abonnement	45
6.11	Onderhoudsovereenkomsten	46
6.12	Zeeuwse bosjes en hagen.....	46
6.13	Meetnet landschapselementen	46
6.14	Voedselbossen	46
6.15	Waardevolle natuur- en landschapselementen in Zeeland	47
6.16	Bakkersweel	48
7.	Prestatieveld Communicatie en Kennis.....	50
7.1	Corporate Communicatie	50
7.2	Interne Communicatie	50
7.3	Project Communicatie	51
7.4	Media	51
7.4.1	Website	51
7.4.2	Sociale Media	51
7.4.3	Traditionele media	52
7.4.4	Tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland'	52
7.5	Interne kennisuitwisseling	52
7.6	Externe kennis uitwisseling	53
7.7	Projectontwikkeling en -verkenning	53
7.8	Activiteiten overzicht	53
7.9	Automatisering en netwerk	55
7.10	AVG	55
7.11	Ken je erf	55
6.11.1	Cursus Het Zeeuwse Erf	55
7.11.1	Cursus De vier jaargetijden van de hoogstamfruitboom	55
6.11.3	Mobiele Fruitpers/Fruit Determinatie.....	56
6.11.4	Thema-erfexcursies	56
6.11.5	De Zeeuwse Erftrofee	56
7.12	De Zeeuwse Natuur.....	57
7.13	Delta Energie.....	61
8.	Prestatieveld Cultuurhistorie	62
8.1	Overleg en samenwerking	62
8.2	Streekeigen erfgoed en vrijwilligers	62
8.2.1	Historische begraafplaatsen en kerkterreinen	62

8.2.2	Overige Historische locaties	62
8.2.3	Historische buitenplaatsen	63
8.3	Herstel Klein Erfgoed	63
9.	Prestatieveld Biodiversiteit	64
9.1	Werkzaamheden biodiversiteit	64
9.2	Kwetsbare bijen en Rijke dijken in Zeeland	65
9.3	Vleermuizen	65
9.4	Ecologisch maaibeheer	65
9.5	ErfPlus 2024-2028	66
9.6	Nestgelegenheid	67
9.7	Poelen.nu / Kamsalamander 2021-2024	67
9.8	Bestrijding Invasieve exoten met vrijwilligers	67
9.9	POP3 project "streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw"	68
9.10	Borging POP3 project	70
9.11	Project Oude rassen en Dorpsboomgaarden	70
9.11.1	Oude fruitrassen	70
9.11.2	Streekeigen Populierenklonen	71
9.11.3	Oude Zeeuwse Graangewassen.....	71
9.11.4	Dorpsboomgaarden	71
9.12	Natuur op bedrijfsterreinen	71
9.12.1	Zeeland Refinery	72
9.12.2	Opdracht Provincie Zeeland terrein-scans.....	72
9.12.3	Gemeente Terneuzen	72
9.12.4	North Seaports en Yara in de Koegors	73
10.	Prestatieveld Agrarisch natuur-en landschapsbeheer	74
10.1	Stichting ZeeBra	74
10.2	Algemeen advies	74
10.3	Impuls Groenblauwe dooradering.....	75
10.4	Externe opdrachten.....	75
11.	Bijlagen bestuursverslag	79
11.1	Medewerkers	79
11.2	Bestuursleden en Directeur incl. relevante (neven)functies.....	80
11.3	Rooster van aantreden en aftreden bestuursleden.....	81
11.4	Overzicht aangeplante bomen en struiken	82
11.5	SLZ in de (online) media	83
11.6	SLZ rapporten	86

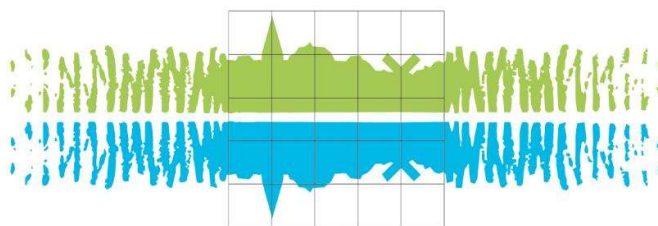
11.7	Financiering projecten	87
11.8	Lijst van projecten en wijze financiering	88
Jaarrekening		
1.	Balans per 31 december 2024 (na resultaatbestemming)	90
2.	Staat van baten en lasten 2024	91
3.	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	94
3.1	Algemene grondslagen	94
3.2	Materiële vaste activa	94
3.3	Effecten	95
3.4	Vorderingen en liquide middelen	95
3.5	Eigen vermogen	95
3.6	Voorzieningen	95
3.7	Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	95
3.8	Kosten beheer en administratie	95
3.9	Financiële instrumenten	96
4.	Toelichting op de balans per 31 december 2024	97
4.1	Activa	97
4.1.1	Materiele vaste activa	97
4.1.2	Vorderingen en overlopende activa	97
4.1.3	Debiteuren en overige vorderingen	98
4.1.4	Effecten	98
4.1.5	Liquide middelen	98
4.2	Passiva	98
4.2.1	Voorzieningen	99
4.2.2	Kortlopende schulden	99
4.2.3	Toelichtingen overige schulden	100
4.3	Verplichtingen buiten de balans	101
5.	Toelichting op de staat van baten en lasten 2024	102
5.1	Verschillenanalyse	105
5.2	Norm kosten beheer en administratie	105
6.	Lasten totaal	106
7.	Staat van baten en lasten conform model 3 van RJ650	107
8.	Resultaatbestemming, vaststelling en goedkeuring	108
9.	Verantwoording Wet Normering Topinkomen	109
10.	Vaststelling jaarrekening 2024	111
Overige gegevens		

11. Overige gegevens.....	113
----------------------------------	------------

Bijlagen

12. Bijlagen jaarrekening	117
--	------------

12.1	Declarabele uren per doelstelling en uren beheer en administratie 2024 ..	117
12.2	Overzicht bestedingen Nationale Postcode Loterij	118
12.3	Overzicht projecten (o.b.v. voorcalculatorische tarieven)	119
12.4	Overzicht projecten medegefinancierd via IKS	121
12.5	Begroting 2025 (vastgesteld door het bestuur okt. 2024)	122
12.6	Werkbegroting 2025	123
12.7	Bezoldiging directie t.b.v. CBF	128

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Bestuursverslag

Vastgesteld door het bestuur SLZ d.d. 18 juni 2025

2. Inleiding

Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) is sinds 1982 een uitvoerende organisatie gericht op het beheer van het cultuurlandschap van Zeeland. Hierbij richt SLZ zich met name op het behoud en beheer van de biodiversiteit, de cultuurhistorie en de toegankelijkheid van het cultuurlandschap. De missie van SLZ is "Samen werken aan ons landschap". Deze samenwerking vindt plaats met veel vrijwilligers, particulieren, bedrijven en natuur- en cultuurorganisaties in Zeeland. SLZ is aangesloten bij de koepel van LandschappenNL, is een door het CBF erkende goede doelen organisatie en heeft de ANBI-status.

Dit jaarverslag is een integraal overzicht van de ontwikkelingen van de organisatie, de uitgevoerde werkzaamheden per prestatieveld, het bestuursverslag en de jaarrekening.

Afbeelding 2.1: Groepsfoto van medewerkers en bestuur van SLZ eind 2024

3. De organisatie van SLZ

3.1 Bestuur

Het bestuur van SLZ bestaat uit 7 bestuursleden. Het bestuur komt minimaal 4 keer per jaar bijeen en stelt jaarlijks het jaarverslag, de jaarrekening, de begroting en het werkplan vast. Het bestuur bestuurt op hoofdlijnen en is eindverantwoordelijk voor de organisatie. Het bestuur delegeert taken en bevoegdheden aan de directeur om beleidsvoornemens uit te werken en uit te voeren. De directeur geeft leiding aan de werkorganisatie. Het bestuur wordt door de directeur geïnformeerd over de financiële en personele ontwikkelingen, over de output en over knelpunten en eventuele klachten. Tijdens de bestuursvergaderingen worden regelmatig presentaties georganiseerd door medewerkers zodat het bestuur nadere info krijgt over inhoudelijke projecten.

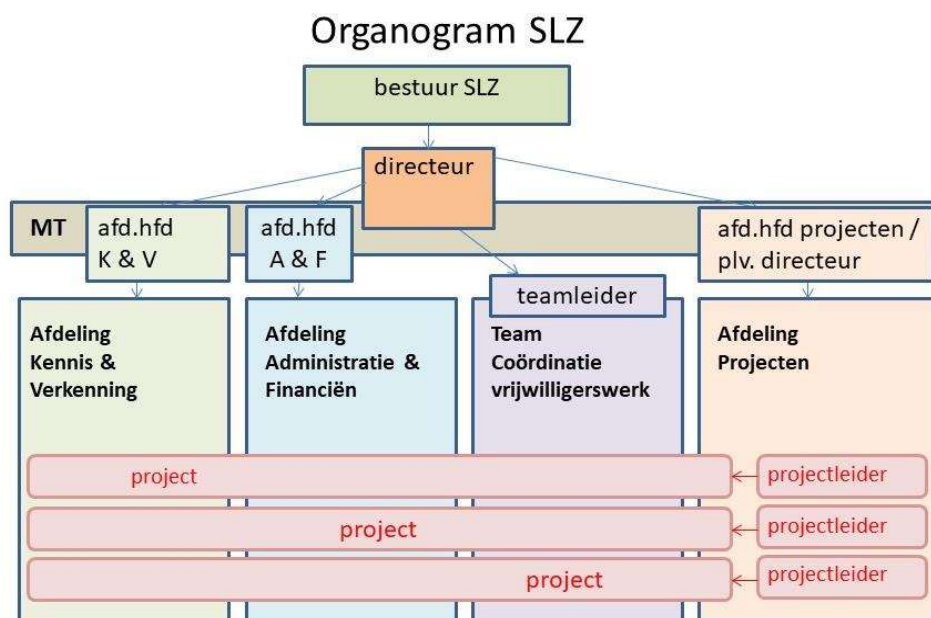
Individuele bestuursleden vertegenwoordigen SLZ regelmatig op bijeenkomsten en overleggen in de regio, op bestuurlijk niveau (zoals bestuurlijk overleg met verantwoordelijke gedeputeerde van de provincie Zeeland) en op landelijk niveau (zoals bestuurlijke bijeenkomsten LandschappenNL). Het bestuur evalueert iedere vier jaar het eigen functioneren, het bestuursprofiel en de statuten en/of het huishoudelijk reglement. Het bestuur ontvangt geen bezoldiging voor de bestuursactiviteiten; wel een onkostenvergoeding. In 2024 zijn 5 bestuursvergaderingen gehouden. Enkele van de in 2024 besproken agendapunten in het bestuur zijn: jaarverslag en jaarrekening 2023, werkplan en begroting 2025, overstap naar AFAS, huisvesting, werven nieuwe directeur, samenwerking op bedrijfsvoering niveau met HZL, rooster aftreden bestuursleden en relevante nevenfuncties van bestuursleden.

Enkele inhoudelijke presentaties van medewerkers aan het bestuur zijn gehouden over patrijzertellingen, akkervogelmonitoring, aanleg van landschapselementen van 12 hectare op 38 erven in het kader van de groenblauwe dooradering en ecologisch maaibeheer. In 2024 heeft een gezamenlijke excursie met etentje van medewerkers en bestuur plaatsgevonden. Dit vond in het najaar plaats waarbij tevens secretaris Jo Timmers afscheid nam na afloop van zijn 3e termijn. Deze bestuursfunctie is ingevuld door Alex de Smet. De evaluatie van het eigen functioneren is in 2026 weer aan de orde. Daarnaast worden jaarlijks de afspraken van de evaluatie van 2022 geagendeerd om te beoordelen of deze nog actueel zijn. Dit is gebeurd op de vergadering van 11 december 2024, waarbij is besloten dat dit het geval is.

3.2 De werkorganisatie

De werkorganisatie van SLZ bestond per 31-12-24 uit 29 medewerkers (21,8 fte) in dienstverband (zie ook bijlage 1). Daarnaast heeft in 2024 1 stagiair deel uitgemaakt van de organisatie. De organisatie coördineerde en organiseerde de inzet van 46.500 vrijwilligersuren; bij een inzetbaarheid van 1500 uur/fte komt dit neer op 31 fte.

Het personeel kent een personeelsvertegenwoordiging (PVT) en SLZ heeft een interne en externe vertrouwenspersoon. Het organogram van SLZ met daarin de werkorganisatie is in afbeelding 3.1 weergegeven.

Afbeelding 3.1: Het organogram van Stichting Landschapsbeheer Zeeland in 2024

3.3 Beleidsplannen en werkplannen

SLZ werkt volgens een meerjarig beleidsplan (2020-2025) en een éénjarig werkplan. In het werkplan 2024 is een overzicht gegeven van alle geprognostiseerde projecten voor 2024. Daarnaast is voor 2024 een begroting opgesteld voor de gehele organisatie. Een schematische weergave van de managementinformatie met daarbij de verantwoordelijkheden is gegeven in afbeelding 3.2. Ten opzichte van voorgaande jaren is de applicatie AFAS in het schema nieuw. In 2024 is de implementatie gedaan voor de eerste onderdelen (payrol en administratie). De onderdelen declaraties en facturen treden inwerking vanaf 1 januari 2025.

In het meerjarig beleidsplan is een meerjarenbegroting opgenomen.

In het jaarverslag 2024 is tevens de begroting 2025 opgenomen.

Missie

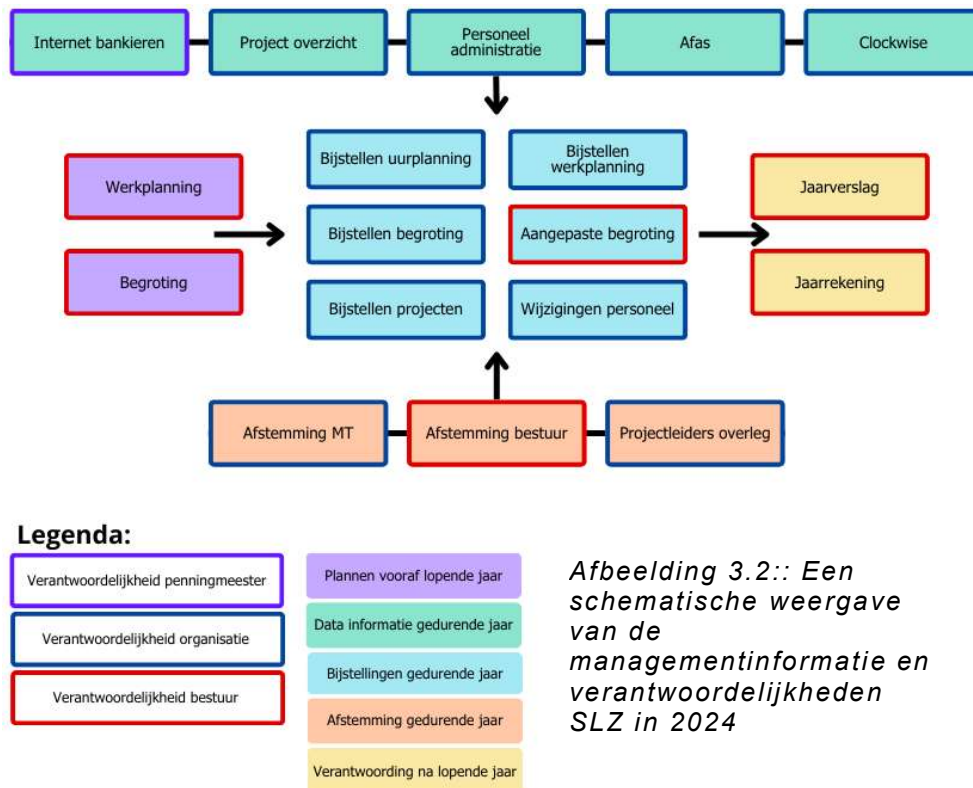
SLZ werkt aan het behoud, beheer en ontwikkeling van karakteristieke landschapselementen en natuurwaarden van het cultuurlandschap van Zeeland. Hierbij richt SLZ zich vooral op kleinschalige landschapselementen, de cultuurhistorie, de biodiversiteit en de beleving van het landschap. We werken hierbij altijd samen met de betrokkenen en vooral met eigenaren en vrijwilligers. De slogan van SLZ is dan ook: "Samen werken aan ons landschap in Zeeland".

Bovenstaande missie is een korte weergave van de doelstellingen zoals verwoord in de statuten van Stichting Landschapsbeheer Zeeland.

Visie

Wij werken samen met vele bewoners van het buitengebied, overheden, natuurorganisaties, vrijwilligersorganisaties, landbouworganisaties en ondernemers, organisaties op terrein cultuurhistorie, dorpsverenigingen, kerkgenootschappen, recreatieve en toeristische organisaties en ondernemers. Burgerparticipatie staat hoog in ons vaandel en veel werk wordt door onze vrijwilligers uitgevoerd. Centraal punt bij

de activiteiten van SLZ is dat altijd samengewerkt wordt met anderen. Dat moet wel, want SLZ heeft zelf geen terreinen in eigendom, en streeft dat eigendom ook niet na.

Afbeelding 3.2:: Een schematische weergave van de managementinformatie en verantwoordelijkheden SLZ in 2024

3.4 Richtlijnen en gedragscodes

SLZ onderschrijft de Code Goed Bestuur (de Code Wijffels), de Richtlijn RJ650 (onderdeel van richtlijnen van de Raad voor de jaarverslaggeving) en de werkwijze conform het CBF-keurmerk.

SLZ werkt volgens de Gedragscode Soortenbescherming Natuurbeheer deel 1 en de interne richtlijn van VBNE, de Gedragscode Tijdelijke Natuur en de AVG-richtlijn. Hiernaast werkt SLZ met een eigen gedragscode; deze is te vinden op de website van SLZ. Maximaal 1/3 van de continuïteitsreserve wordt belegd in defensieve en duurzame pakketten van obligaties en aandelen.

3.5 Personeelsbeleid

SLZ streeft naar een personeelsbestand dat op geslacht en etniciteit overeenkomt met de samenstelling van de bevolking van Zeeland. Verder kijkt SLZ naar mogelijkheden om medewerkers met een achterstand op de arbeidsmarkt een kans te geven zich te ontwikkelen en streeft SLZ, mede vanuit continuïteit, naar een goede verdeling over de leeftijden. Uit tabel 2.1 blijkt dat SLZ een meerderheid aan mannen heeft; wel zie je dat de verhouding vrouw-man in de jongere leeftijdsklassen (21 tot en met 40 jaar) een meer gelijkmatige opbouw heeft en dat het in de oudste leeftijdsgroep enkel om mannen gaat. De tabel laat een mooie spreiding zien van medewerkers over de leeftijdscohorten.

	21-30	31-40	41-50	51-60	61-67	totaal
totaal	5	6	6	8	4	29
man	1	6	4	4	4	19

vrouw	4	0	2	4	0	10
-------	---	---	---	---	---	----

Tabel 3.1: De leeftijdsopbouw (in cohorten) van betaalde medewerkers van SLZ in 2024 op peildatum 31-12-2024.

3.6 Integriteit

SLZ heeft een Algemene Klachtenregeling, een Klachtenregeling Ongewenste Omgangsvormen en een Protocol Datalekken. Op onze website staat een gebruiksvriendelijke externe klachtenregeling. Tijdens de jaarlijkse functioneringsgesprekken is integriteit een vast onderdeel van ieder gesprek en jaarlijks wordt in het MT het integriteitsbeleid geëvalueerd. Het bestuur onderschrijft het huidige integriteitsbeleid. In 2024 zijn geen formele of informele klachten binnengekomen.

In 2024 zijn 5 meldingen bij de interne vertrouwenspersoon binnengekomen. Deze mensen zijn informeel doorverwezen, gewezen op het officiële klachtenformulier en soms was geen verwijzing nodig. Alle meldingen van integriteitskwesties worden opgenomen in het jaarverslag en ernstige meldingen van integriteitschending worden direct kortgesloten met het CBF en LNL.

De relevante (neven) functies van het bestuur en de directeur zijn opgenomen in bijlage 2

3.7 Bezoldiging directie

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in december 2021.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt SLZ de regeling "Beloning Directeuren van Goede Doelen (versie 1 januari 2020)".

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij SLZ vond plaats door de penningmeester. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 425 punten met een maximaal normjaarinkomen van € 144.154 (fte/12 mnd). Op basis van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is het maximale normjaarinkomen € 233.000.

De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomens van de directie bedroegen (2024 in euro's) voor J.A. van der Velden (0,865 fte/ 8 mnd): € 95.845 en voor P. Smits (0,8 fte/ 7 mnd): € 64.218. Deze beloningen bleven binnen de geldende maxima.

De belaste vergoedingen/ bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten.

3.8 Monitoring output

Met de meeste opdrachtgevers wordt gewerkt op basis van output-afspraken. De output afspraken worden gerapporteerd aan de opdrachtgevers bij oplevering van het project of het programma. SLZ werkt altijd samen met eigenaren en veelal ook in andere samenwerkingsverbanden. Veel projecten zijn geïnitieerd door SLZ en de uitvoering is een samenwerkingsverband. De outcome van behoud van het cultuurlandschap van Zeeland is lastig te monitoren. SLZ heeft reeds in diverse gremia aangegeven dat ze graag een monitoring van het cultuurlandschap van Zeeland op wil pakken; maar de financiering hiervan was tot nu toe een knelpunt. De impact van het

werk van landschapsorganisaties over 2024 wordt opgenomen in de impactanalyse van LandschappenNL.

Na ieder jaar wordt een selectie van projecten geëvalueerd door de projectleider, het afdelingshoofd van de afdeling projecten en de financieel medewerker. Het totaal van de projecten wordt ieder jaar geëvalueerd door het managementteam van SLZ. Hiernaast wordt veel van de output ook op een populair wetenschappelijke wijze via het tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland' gecommuniceerd met de belangenbehartigers van SLZ. Dit tijdschrift wordt toegezonden aan alle vrijwilligers, de coördinatoren van de zelfstandige vrijwilligersgroepen, sponsors, particulieren en bedrijven die bij SLZ een samenwerkings- of beheercontract hebben en aan betalende abonnementhouders. Deze totale groep kan ook worden gezien als de belangenbehartigers van SLZ. In 2024 is het tijdschrift 3 maal verschenen en telkens met een oplage van 1550 exemplaren. Hiernaast publiceert SLZ haar kennisontwikkeling regelmatig in vakbladen.

3.9 Goede doelen organisatie

SLZ is een door het CBF erkende goede doelen stichting en heeft een ANBI-status. SLZ geeft tussen de 85-90% van de totale uitgaven uit aan de doelbesteding. De kosten voor beheer en administratie en voor het bestuur, die niet direct te koppelen zijn aan het bereiken van de doelstelling, bedraagt 10-15% van de totale kosten. SLZ heeft geen leden of vaste donateurs en heeft dus ook geen kosten voor ledenwerving. SLZ heeft, los van het verspreiden van naamsbekendheid via persberichten, de website en het tijdschrift van SLZ, geen uitgaven voor wervingskosten.

Het CBF controleert met name of SLZ zich houdt aan de regels van een goede doelenorganisatie; maar wil de komende jaren ook meer zicht krijgen op de vraag of je ook waar maakt wat je belooft; ofwel wat is de impact van de organisatie. De missie "samen werken aan ons landschap" moet dan niet worden getoetst op activiteiten, output of outcome maar op impact oftewel het effect.

Zo wordt bijvoorbeeld in samenwerking met Waterschap Scheldestromen al jarenlang het beheer van de buitendijkse bijennestheuvels uitgevoerd door SLZ. Monitoring heeft aangetoond dat daar stabiele populaties van de zeldzame en endemisch schorvilt- en schorzijdebij zich kunnen vestigen en handhaven. En in de gemeente Kapelle is in samenwerking met de gemeente het beheer van de Boulevard te Wemeldinge op advies van SLZ zodanig aangepast, dat een populatie van de zeldzame knautiabijs daarvan profiteert.

3.10 Risico's en onzekerheden

Afgelopen boekjaar hebben zich geen incidenten voorgedaan welke een belangrijke (financiële) impact op het resultaat (konden) hebben.

SLZ heeft zijn voornaamste risico's en onzekerheden in beeld. Ze zijn ingedeeld in de volgende categorieën: strategie (incl. reputatie), operationele activiteiten (incl. fraude risico), financiële risico's en financiële verslaggeving en wet- en regelgeving.

Strategie

SLZ mengt zich niet in politieke discussies, maar is wel (financieel) afhankelijk van de politieke wind. Naast de provinciale subsidies zoeken we dan ook altijd naar andere financiële bronnen. Daarnaast zijn we een flexibele projectmatig ingerichte

organisatie. Hierdoor kunnen we projecten 'afstoten' als de bijbehorende geldbron ophoudt. De impact op ons resultaat is derhalve draagbaar. Het verlies van een project is op te vangen vanuit onze continuïteitsreserve.

Operationele activiteiten

SLZ werkt met vele vrijwilligers op terreinen van derden. Daar waar mogelijk (of verplicht) heeft SLZ verzekeringen afgesloten (denk bv autoverzekering en aansprakelijkheidsverzekering). Voor de risico's die niet met een verzekering (of met een erg hoge premie) zijn af te sluiten, is SLZ bereid de financiële gevolgen te dragen. Onze continuïteitsreserve kan hiervoor ingezet worden. We denken aan de volgende risico's: diefstal, cybercriminaliteit, terugloop aantal vrijwilligers, vertrek van medewerkers met veel specifieke kennis of vaardigheden.

Ondanks de risicobereidheid heeft SLZ (extra) beheersmaatregelen getroffen om de kans op een risico te verkleinen.

- We hebben het proces 'betalen' aangescherpt door met een geautomatiseerde workflow te gaan werken. Hierin zijn de grensbedragen vastgelegd.
- We hebben werkafspraken gemaakt om de toegangscode van de werkplaatsen periodiek te wijzigen zodat bv oud medewerkers geen toegang meer hebben.
- We hebben uitleenafspraken in een nieuwe Afas jasje gestoken.
- We hebben veldhulpmiddelen aangeschaft om arbo veilig bomen te knotten.
- We hebben de ladderkeuring ondergebracht in Afas.

Om het grootste (financiële) bedrijfsrisico af te dekken, hebben we twee bestemmingsreserves opgebouwd. Mochten onze bedrijfsmiddelen of doelstellingsmiddelen in één keer wegvallen, kunnen deze vanuit deze reserves vervangen worden.

Financiële risico's

SLZ is een onafhankelijke stichting die veelal werkt vanuit éénjarige of kortlopende opdrachten of subsidies. Omdat SLZ wel veel vaste terugkerende kosten (salaris vaste medewerkers, huur pand, samenwerkingsverbanden) heeft is het opbouwen van een continuïteitsreserve van groot belang om periodes met minder opdrachten, het niet behalen van output of verliezen op projecten op te kunnen vangen.

SLZ bankiert bij één bank. Aangezien de Rabobank een systeembank is, achten we het risico aanvaardbaar om bij één bank te bankieren. Eén bank brengt nl ook efficiencyvoordelen.

Financiële verslaggeving en wet- en regelgeving

Om begrijpelijke redenen moest SLZ na een aantal jaren 'wisselen' van accountant (binnen hetzelfde kantoor). Dit is op een soepele wijze gebeurd.

Met de accountantscontrole zijn we 'verzekerd' van een goedgekeurd jaarverslag welke voldoet aan alle van toepassing zijnde normen.

Door de overstap op Afas zijn onze persoonsgegevens (AVG) van onze relaties een stukje veiliger vastgelegd. De toegang tot Afas is op basis van autorisatie en een twee-staps-verificatie.

3.11 Financiën

Het financiële overzicht van SLZ in 2024 is:

Totale baten:	€ 2.710.352
Financiële baten en lasten:	€ 33.742
 Totale lasten:	 € 2.743.801

De complete jaarrekening 2024 (deel twee van onderliggend jaarverslag) kan gedownload worden via de website van SLZ: www.landschapsbeheerzeeland.nl. In grafiek 3.1 en 3.2 staan de inkomsten en uitgaven van SLZ in categorieën opdrachtgevers en doelstellingen. In bijlage 7 staat een nadere onderbouwing van de organisaties die hebben bijgedragen in de projectfinanciering.

Van de totale lasten is € 312.653 uitgegeven aan kosten beheer en administratie. Onze interne norm is dat dit maximaal 15% van de totale uitgaven mag zijn. Met 11% voldoen we aan onze norm.

SLZ heeft geen wervingskosten.

SLZ heeft een continuïteitsreserve en bestemmingsreserves. De continuïteitsreserve is bedoeld om eventuele exploitatieverliezen op te vangen. Het bestuur heeft vastgesteld dat het maximum saldo gelijk is aan de kosten van de werkorganisatie in één jaar. De bestemmingsreserves zijn ten behoeve van vervangingsinvesteringen. Het maximum is de aanschafwaarde van de activa. De derde bestemmingsreserve is ten behoeve van de kosten voor de toekomstige verhuizing.

3.12 Giften en Donaties

SLZ zet zich niet actief in voor het werven van giften of donaties van individuele burgers. We versturen geen mailingen en doen geen telefonische benaderingen om giften of donateurs te verwerven. SLZ heeft derhalve geen wervingskosten. Wel wordt op onze website gewezen op de mogelijkheid om een gift of donatie te doen. Het totaal aan vrije giften in 2024 was € 4.521,-. Deze inkomsten zijn besteed aan lopende projecten waar een eigen bijdrage van SLZ als cofinanciering nodig was of aan projecten waar extra werkzaamheden zijn uitgevoerd die niet begroot waren binnen het project.

3.13 Beleggingen

SLZ heeft een beleggingsportefeuille via Beheerd beleggen bij de Rabobank. Het bestuur heeft in een belegging statuut vastgelegd wat o.a. de uitgangspunten, doelstelling en beleggingsbeleid is.

De risicobereidheid is laag en daarom is een defensief risicoprofiel vastgelegd. Er wordt alleen belegd op duurzame wijze. En alleen de penningmeester kan opdrachten geven. De penningmeester rapporteert de resultaten aan het bestuur.

De beleggingsresultaten worden in de jaarrekening gepresenteerd onder de financiële baten (Effecten herwaardering en Effecten dividend).

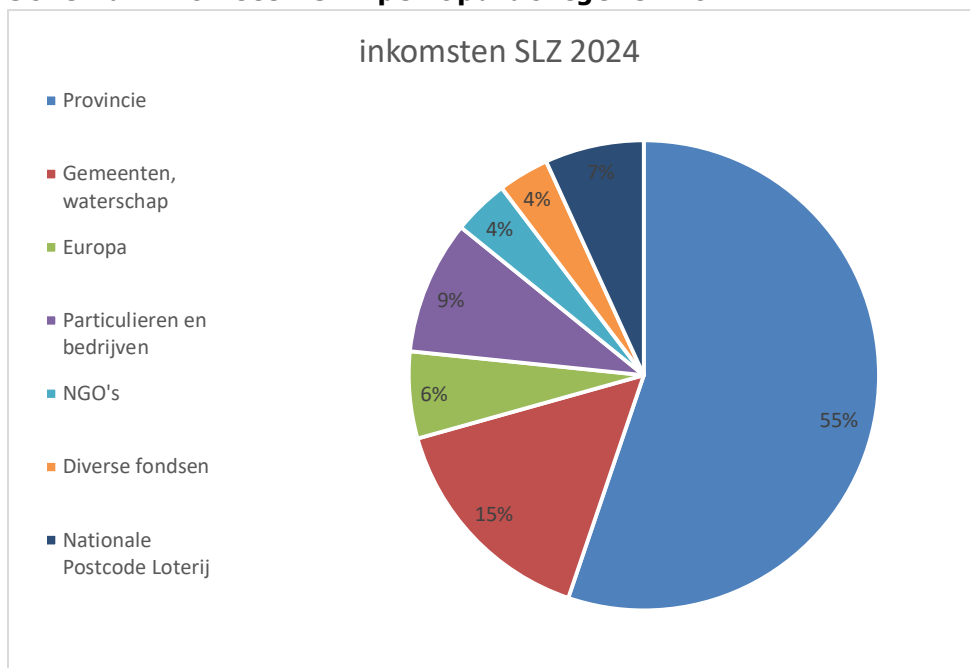
In 2024:

Herwaardering: +€ 10.938

Dividend: +€ 4.467

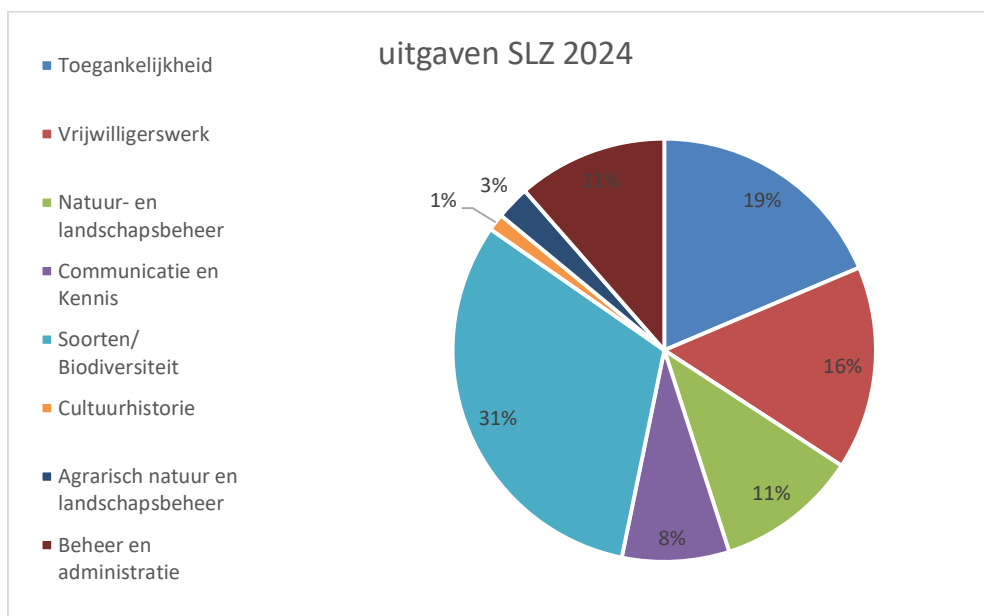
De waarde van de portefeuille mag maximaal 1/3^e deel van de continuïteitsreserve bedragen. Per 31-12-2024 is dit $192.965/816.824 = 0,24$

Schema Inkomsten SLZ per opdrachtgever 2024

Grafiek 3.1: Schema inkomsten SLZ 2024

Schema Uitgaven per werkveld 2024

Grafiek 3.2: Schema uitgaven 2024

4. Prestatieveld Toegankelijkheid Platteland

Ook in 2024 zijn SLZ medewerkers en vrijwilligers weer actief geweest binnen het werkveld Toegankelijkheid Platteland. Binnen dit werkveld worden routenetwerken beheerd maar ook worden er nieuwe routes ontwikkeld. Het beheer en onderhoud is erop gericht om langdurig een kwalitatief hoogwaardig netwerk te behouden. Via deze netwerken kunnen inwoners en toeristen volop genieten van ons landschap en de natuur in Zeeland.

4.1 Routenetwerk Zeeland

Stichting Landschapsbeheer Zeeland coördineert en faciliteert het beheer en onderhoud van diverse onderdelen van het Routenetwerk Zeeland. Het beheer en onderhoud is erop gericht om langdurig een kwalitatief hoogwaardig netwerk te behouden.

De Provincie Zeeland en alle 13 Zeeuwse gemeenten dragen bij aan het beheer en onderhoud van de routes.

In 2024 hebben we een opzet gemaakt voor een meerjaren DVO (Dienstverleningsovereenkomst) met alle partijen. Gezien de complexiteit is dit proces nog niet afgerond en zullen we in 2025 hier mee verder gaan.

4.1.1 Beheer en Onderhoud door SLZ

- Wandelnetwerk Zeeland (3000 km)
- Fietsnetwerk Zeeland (2000 km)
- LF1 Kustfietsroute (Gedeelte door Zeeland: 95 km)
- MTB netwerk
(Hulst, Sluis, Terneuzen, Schouwen-Duiveland: totaal 315 km.)
- Ruiter netwerk (Veere 200 km. en Sluis 25 km)
- Wieler netwerk (5 routes, totaal 600 km.)

Beheer en Onderhoud houdt in: het in orde houden van de bewegwijzering (bordjes en palen schoonmaken, recht hangen, vervangen e.d.), maai- en snoeiwerk rondom de bewegwijzering en wat klein snoeiwerk langs de paden. Samen met vrijwilligers en aannemers.

4.1.2 Vrijwilligers

Het werk voeren we uit met zo'n 300 routenetwerk-vrijwilligers. Zij leveren een zeer grote bijdrage en om hen hiervoor te bedanken hebben wij dit jaar voor de diverse routevrijwilligersgroepen een uitje en een diner georganiseerd.

De meeste vrijwilligers voeren controlewerkzaamheden uit. Zij melden gebreken in ons EasyGis systeem. Herstelwerkzaamheden worden ook uitgevoerd door vrijwilligers, maar op sommige trajecten wordt dit door een aannemer gedaan, met name als het grotere werkzaamheden betreft of wanneer er op het betreffende traject geen herstelvrijwilligers werkzaam zijn. Soms is het nodig om nieuwe vrijwilligers te werven, dat doen we via onze [website](#) en socials.

4.1.3 Routedatabank

Jaarlijks levert SLZ de routes aan de landelijke databanken. Veel andere aanbieders van kaarten en routes maken gebruik van deze data.

4.1.4 Meldingen knelpunten

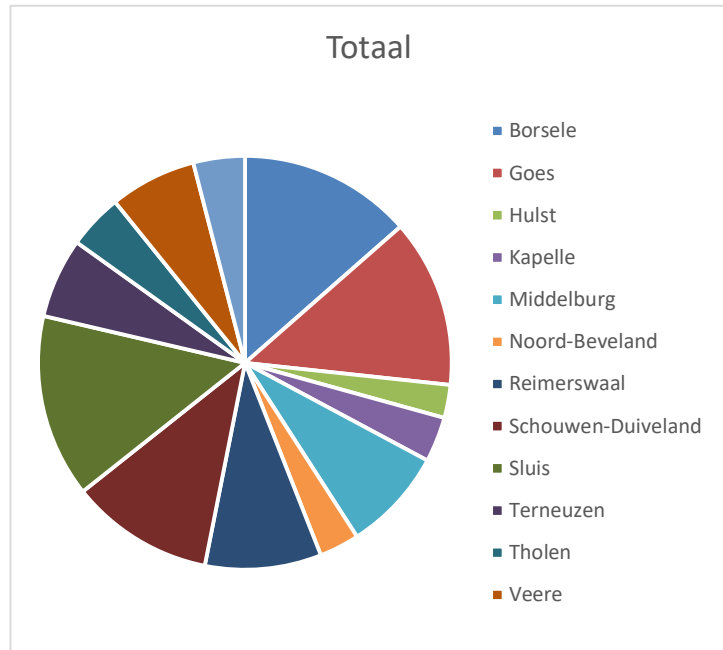
Het hele jaar door worden er meldingen gemaakt van knelpunten, die wij vervolgens verwerken. In 2024 hebben wij ruim 800 meldingen ontvangen op het Routenetwerk Zeeland.

Zie tabel hiernaast de verdeling over de gemeenten.

Meldingen komen binnen via www.routemeldpunt.nl (zie 3.4.3.), via Qfield of via de mail.

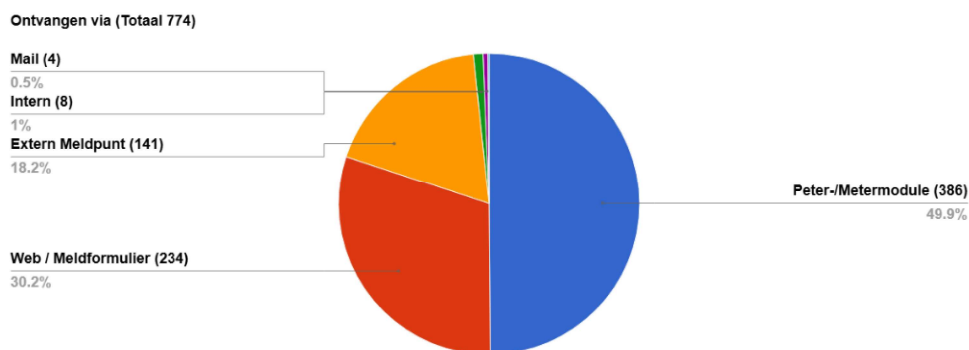
Indien nodig, wordt er actie ondernomen. Herstelvrijwilligers gaan op pad of SLZ schakelt aannemers in.

Ongeveer de helft van alle meldingen wordt gedaan door de vrijwilligers (peter/meter) tijdens de structurele jaarlijkse controles.

Figuur 4.1 Overzicht meldingen per gemeente

Meer dan een kwart van de meldingen krijgen we binnen van toeristen/recreanten via www.routemeldpunt.nl (web-meldformulier) en 18% komt binnen via andere meldpunten. Zie diagram hieronder. (Meldingen via Qfield of mail zijn niet in onderstaand diagram opgenomen).

Figuur 4.2: Overzicht meldingen 2024

De meeste (zo'n 80%) meldingen betreffen de bewegwijzering. De bordjes zijn dan beschadigd, verdwenen, vies/graffiti, palen staan scheef of zijn afgemaaid, etc.

We ontvangen ook meldingen van andere routes, die wij niet onderhouden. Deze sturen wij door naar de betreffende verantwoordelijke, indien ons bekend.

4.1.5 Wandelnetwerk Zeeland

Het Wandelnetwerk in Zeeland bestaat uit 2940 kilometer wandelroute. Binnen het Wandelnetwerk zijn ook ommetjes en themaroutes opgenomen.

Allereerst wat cijfers over het Wandelnetwerk in 2024:

- 195 vrijwilligers hebben 6439 uur besteed aan coördinatie, controle en onderhoud/herstel van bestaande routes en de ontwikkeling van nieuwe wandelroutes/rolstoelommetjes
- SLZ medewerkers hebben 1473 uur gewerkt aan het beheer van het wandelnetwerk
- Hiervan waren 749 kilometer onverhard
- Er is 170 kilometer boerenlandpad bij 243 eigenaren met een boerenlandcontract
- 90 kilometer graspad was in beheer bij SLZ
- Er stonden over heel Zeeland 1343 knooppuntpalen
- Via het meldpunt zijn 209 meldingen binnen gekomen en via de vrijwilligers en medewerkers nog eens 60 in GIS ingevoerde knelpunten

4.1.5.1 *Rol vrijwilligers wandelnetwerk*

Vrijwilligers hebben een belangrijke taak binnen het beheer van het Wandelnetwerk. Hun rollen zijn te onderscheiden in coördinatie, controle, herstel en maaiwerk.

In elke regio van het wandelnetwerk zijn één of meerder coördinatoren actief. De coördinatoren sturen zowel de controle- als de herstellervrijwilligers aan (en zijn vaak zelf ook herstellervrijwilliger). Ze zorgen er voor dat de controleurs weten welke deel van het wandelnetwerk ze mogen controleren. Controleurs geven meldingen door aan de coördinator. De coördinator bekijkt welke meldingen er door de herstellers opgelost kunnen worden en stuurt de herstellers op pad om zaken te herstellen. Vaak gaat het om het vernieuwen/herstellen van markeringen, (knooppunt)palen en overstapjes (wegens slijtage of vandalisme). Zaken die de herstellers niet zelf op kunnen lossen wordt doorgegeven aan de mentor (SLZ medewerker) die deze zaken oppakt. Het kan dan gaan om grotere schade aan elementen zoals bruggen of het in gebreke blijven van een eigenaar (bijvoorbeeld niet maaien).

Daarnaast organiseren de coördinatoren samen met de mentor jaarlijks een waarderingsbijeenkomst en/of een excursie voor de vrijwilligers. Een aantal vrijwilligers gaan in het groeiseizoen ook op pad om wandelpaden te maaien. Het gaat dan om paden bij terreinbeheerders of het Waterschap of bij boerenlandeigenaren die niet over de juiste machine beschikken om een pad te maaien.

4.1.5.2 *Rol medewerkers wandelnetwerk*

De rol van mentoren (SLZ medewerkers) is hierboven al genoemd. De belangrijkste taak van de mentor is het ondersteunen van de vrijwillig coördinator en het oppakken van knelpunten die het vrijwilligersteam niet zelf kan oplossen. En in het herzieningsjaar sluit de mentor de contracten opnieuw af met de boerenlandeigenaren. Ook kijkt de mentor of er nog kansen zijn voor nieuwe routes. Verder ondersteunt hij de coördinatoren bij de uitvoer van de wijzigingen en het vernieuwen van bordjes waar nodig. Met de projectleider wordt het herziene netwerk vastgesteld en de panelen vernieuwd.

4.1.5.3 Vermeldenswaardige activiteiten wandelnetwerk

De wandelnetwerken West-Zeeuwse Vlaanderen en Noord-Beveland waren in 2024 aan de beurt om vernieuwd te worden. Hier zijn de contracten met de boerenlandeigenaren weer opnieuw afgesloten. Verder werd bekend dat Stichting Akkerleven in 2024 voor het laatst het beheer van het Wandelnetwerk op Noord-Beveland uitvoert. Controle en herstel zal weer door SLZ gebeuren en gelukkig is er een nieuwe coördinator gevonden die dit op wil pakken. De panelen worden in 2025 nog vernieuwd.

In 2024 is veel tijd gestoken om nieuwe langjarige afspraken te maken met de Provincie Zeeland en de gemeenten voor de totale routenetwerken waarin het Wandelnetwerk ook opgenomen is. Actuele berekeningen van de kosten zijn gemaakt en concept overeenkomsten zijn opgesteld met het streven deze op 1 januari 2025 in te laten gaan. Wegens opmerkingen vanuit de gemeenten en juridische knelpunten, is dit proces helaas nog niet afgerond en zal dit in 2025 vervolgd worden.

Voor het Wandelnetwerk op Tholen en Sint Philipsland heeft SLZ deelgenomen aan diverse overleggen over de gesloten dijkvakken. Op een aantal daarvan liep het wandelnetwerk. SLZ ziet de noodzaak van het wijzigen van deze routes zodat ze niet meer over de gesloten dijkvakken lopen, maar wil tegelijk een aantrekkelijk Wandelnetwerk behouden met mooie en het liefst onverharde paden. Er was gehoopt dat er uit de overleggen een aantal aantrekkelijke alternatieven kwamen maar de meeste aangedragen alternatieven zijn niet echt een meerwaarde voor het wandelnetwerk. Omdat er ook bij de wandelnetwerk vrijwilligers veel onvrede is over het weghalen van wandelroutes over de dijken, is SLZ aan de slag gegaan om met de vrijwilligers naar nieuwe mogelijkheden te zoeken. Dit proces dat in 2024 veel uren gekost heeft, is nog niet afgerond en zal in 2025 vervolgd worden.

Wat andere voorbeelden van acties die in 2024 rond het beheer zijn geweest:

- In zowel Waarde als Hengstdijk is een kapot paneel vernieuwd.
- In 2024 zijn alle trekvlotten weer gekeurd door een externe partij. Hiervan heeft SLZ een inspectierapport ontvangen met de staat van onderhoud per element. Geconstateerde knelpunten zijn hersteld door SLZ zelf of door een aannemer.
- In netwerk 'Hart van Zeeland' is een groot deel van de markeringsbordjes buiten de herziening vernieuwd wegens tegenvallende kwaliteit van de bordjes (inmiddels hebben we een andere leverancier met een betere kwaliteit bordjes) Dit was eerder dan voorzien dus dit zorgt voor extra kosten.
- Een brug die overbodig was bij Nieuw en Sint Joosland is door een aannemer verplaatst naar Rilland. Hiervoor is een omgevingsvergunning aangevraagd en is er overleg geweest met de terreineigenaar en het Waterschap.
- Het vernieuwen van de panelen van netwerk 'Sporen in de Zak' is in 2024 uitgevoerd.
- Op Schouwen-Duiveland zijn de startpanelen vernieuwd op wens van de gemeente met de opmaak van de marketing organisatie van de gemeente.
- SLZ heeft meegedacht en geadviseerd over de NS wandeling Veerse Wateren die Wandelnet opnieuw gaat opnemen in een wandelgids en grotendeels Wandelnetwerk Zeeland volgt.

4.1.6 Wandelnetwerk Basis

Het project Wandelnetwerk Basis heeft als doelen de kwaliteit van het Wandelnetwerk op peil te houden, binding te houden met betrokkenen en de vindbaarheid van het Wandelnetwerk te vergroten. Het werken aan de kwaliteit heeft SLZ in 2024 gedaan door mee te helpen aan de opzet van een Wandelonderzoek en overleggen in de adviesgroep en met door de provincie aangestelde 'Aanjager'. De binding met betrokkenen is onderhouden is andere gebeurd door het organiseren van het Wandelevenement en de vindbaarheid is vergroot door het up to date houden en promoten van de site www.wandelnetwerkzeeland.nl. (zie 3.4.2) Medewerkers van SLZ hebben 206 uur gemaakt binnen dit project om aan deze doelen te werken.

4.1.6.1 Adviesgroep

De adviesgroep is in 2024 2 keer bij elkaar geweest om actuele zaken rond het wandelnetwerk te bespreken. In de Adviesgroep zit een belangenbehartiger van Wandelnet, vertegenwoordigers van de Provincie Zeeland, de 'Aanjager' en de projectleider van SLZ. De bijeenkomsten stonden onder andere in het teken van kennis maken met de aanjager en het Wandelonderzoek.

4.1.6.2 Wandelevenement

Het Wandelevenement vond in 2024 plaats in Sint Jansteen. Op woensdag 15 mei waren alle betrokkenen van het wandelnetwerk (vrijwilligers, boerenlandeigenaren en contactpersonen overheden) welkom in café Lazerus.

Vanuit de Provincie Zeeland was gedeputeerde Wilfried Nielen aanwezig. Vanuit de gemeente Hulst was wethouder Denis Steijaert aanwezig. Beiden hielden een praatje en benadrukten ook de waarde van het wandelnetwerk in deze regio en met name ook de bijdrage van de vrijwilligers.

Afbeelding 4.1: Wandelevenement 2024

Vanuit SLZ deed directeur Joan van der Velden het woord.

Tijdens het middagprogramma waren er vier excursies waar de deelnemers zich vooraf voor op hadden gegeven:

- Stadswandeling door vestingstad Hulst onder leiding van een gids
- Een wandeling onder leiding van een beheerder van de Clingse bossen met langs akkertjes waar oude graangewassen zodanig geteeld worden dat er ook veel ruimte voor biodiversiteit is
- Een boswandeling door de Clingse bossen onder leiding van een gids die ook vrijwilligers is bij SLZ
- Bezoek aan het oorlogsmuseum in Axel

4.1.7 Fietsnetwerk, LF1 Kustroute, MTB-, Ruiter-, en Wieler -netwerk

Sinds 1 april 2023 coördineert en faciliteert SLZ het beheer en onderhoud van het Fietsnetwerk Zeeland, het Zeeuwse gedeelte van de LF1 Kustroute, het MTB netwerk Zeeland, het Ruiternetwerk Zeeland en het Wielernetwerk Zeeland. Hierna te noemen 'FKMRW-routes'.

4.1.7.1 *EasyGis*

Het online beheersysteem 'EasyGis' maakt het mogelijk om de coördinatie te realiseren met drie medewerkers voor het Fiets-, Ruiter-, Wieler-, MTB-netwerk en de Kustroute. GIS staat voor geografisch informatiesysteem. Dit systeem maakt het mogelijk om diverse gegevens (data) te beheren, te analyseren en te delen met anderen.

4.1.7.2 *Jaarlijkse controles*

Alle vrijwilligers van de FKMRW-routes controleren een vaste ronde in het voorjaar en in het najaar. In een tijdsbestek van twee weken controleren zij hun cluster. Zonder deze vrijwilligers zouden de routenetwerken minder goed werken. Door jaarlijks vóór de start van het recreatie seizoen het hele netwerk goed te controleren kan iedereen in Zeeland genieten van een betrouwbare bewegwijzering. Daarnaast controleren zij ook diverse malen tussendoor.

Het Zeelandbrede Fietsnetwerk is opgedeeld in 46 clusters die door 80 vrijwilligers gecontroleerd worden. Het Wielernetwerk bestaat uit 5 routes die elk door een vrijwilliger worden gecontroleerd. De Kustroute wordt door de fietsvrijwilligers die 'hun' cluster langs de kust hebben meegenomen. In de gemeente Sluis wordt het gehele ruiternetwerk door 2 vrijwilligers gecontroleerd. In de gemeente Veere zijn nog geen ruitervrijwilligers officieel aangesloten bij SLZ. We hopen dit in 2025 structureel te kunnen oppakken. De ruitervrijwilligers van Noord-Beveland starten officieel in 2025. Het MTB netwerk Zeeuws-Vlaanderen wordt gecontroleerd door 1 vrijwilliger en van Schouwen-Duiveland door 2 vrijwilligers. Het MTB netwerk Noord-Beveland met haar vrijwilligers wordt in 2025 toegevoegd.

4.1.7.3 *Overzichtspanelen Fietsnetwerk*

Langs het Fietsnetwerk Zeeland staan in totaal 200 overzichtspanelen. Ongeveer de helft zijn nog oude panelen met houten palen en een grote overzichtskaart. Indien zo'n oud paneel beschadigd is, wordt deze vervangen voor een 2.0 paneel. De nieuwe panelen zijn allemaal unieke panelen, dat wil zeggen het kaartbeeld is gebaseerd op de locatie van het paneel en het gebied dat op het kaartbeeld staat is ook kleiner dan op de oude panelen. Ook staat er een unieke afstaptip en unieke routesuggestie op die afhankelijk is van de locatie van het paneel. Deze panelen hebben een aluminium frame en een knooppunten 'hoedje'. De ontwikkeling van deze overzichtspanelen valt niet onder de standaard set met afspraken, hiervoor wordt apart contact opgenomen met de gemeente.

*Afbeelding 4.2:
Overzicht paneel 2.0*

4.1.7.4 Waardering

De bijdrage van de vrijwilligers is groot en om hen daarvoor te bedanken hebben wij weer een fietsuitje georganiseerd (fietsen en lunchen), dit jaar in Oost Zeeuws Vlaanderen en hebben we hen getrakteerd op een diner in Kortgene. Uiteraard zorgen wij er ook voor dat de vrijwilligers goed voorzien zijn van diverse materialen tbv van hun controles (schoonmaak, anti-graffiti middel, fietssetje, etc.).

4.1.7.5 Samenwerken diverse netwerken

In 2024 hebben we diverse overleggen gehad met de gemeente Sluis en Ruitervrijwilligers, met de gemeente Noord-Beveland en Ruitervrijwilligers en MTB vrijwilligers en met de gemeente Veere en recreatieve ruitersondernemingen. We spraken over de staat en kwaliteit van deze netwerken, vrijwilligerswerk en ieders mogelijke bijdrage. Dit resulteerde in nieuwe toekenningen voor de coördinatie van het beheer en onderhoud door SLZ in de gemeenten Sluis en Noord-Beveland. Voor de gemeente Veere gaan we in 2025 verder met het verzorgen van achterstallig onderhoud en het werven van vrijwilligers. Ook met diverse terreinbeherende organisaties hebben we overlegd over achterstallig onderhoud en het structureel toegankelijk houden van de bewegwijzerde paden.

Afbeelding 4.3: Fietsdag

4.2 Toegankelijkheid Werk voor derden

Het project 'Toegankelijkheid werk voor derden' bestaat uit verschillende externe opdrachten rond de routenetwerken. Het kan gaan over de ontwikkeling van nieuwe routes (Rolstoelommetjes) of uitvoer van (maai) werk aan routes buiten het reguliere beheer. In dit project is door SLZ medewerkers 894 uur gewerkt aan de verschillende deelprojecten.

4.2.1 Rolstoelroutes

Omdat het Wandelnetwerk Zeeland zich niet speciaal richt op de doelgroep rolstoelgebruikers, en er juist een aantal onverharde paden zijn, wilde de gemeente Schouwen-Duiveland en de gemeente Goes voor deze doelgroep toegankelijke routes realiseren.

In 2022 hebben we samen met Zorggroep Ter Weel en vele vrijwilligers en dorpsbewoners, in de gemeente Reimerswaal in 8 dorpen ook rolstoelvriendelijke routes bewegwijzerd. Het beheer en onderhoud is ondergebracht bij SLZ in het Wandelnetwerk Zeeland. De routes zijn te vinden op <https://wandelnetwerkzeeland.nl/routes>.

Gemeente Goes wil in 6 dorpen en 4 wijken van Goes routes realiseren en gemeente Schouwen-Duiveland wil dat in 17 dorpen. We spreiden dit over een aantal jaar.

Voor beide gemeentes hebben we een startbijeenkomst georganiseerd om uitleg te geven over dit project. Hier waren geïnteresseerde dorpsbewoners aanwezig. Per dorp zijn werkgroepjes van vrijwilligers/bewoners gevormd. Zij hebben routes verkend en hebben gewenste aanpassingen in kaart gebracht. In de gemeente Goes hebben medewerkers van Zorggroep Ter Weel en SVRZ de routes getest samen met bewoners

in een rolstoel. Hun opmerkingen en verbeterpunten zijn verwerkt waarna de gemeente aan de slag is gegaan om te kijken of de gewenste aanpassingen in de buitenruimte mogelijk zijn. Dit kostte behoorlijk wat tijd waardoor het project vertraging heeft opgelopen. In de gemeente Schouwen-Duiveland hebben we alle zorginstellingen gevraagd om de routes te testen, maar helaas bleken zij hiervoor geen capaciteit te hebben. Daarom hebben we deze routes toen zelf getest. Ook dit zorgde voor vertraging. In 2025 worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd, worden de routes bewegwijzerd door onze vrijwilligers en worden ze opgeleverd middels een openingsbijeenkomst. Ook zullen ze dan te vinden zijn op <https://wandelnetwerkzeeland.nl/routes>, o.a. onder de filter 'rolstoelvriendelijk'.

In 2025 en 2026 gaan we dit voor nog 6 wijken/dorpen in gemeente Goes en in 25/26/27 voor nog 12 dorpen in de gemeente Schouwen-Duiveland realiseren.

4.2.2 Wandelroutes Grenspark Groot Saeftinghe

De kustroute is, inclusief de lussen, in 2024 door de SLZ vrijwilligers gemarkeerd en zodoende afgerond. Op 25 mei 2025 is de kustroute geopend met een wandeling bij de rolstoeltoegankelijke route-lus Ossenisse-Zeedorp.

Afbeelding 4.4: Markeringen Kustroute op Wandelknooppuntpaal en opening Kustroute

Ook is er in 2024 verder gegaan met de ontwikkeling van de Polderroute. Voor de doorgaande route zijn nog een paar verschillende mogelijkheden ingetekend en onderzocht die we voorlopig laten staan met de hoop dat een benaderde terreinbeheerder mee wil werken. Nieuw is de lus rond en over het terrein van zorginstelling Tragel met daarin ook een rolstoel-lus die geïnventariseerd en ingetekend is. Ook de route bij Nieuw-Namen/Kieldrecht krijgt een rolstoel-lus met onder andere het rolstoeltoegankelijke boothuis aan de Geul. In 2025 zal de Polderroute vastgesteld en bewegwijzerd worden.

4.2.3 Maaiwerk wandelroutes

Voor een aantal eigenaren (met name de terreinbeheerders) voert SLZ ook maaiwerk uit op paden waar het wandelnetwerk ook over loopt. Dit maaiwerk wordt door

vrijwilligers of door een zorggroep uitgevoerd. De paden worden zo'n 4 of 5 keer per jaar gemaaid zodat de paden goed bewandelbaar blijven.

4.2.4 Campagne 'Praat samen over morgen'

In het kader van de campagne 'Praat samen over morgen' heeft SLZ meegeholpen aan de ontwikkeling van een aantal praatommetjes. Deze campagne heeft als doel dat oudere mensen met elkaar gaan praten over hun toekomst. De praatommetjes zijn ontwikkeld in de steden: Middelburg, Sluis, Terneuzen, Hulst Tholen en Zierikzee en zijn grotendeels opgenomen in het Wandelnetwerk. Op verschillende locaties langs het ommetje zijn bordjes met vragen opgehangen waar mensen dan over kunnen doorpraten. Deze bordjes worden meegenomen in het beheer en blijven 3 jaar hangen.

Hier de link naar het project: <https://www.samenhoudenwezeelandgezond.nl/praten/>
Ook zijn de 6 ommetjes te vinden op www.wandelnetwerkzeeland.nl

4.2.5 MTB route Borsele

De gemeente Borsele heeft gevraagd de MTB route te reviseren. Door een vernieuwde route van Natuurmonumenten waren veel markeringen verdwenen die op die palen aangebracht waren. De vrijwilligers van SLZ hebben weer nieuwe MTB markeringsbordjes aangebracht op de plaatsen waar ze ontbraken.

4.2.6 Vernieuwing Tholen

Aan de noordkant van Tholen stad is het viaduct over de N286 verwijderd en daarvoor is een nieuw kruispunt en nieuwe toegang tot Tholen gecreëerd en ook de omliggende infrastructuur werd aangepast. Zowel het Wandelnetwerk als het Fietsnetwerk liepen over dit viaduct, dus beiden moesten na de afronding van de nieuwe verkeerssituatie ook opnieuw gerealiseerd worden.

4.2.7 Geoparkwandeling rond Nisse

Op 1 oktober 2023 hebben twee historische amateurs, het NIOZ en Stichting Landschapsbeheer Zeeland het initiatief genomen om samen met een groep enthousiaste landschapsliefhebbers, een historische wandeling rond Nisse te ontwikkelen die de wandelaar letterlijk een kijkje in het jaar 1300 geeft.

Op deze wandelroute rondom Nisse komt de wandelaar langs 8 plaatsen waar iets landschappelijk bijzonder is te zien valt: een afgegraven dijkrelict, een uitschuring als gevolg van een dijkdoorbraak, een weiland waar veen uit de grond is gehaald, etc. Op deze punten kun je via een QR-code op de smartphone ter plekke de historische visualisaties zien. Op deze visualisaties of 3D-beelden krijg je een indruk van hoe het er vroeger uitzag en volgt een korte uitleg. Je wandelt rond Nisse alsof je in het jaar 1300 bent.

De verwachting is dat het project in 2025 wordt afgerond en klaar is voor gebruik. De bewegwijzering met QR codes is dan aangebracht, er wordt een flyer gedrukt en de route is te vinden op www.wandelnetwerkzeeland.nl

4.3 Websites Routenetwerken

4.3.1 www.routenetwerkzeeland.nl

Omdat we inmiddels diverse routes in beheer en onderhoud hebben, krijgen we steeds vaker de vraag waar deze routes dan te vinden zijn. Mensen zoeken hierbij niet naar inspiratie voor een dagje uit, maar zoeken echt een kaart met de ingetekende route en eventuele knooppunten. Om al deze routes overzichtelijk, vanaf 1 plek te vinden, hebben we een webpagina gemaakt: www.routenetwerkzeeland.nl. Dit is een startpagina waarop al deze routes zijn samengebracht en waar links staan naar de betreffende websites waar meer informatie over deze routes is te vinden, zoals routekaarten- of planners en overige informatie. Omdat er geen website is met alle wandelroutes hebben we deze zelf opgezet.

4.3.2 www.wandelnetwerkzeeland.nl

2024 was het eerste jaar dat de wandelnetwerksite: www.wandelnetwerkzeeland.nl een heel jaar in gebruik was. De wandelnetwerkwebsite is gebaseerd op het knooppuntennetwerk dat door heel Zeeland loopt. Op de website kan iedereen zijn/haar eigen route uitstippelen via de routeplanner.

Dit jaar waren er, zonder extra promotie (!), 9.700 bezoekers waarvan 90% langer dan 10 seconden of minimaal 2 pagina's bezocht. Vooral Nederlanders en Belgen kwamen op deze pagina via zoekmachines waarbij de woensdag en de zaterdag de meest favoriete bezoekersdagen waren. De meest bezochte pagina was de routeplanner.

Verder staan er op de website themawandelingen, elke themawandeling heeft een eigen pagina op de site. Op deze pagina is naast een kaart (die kun je printen en downloaden) ook informatie over de wandeling te vinden. Informatie over bijvoorbeeld de geschiedenis van het landschap waar de route door gaat, maar natuurlijk ook informatie zoals de afstand van de wandeling, welke knooppunten je moet volgen en of de route verhard of onverhard is.

Omdat de wandelnetwerkwebsite geen promotiewebsite is voor SLZ, maar een website om een overzicht te geven van de wandeloptyes in Zeeland, zijn er dit jaar ook wandelingen van Stichting het Zeeuwse landschap en wandelingen van Staatsbosbeheer toegevoegd aan de website.

Op deze site staan nu in totaal 129 themaroutes. Dit is een verzameling van plaatselijke ommetjes (mede ontwikkeld met inwoners), lange afstand routes, bestaande thema wandelingen, wandelingen van Stichting het Zeeuwse landschap en wandelingen van Staatsbosbeheer.

Op alle kaarten die op de website zichtbaar zijn, worden ook Points of Interest (POI) weergegeven. Deze POI's beschrijven een bijzondere locatie in het landschap, een kunstwerk, monument ect. Door middel van een pop-up in de kaart krijg je deze informatie te zien. Dit jaar zijn er veel nieuwe toevoegingen bij de POI's gekomen o.a. via Stichting Het Zeeuwse landschap.

4.3.3 www.routemeldpunt.nl

Bovengenoemde websites vermelden ook een verwijzing naar het centrale meldpunt voor knelpunten of gebreken: www.routemeldpunt.nl

Op deze webpagina staan de kaarten van alle routenetwerken die SLZ in beheer heeft, waarop men een melding kan doen van een knelpunt. Daarbij kan er een keuze

gemaakt worden om de melding te specificeren naar bewegwijzering, infrastructuur, bord ontbreekt, bord beschadigd, bord onleesbaar/vervuild, gevaarlijke situatie of onduidelijk bewegwijzerd. Verder kan er ook gespecificeerd worden aangegeven wat de oorzaak is van het probleem: vandalisme, infrastructurele werkzaamheden, maaischade, ongeval of slijtage. Deze melding komt binnen in ons EasyGis systeem, waardoor wij een goed overzicht krijgen van het knelpunt en dit gemakkelijk kunnen verwerken/uitzetten.

5. Prestatieveld Vrijwilligerswerk

Het stimuleren van groen vrijwilligerswerk en groene bewonersinitiatieven is een belangrijke taak van SLZ. Dit doen we door het coördineren en het faciliteren van zowel zelfstandige groepen en initiatieven als de door SLZ rechtstreeks aangestuurde vrijwilligers(groepen).

5.1 Rapportage vrijwilligerswerk

In 2024 hebben SLZ medewerkers 2336,75 uur gewerkt aan coördinatie, organisatie en begeleiding van vrijwilligers en het vrijwilligersprogramma.

De vrijwilligers zijn actief in verschillende projecten binnen de werkvelden Natuur en Landschap, Toegankelijkheid, Biodiversiteit, Agrarisch Natuurbeheer en Cultuurhistorie. Het gaat om vrijwilligers die direct door SLZ aangestuurd worden maar ook om vrijwilligers en vrijwilligersgroepen die zelfstandig opereren maar wel door SLZ ondersteund worden door bijvoorbeeld het leveren van gereedschap.

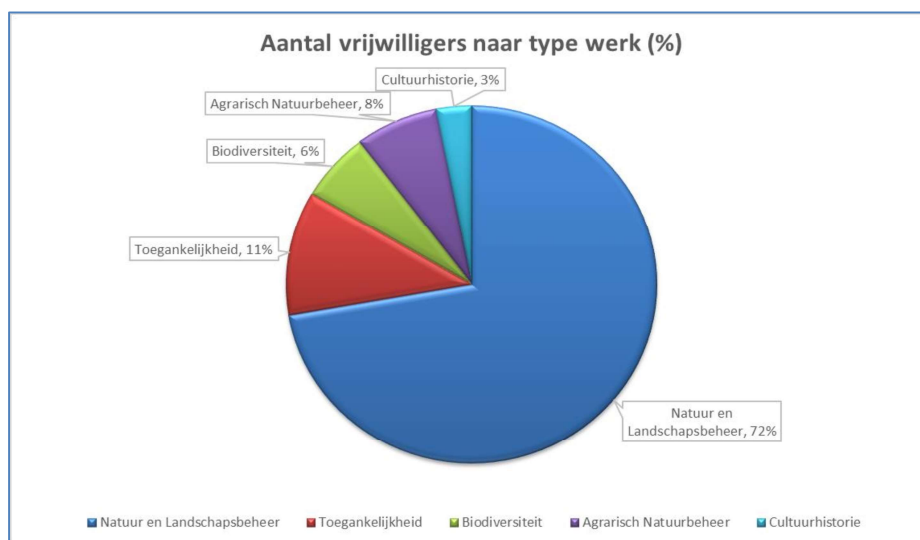
Het aantal vrijwilligers maar zeker ook het aantal vrijwilligersuren laten in 2024 een stijging zien ten opzichte van 2023. Zo is het aantal vrijwilligers met 200 gestegen tot 2550 en het totaal aantal vrijwilligersuren met wel 5000 tot totaal 46.500 uren. We zitten nog niet op de aantallen van voor corona maar we zien gelukkig toch al een aantal jaar een stijgende lijn.

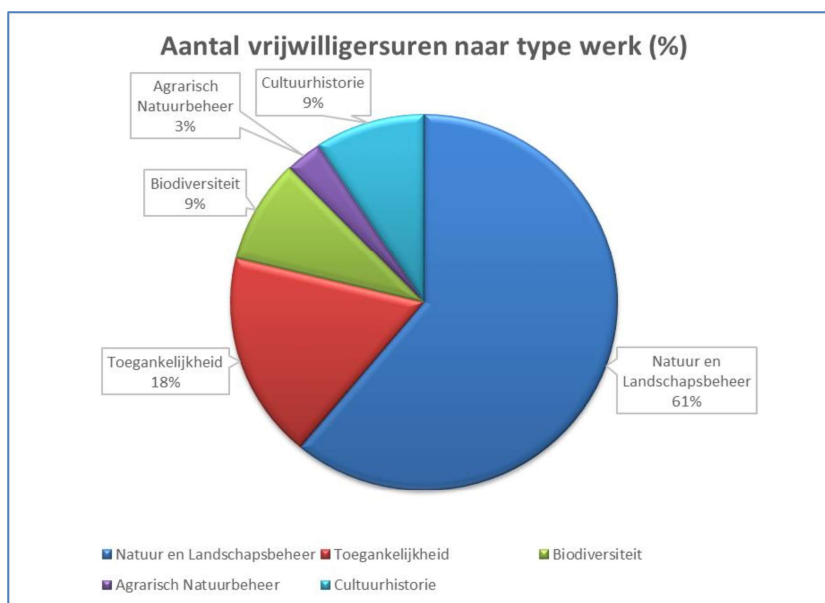
Figuur 5.1: Ontwikkeling aantallen vrijwilligers

Figuur 5.2: Ontwikkeling aantal vrijwilligersuren

Figuur 5.3: Aantallen vrijwilligers naar type werk

Figuur 5.4: Aantal vrijwilligersuren naar type werk

Ook in 2024 is het percentage van de vrijwilligers en van de vrijwilligersuren in het werkveld Landschapsonderhoud het grootste. Zo is bijna 75% van de vrijwilligers actief in dit werkveld en maken deze vrijwilligers 67% van de uren. Binnen het werkveld toegankelijkheid zijn 11% van de vrijwilligers actief terwijl die 18% van de uren realiseren. Deze vrijwilligers maken dus relatief veel uren per vrijwilliger. Ook bij cultuurhistorie en biodiversiteit is het percentage vrijwilligers lager (6% en 3%) ten opzichte van het aantal gemaakte vrijwilligers uren (beiden 9%). Bij de cultuurhistorie vrijwilligers is het andersom. 8% van de vrijwilligers houdt zich met cultuurhistorie bezig terwijl ze slechts 3% van de uren leveren.

5.1.1 Zelfstandig werkende groepen

Naast de vrijwilligers en vrijwilligersgroepen die rechtstreeks door SLZ worden aangestuurd, zijn er ook diverse zogenaamde zelfstandige groepen. Dit zijn vrijwilligers- of bewonersgroepen die zelf hun activiteiten en werkdagen organiseren maar die wel ondersteund worden door SLZ. Dit kan op diverse manier door advies, levering van gereedschap, aanbieden van cursussen en soms ondersteuning bij de uitvoering. Uren van deze groepen zijn meegenomen in de rapportage van vrijwilligers- aantallen en uren (figuur 4.1).

Groepen	Totaal aantal groepen
Scholen (alleen levering gereedschap buiten Natuurwerkdag)	13
Groepen uitleen gereedschap (buiten scholen, vaste groepen en Natuurwerkdag)	13
(Bewoners) groepen Natuurwerkdag (buiten groepen elders in dit schema genoemd)	14
NBV 't Duumpje	1
NBV De Steltkluit	1
KNNV De Bevelanden	1
Werkgroep Landschapsverzorging Walcheren	1
Werkgroep Actief Terreinbeheer S-D	1
Natuurvereniging Tholen	1
A Rocha werkgroep Zeeland	1
Moesbosch werkgroep	1
Hout en Co	1
Kapsalon	1
Sprencpark	1
Plan Boom	3
Totaal Natuur en Landschapsbeheer	54
Zwartenhoekse Zeesluis	1
Historische grenspalen	1
Bunkers	1
Oude Fruitrassen	1
Waardevolle begraafplaatsen	11
Totaal Cultuurhistorie	26
Monitoring agrarisch natuurbeheer (Poldernatuur) begeleid door SLZ via ZeeBra	9
Weidevogels	6
Patrijzen meetnet	19
Totaal Agrarisch Natuurbeheer	34
Kerkuilen	7
Steenuilten	2
Kiekendief	6
Vleermuizen (klachtafhandeling)	1
Poelen.nu	3
Ecologisch gazonbeheer	1
Duinen Valkenisse monitoring	2
Werkgroep biodiversiteit Ovezande	1
Totaal Biodiversiteit	23
Groepen controle wandelnetwerk	7
Werkgroep ommetje Ovezande	1
Totaal toegankelijkheid	7
Totaal aantal zelfstandig werkende groepen	132

Tabel 5.1: Overzicht zelfstandige groepen

5.1.2 Organisatie vrijwilligerswerk

Het contact met een vrijwilliger begint bij het intakegesprek. Hier wordt gekeken naar de vrijwilliger en zijn persoonlijke interesses. Als de vrijwilliger bij SLZ actief wordt kan hij kiezen voor verschillende werkvelden. De structuur van het vrijwilligerswerk, de begeleiding en rechten en plichten verschillen per werkveld. De verschillende werkvelden en werkzaamheden zijn:

Natuur- en landschapsbeheer

In dit werkveld gaan vrijwilligers in groepsverband aan de slag. Voorbeelden hiervan zijn: wilgen knotten en bosjes dunnen in de winter en ecologisch maaibeheer in de zomer. Het snoeien van de hoogstamfruitbomen wordt jaarrond uitgevoerd, grotendeels door in dit werk gespecialiseerde vrijwilligers. Daarnaast is er ook groepje die zich inzet om de landschapselementen te monitoren.

In dit werkveld is het sociale aspect van groot belang. Met elkaar optrekken als ploeg en gezamenlijk werkzaamheden uitvoeren zorgt er voor dat de groepen een eigen dynamiek ontwikkelen. En er ontstaan vriendschappen en sociale contacten die verder gaan dan de werkdag.

Biodiversiteit

De biodiversiteitsvrijwilligers zijn bezig met 'soorten'. Het kan hierbij gaan om het monitoren en/of beschermen van planten of dieren. Deze vrijwilligers hebben vaak al een grote kennis over en enthousiasme voor bepaalde soorten. Ze zijn vooral door ideologische motieven gedreven en willen door hun vrijwilligerswerk bijdragen aan het behoud van veelal kwetsbare soorten. SLZ kan hun kennis inzetten en biedt tegelijkertijd ook de mogelijkheid de kennis verder te vergroten door het actief bezig zijn met soorten en door scholing aan te bieden.

Routenetwerken

Het wandelnetwerk en fietsnetwerk van de provincie Zeeland wordt beheerd door SLZ. Dit in samenwerking met vele vrijwilligers. De vrijwilligers controleren routes waarbij gekeken wordt of de markering nog klopt en of de paden in goede staat zijn. Voor het wandelnetwerk herstellen vrijwilligers de markering of andere objecten (denk aan een overstapje, bankje etc.) en maaien paden. Deze vrijwilligersgroep zijn vaak mensen die zelf graag wandelen dan wel fietsen.

Cultuurhistorie

Binnen dit werkveld wordt ingezet op het behoud van cultuurhistorische objecten. Het kan gaan om (archief) onderzoek, overdragen van historische kennis, advisering over historisch verantwoord herstel, het onderhouden van historische begraafplaatsen of het terugplaatsen van elementen. De vrijwilligers hebben vaak veel kennis en ook een grote interesse in de historie van landschappen, erven en historische gebouwen. Hun motivatie is het delen van deze kennis.

5.2 Kennis en kwaliteit

Zoals in elk bedrijf of organisatie is het nodig dat medewerkers regelmatig bijgeschoold worden om voldoende kennis te hebben om hun werk goed en veilig te kunnen uitvoeren. Voor SLZ medewerkers die de vrijwilligers begeleiden en aansturen is het van belang dat ze genoeg kennis hebben om de vrijwilligers te begeleiden in het (veilig) werken. Ook voor de vrijwilligers zelf is het belangrijk om te weten waarom ze bepaalde werkzaamheden uitvoeren en hoe ze dit goed en veilig doen. Zo kan het

onderhoud aan de landschapselementen goed uitgevoerd worden en wordt zoveel mogelijk voorkomen dat er ongevallen gebeuren. Voor het werken met machines volgt SLZ de landelijke richtlijn Praktijkopleiding.

In onderstaande tabel (tabel 4.1) staan de cursussen die in 2024 voor vrijwilligers zijn georganiseerd door SLZ.

Datum	Cursus
27-feb	Veilig werken op hoogte vrijwilligers Noord- en Midden Zeeland
21-mrt	Basis cursus landschapsonderhoud
27-mrt	Bestrijding exoten voor vrijwilligers
3-apr	Veldhulpverlening voor vrijwilligers wandelnetwerk Noord- en Midden Zeeland
9-apr	Bosmaaier (herhaling)
8-apr	Toolbox II
15-apr	Maaien, Maaibalk en andere machines
16-apr	Werken langs de weg vrijwilligers Noord- en Midden Zeeland
29 aug & 12 dec.	Cursus bomen en struiken herkennen vrijwilligers Zeeuws-Vlaanderen
7-sep-24	Cursus maaien met de zeis (vanuit De Zeeuwse Natuur)
21-okt	Veldhulpverlening vrijwilligers Noord- en Midden Zeeland

Tabel 5.2: Cursussen 2024

5.2.1 Binding en waardering

SLZ zou al het werk niet kunnen uitvoeren zonder vrijwilligers. Daarom wil SLZ aan de vrijwilligers laten merken dat ze enorm gewaardeerd worden. Dat gebeurt in het persoonlijk contact in de begeleiding of zomaar spontaan, maar ook via het waarderingsprogramma.

In kader van dit waarderingsprogramma zijn er in 2024 weer excursies georganiseerd. De landschapsonderhoudsploegen van Noord- en Midden Zeeland hebben een bezoek gebracht aan de Biesbosch met een vaar/wandeltocht en een bezoek aan het Biesboschmuseum, met een uitgebreide lunch. De vrijwilligers van de Zeeuws-Vlaamse landschapsonderhoudsploegen hebben in 2024 een excursie in de eigen regio gehad, in Grenspark Groot Saefthinge. Na een 'laarzen' wandeling door het Verdrongen land van Saefthinghe was er een lunch en een rondrit met de zonnetrein.

Voor de vrijwilligers van het routenetwerk worden bijeenkomsten vanuit de projecten Wandelnetwerk beheer of het Fietsnetwerk georganiseerd. Voor het wandelnetwerk werden er per regio waarderingsbijeenkomsten georganiseerd naast het jaarlijkse Wandelevenement.

Een hoogtepunt is de jaarlijkse uitreiking van de 'Gouden Jirizaag'. Dit jaar is deze uitgereikt is aan wandelnetwerk-vrijwilliger Dick Moelker. Dick is al jarenlang zeer actief om het herstelwerk aan de wandelnetwerken in Zuid-Beveland te coördineren. De prijs is een waardering voor zijn werk maar ook voor alle andere (wandel)vrijwilligers.

De vrijwilligers van de direct aangestuurde groepen met een substantiële inzet kregen een kerstpakket. Ook kunnen zij gebruik maken van een onkostenvergoeding.

5.2.2 Werving

In 2024 is er weer enorm ingezet op de werving van nieuwe vrijwilligers. Voor zowel bestaande als nieuwe projecten zoekt SLZ doorlopend nieuwe vrijwilligers. De werving van deze vrijwilligers gebeurt op de volgende manieren:

- [Online vacatures](#)
- Sociale media van SLZ
- Lokale bladen
- Events en activiteiten
- Via bestaande vrijwilligers

In 2024 zijn er 37 intakes geweest met nieuwe vrijwilligers. Na een intake zijn ze aan de slag gegaan binnen hun interesseveld. De meeste vrijwilligers zijn gestart met hun vrijwilligerswerk in het landschapsonderhoud, wandelnetwerk, historische buitenplaatsen en historische buitenplaatsen.

5.2.3 Uitleen gereedschap

In 2024 is er 43 keer een gereedschapsuitleen geweest. Een deel hiervan de uitleen t.b.v. de Natuurwerkdag in november. De overige momenten werd het gereedschap o.a. gebruikt door scholen, dorpsraden of andere verenigingen/organisaties.

5.3 Nationale Natuurwerkdagen

In 2024 is de naam Natuurwerkdag veranderd in Nationale Natuurwerkdagen aangezien naast de zaterdag de Natuurwerkdag op vrijdag (Natuurwerkdag junior) een vaste waarde is geworden. In 2024 zijn naast de klussen door scholen ook een aantal 'gewone' klussen op de vrijdag georganiseerd. met name door terreinbeheerders.

SLZ medewerkers hebben **416** uur besteed aan de organisatie van de Natuurwerkdagen 2024. Het gaat om de volgende activiteiten:

- Ondersteunen klusleiders: meedenken, adviseren en helpen klussen online te zetten
- Promoten van de Natuurwerkdagen via persberichten en social media
- Benaderen gemeenten voor (financiële) steun voor de Natuurwerkdagen
- Klaarzetten en brengen gereedschap naar klusleiders
- Organisatie en uitvoer op SLZ locaties
- Ondersteunen van klusleiders op de Natuurwerkdag zelf (zowel vrijdag als zaterdag)

In de tabel ontwikkeling Natuurwerkdag is te zien dat het aantal deelnemers en

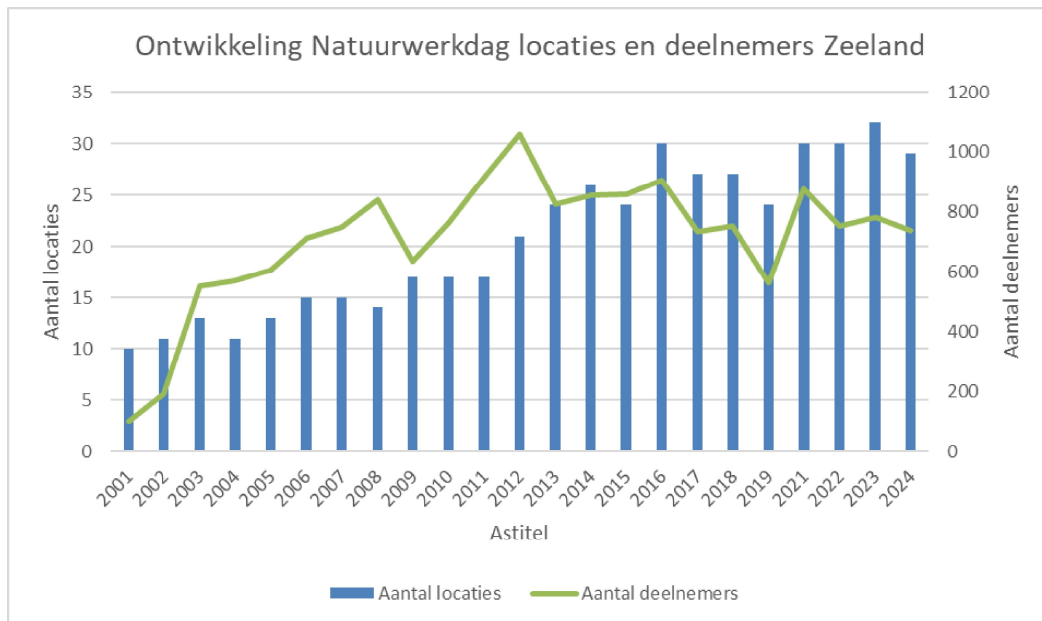
HET LAATSTE NIEUWS ONLINE: WWW.INTERNETBOEDENL

3

Afbeelding 5.1: Krantenartikel over de Natuurwerkdag

locaties in 2024 iets lager was dan in 2023. Wel is het aantal locaties nog hoger dan de voor corona (uitgezonderd 2016)

Figuur 5.5: Ontwikkeling natuurwerkdag locaties en deelnemers

	Vrijdag	Zaterdag	Totaal
Volwassenen (18 jaar of ouder)	108	276	384
Tieners (12-18 jaar)	0	55	55
Kinderen (tot 12 jaar)	99	202	301
Totaal	207	533	740

Aan de aantallen kunnen we zien dat een groot deel van de deelnemers op vrijdag actief was en de vrijdag dus al een vaste waarde is. Verder is het mooi om te zien dat bijna de helft van de deelnemers onder de 18 jaar is. Zo is de Natuurwerkdag een uitstekende mogelijkheid om kinderen en jongeren een 'natuurervaring' te laten beleven.

5.4 Landschapsonderhoud

Het project Landschapsonderhoud betreft onderhoudswerkzaamheden aan landschapselementen voor zover dit werk niet in een ander project uitgevoerd wordt (bijvoorbeeld via een abonnement).

Het onderhoud aan de landschapselementen betekent het behoud van deze elementen, zodat ze zorgen voor landschappelijke aankleding en een hoge biodiversiteit. Zo worden knotbomen geknot met een cyclus van 2 tot 4 jaar, waarmee wordt voorkomen dat de takken te zwaar worden en uitscheuren. Tegelijk ontwikkelt zich een knot waarin vogels kunnen nestelen. Binnen het project wordt ook ecologisch maaibeheer uitgevoerd. Hierbij worden botanisch waardevolle terreintjes zoals (deels natte) weilandjes, duinvalleien en stukken dijktaalud gemaaid. Dit maaien gebeurt meestal met een éénassige trekker. Het maaisel wordt vervolgens door vrijwilligers afgeharkt. Op één zeer groot terrein is dit jaar als proef met een rupsmaaier gemaaid. Deze voert het maaisel ook gelijk af wat een hoop afharkwerk scheelt, waardoor de vrijwilligers

op andere locaties aan de slag kunnen gaan. De ploegen hebben binnen dit project 122 klussen gedaan, voor 65 verschillende eigenaren.

SLZ medewerkers hebben in 2024 3405 uur besteed aan werkvoorbereiding, uitvoer en het begeleiden van de uitvoer door vrijwilligers.

5.5 Bestrijding bacterievuur

Sinds 1992 controleert Stichting Landschapsbeheer Zeeland in de zomermaanden meerdere malen ruim 50 kilometer (!) waardevolle hagen op de besmettelijke ziekte 'bacterievuur', in een zone van 500 meter rond fruitteeltbedrijven op Walcheren, Zuid-Beveland en Zeeuws-Vlaanderen. Dit gebeurt op basis van vrijwillige medewerking van eigenaren en op verzoek in natuurgebieden en andere terreinen. Dit gebeurt met zorg en vakkennis. Hierdoor worden er jaarlijks honderden aantastingen in meidoorns weggeknipt waardoor de besmetting zich niet verder kan verspreiden en de meidoornstruiken behouden blijven. Deze controles leveren daardoor een belangrijke bijdrage aan het onderhoud van het landschap met zijn prachtig bloeiende meidoornhagen die zo karakteristiek zijn voor Zeeland.

Het controleseizoen loopt van 1 mei tot 30 september. De bacterievuurcontroles worden uitgevoerd door SLZ-medewerkers.

5.5.1 Bij particulieren en organisaties

In het in 2018 gestarte abonnementensysteem, lopen 16 abonnementen, waarvan bij vijf abonnees er twee controlerondes plaatsvonden per locatie. Een locatie kan uit meerdere percelen bestaan. Lichte aantastingen worden tijdens de controle direct weggeknipt. Zwaardere knip- en zaagwerk wordt gemarkeerd, net als moeilijk bereikbare aantastingen. Van alle aantastingen, dus zowel de direct weggeknipte als de gemarkeerde, wordt ter plekke indien mogelijk de locatie vastgelegd met de app QField op een smartphone.

Tijdens de controle werden lichte aantastingen direct weggeknipt, indien het er niet teveel waren. De eigenaar had bij zwaardere aantastingen de keus zelf de aantastingen te verwijderen of dit door SLZ te laten doen. In 2024 zijn er geen offertes verzonden voor extra werk, wel hebben eigenaren een kaartje ontvangen waarop de gevonden aantastingen op hun perceel/percelen staan aangegeven, indien er bacterievuur is gevonden. Met enkele eigenaren was van tevoren de afspraak gemaakt dat gevonden aantastingen direct door SLZ zouden worden verwijderd.

In 2024 is het totale aantal gevonden aantastingen sterk verminderd ten opzichte van 2023. Er zijn in 2024 in totaal 115 aantastingen gevonden, tegen 308 aantastingen in 2023. Op Zuid-Beveland zijn er 70 bacterievuurinfecties gevonden en in Zeeuws-Vlaanderen 45. Op Zuid-Beveland zijn bijna alle aantastingen gevonden op een perceel waar meestal vrij veel wordt gevonden. In 2024 is daar om onbekende redenen een flinke toename. De meeste aantastingen in Zeeuws-Vlaanderen zijn gevonden op locaties waar pas sinds 2019 wordt gecontroleerd. Op de andere locaties waar SLZ in 2024 bacterievuurcontrole heeft gedaan is geen of bijna geen bacterievuur gevonden tijdens de controlerondes.

5.5.2 Bij Waterschap Scheldestromen

Sinds 2005 controleert SLZ voor Waterschap Scheldestromen (WSS) de meidoornheggen op Walcheren en sinds 2011 ook diverse heggen langs wegen op Zuid-Beveland. De meeste heggen liggen binnen een straal van 500 meter rond fruit-

of boomteeltbedrijven. Als er veel infecties worden gevonden dan wordt er alleen binnen de 500 meter zone gecontroleerd. Bij weinig infecties wordt binnen de beschikbare tijd de te controleren zone uitgebreid naar 750 meter. Dit verlaagt de infectiedruk op de boomgaarden binnen de 500 meter zone.

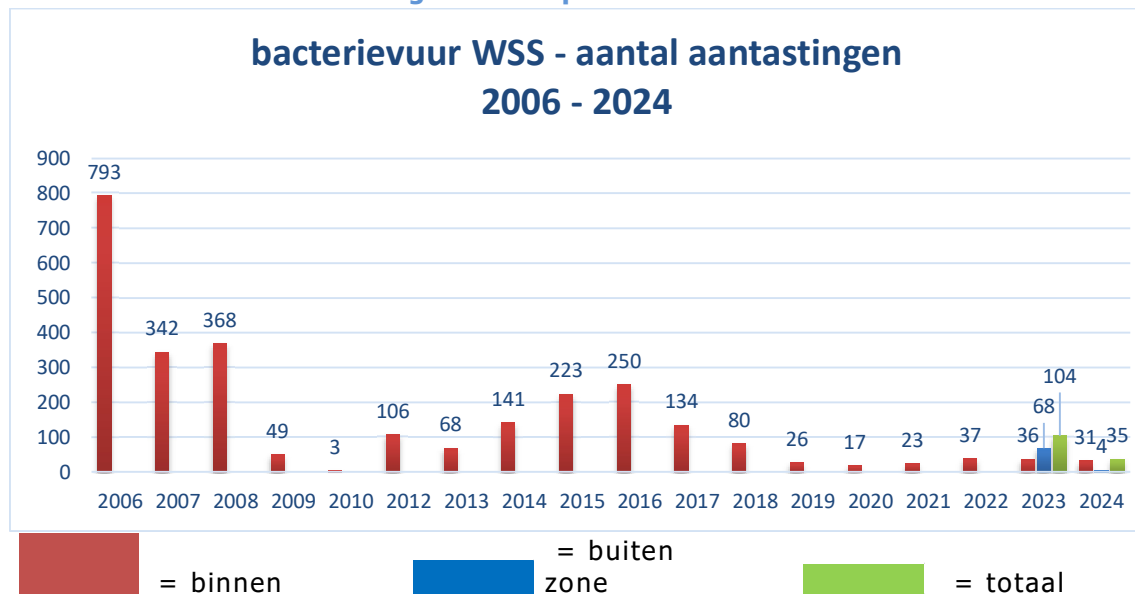
In 2024 is er vanwege het geringe aantal aantastingen binnen een straal van 750 meter gecontroleerd. Dit jaar zijn er ook aantastingen buiten de 750 meter zone opgenomen wanneer deze een besmettingshaard dreigden te gaan vormen. Dit is slechts in zeer speciale gevallen gedaan.

Begin mei zijn we gestart, we gaan wekelijks op stap en de laatste ronde was aan het eind van september. Er worden altijd 5 rondes gedaan. De laatste ronde checken we vooral op indicatie; waar we aantastingen verwachten op basis van voorgaande bevindingen. Een ronde is het gehele gebied dat bestaat uit 3 subregio's: Zuid, Midden, Noord. Over één ronde wordt minstens 3 dagen gedaan. Op de laatste controledag is er gecontroleerd op locaties waar eerder in het seizoen meer bacterievuur is gevonden dan op andere locaties.

In 2024 zijn er binnen het gebied dat in opdracht van het WSS gecontroleerd is in totaal 31 aantastingen gevonden, waarvan er 25 in opdracht van het WSS door een loonwerker zijn verwijderd (loonwerk) en 1 door SLZ zelf is weggeknipt (knipwerk). Het aantal infecties is in 2024 licht gedaald ten opzichte van 2023.

Worden de gevonden infecties buiten de 750 meter ook meegenomen dan komt het knipwerk op 10 stuks en blijft het loonwerk op 25 stuks. Het totaal aantal gevonden infecties is dan 35 stuks. Dit is beduidend lager dan de 104 stuks van 2023.

5.5.3 Gevonden aantastingen in de periode 2006 – 2024

Figuur 5.6: Overzicht van het aantal gevonden bacterievuuraantastingen over de periode 2006 – 2024

Bovenstaande grafiek is niet exact, omdat naast exacte individuele aantastingen, er voor groepen met meerdere aantastingen slechts schattingen van de aantallen zijn

gemaakt. Verder zijn er door de jaren heen ook regelmatig wijzigingen in de te controleren hagen geweest, wat invloed heeft gehad op de totalen. Bovendien was "binnen" tot voor kort 500m en nu regelmatig 750m. De grafiek geeft echter wel een goed beeld van de hoeveelheid bacterievuur door de jaren heen, omdat het grote te controleren kerngebied ongewijzigd is gebleven.

5.5.4 Conclusie

Er zijn in 2024 vijf bacterievuuraantastingen minder gevonden dan in 2023 binnen de 750 meter zone. Vroeger werd er binnen de te controleren gebieden zeer veel bacterievuur gevonden. Dit geeft wel aan dat de regelmatige bacterievuurcontrole niet alleen noodzakelijk, maar ook effectief is.

6. Prestatieveld Natuur- en Landschapsbeheer

SLZ voert diverse uitvoeringsgerichte taken en projecten uit op het gebied van particulier natuur- en landschapsbeheer en natuur- en landschapsbeheer bij overheden.

Een van de projecten is het project 'Herstel streekeigen erven'. Via dit project worden plannen gemaakt voor het opknappen van minimaal 3 erven. Daarnaast worden 3 projecten uitgevoerd gericht op particulier landschapsonderhoud via een abonnementensysteem. In 2024 is verder onderzocht of en hoe we mogelijk abonnementen kunnen samenvoegen. Dit heeft geleid tot een nieuw project "SLZ abonnement". Via de verschillende projecten zijn veel activiteiten op het gebied van landschapsonderhoud uitgevoerd, zoals de projecten Hoogstamabonnement, Ervenabonnement en kleine bosjes, Grenslindenabonnement, de VOL en Waardevolle natuur- en landschapselementen in Zeeland". Daarnaast zijn weer enkele kleinere projecten uitgevoerd zoals "Plan Boom uitdeelactie".

Ook zijn in 2024 enkele projecten geïnitieerd en voorbereid gericht op de aanleg en onderhoud van landschapselementen:

Via de gemeente Borsele loopt het programma met gebiedsinvestering Netten op Zee. In samenwerking met de gemeente wordt in 2024 en 2025 een project uitgewerkt voor de aanleg en beheer van struweelheggen in het agrarisch cultuurlandschap van Borsele. In de loop van 2025 zal het projectplan verder worden uitgewerkt en hopelijk kunnen we vanaf 2026 aan de slag met de aanleg van heggen op landbouwgronden.

In 2024 is het project "Zeeuwse bosjes en hagen" uitgewerkt in samenwerking met de ZMF en Meerbomen.nu. Via het project willen we jaarlijks op een tiental locaties nieuwe beplantingen realiseren. We hebben financiering gevonden bij Trees for all en de Provincie en de deelnemende eigenaren financieren zelf ook een deel van hun aanplant (Zie ook projectverslag onder).

Via het werkveld Natuur en landschapsbeheer zijn in 2024 diverse taken en projecten uitgevoerd op het gebied van: particulier natuur- en landschapsbeheer en natuur- en landschapsbeheer bij overheden.

6.1 Advisering en planvorming

SLZ wordt vaak gevraagd voor advies op het gebied van natuur en landschapsbeheer. Het betreft diverse uiteenlopende adviezen aan particulieren, overheden en agrariërs.

Een overzicht van de 198 adviezen in 2024:

- Aanvraag advies particulieren over natuur en landschapsbeheer: 125 keer
- Aanvraag advies particulieren over cultuurhistorie: 8 keer
- Losse aanvragen overheden over natuur en landschapsbeheer: 4 keer
- Aanvraag advies agrarisch natuurbeheer (incl. fruittelers): 29 keer
- Aanvraag advies biodiversiteit: 25 keer
- Overig: 7 keer.

Medewerkers van SLZ hebben met zeer veel particuliere grondgebruikers contact over de aanleg en het beheer van kleine landschapselementen. Het betreffen adviezen aan bewoners van het buitengebied over o.a. gewenste methoden van onderhoud, natuurvriendelijke streekeigen erfinrichting en verkrijgen van subsidies. Vaak wordt

het opstellen van schriftelijke adviezen opgenomen in de lopende projecten. Op diverse locaties werd er tevens werk voor de vrijwilligersploegen afgesproken.

6.2 Externe opdrachten

Voor verschillende eigenaren zijn plannen gemaakt voor de inrichting en/of het beheer van een terrein, toetsen uitgevoerd en inventarisaties gedaan, buitenom lopende SLZ-projecten. De kosten voor het opstellen van deze plannen zijn voor rekening van de eigenaren. In 2024 voerde SLZ 29 betaalde opdrachten van verschillende aard en omvang uit voor externe opdrachtgevers. De meeste opdrachten kwamen van overheden, net zoals in het voorgaande jaar.

De opdrachten zijn verdeeld over de werkvelden 'Natuur en Landschapsbeheer' en 'Communicatie en Kennis' (zie onderstaande tabellen voor details).

Werk voor derden Natuur- en Landschapsbeheer

15 opdrachten uitgevoerd:

Inrichtings-plan	toets	inventarisatie	begeleiding en uitvoering	paneel	lezing of excursie	plan / rapport	overig
8	1	0	5	0	0	0	1

Voor verschillende opdrachtgevers:

particulier	agrariër	overheid	bedrijf	anders
0	6	6	0	3

Werk voor derden Communicatie en Kennis

14 opdrachten uitgevoerd:

Inrichtings-plan	toets	inventarisatie	begeleiding en uitvoering	paneel	lezing of excursie	plan / rapport	overig
2	1	5	2	0	1	1	2

Voor verschillende opdrachtgevers:

particulier	agrariër	overheid	bedrijf	anders
0	2	11	0	1

Er zijn 6 offertes uitgebracht waarvan de uitvoering voor een deel plaats vindt in 2025. Voor 4 opdrachten is de uitgebrachte offerte afgewezen.

6.3 Samenwerking met bedrijven

In 2024 is wederom op diverse fronten samengewerkt met bedrijven. Voorbeeld hiervan is de actie "Boeren planten bomen". Bij de uitvoering van diverse maatregelen t.b.v. landschapsherstel e.d. worden veel plaatselijke en regionale bedrijven ingezet, zoals bij uitvoering van maatregelen in het kader van het POP3 project, bij het opschonen van poelen in het kader van de VOL of het project "poelen.nu 2024".

De contacten met Dow, Yara en Cargill in de Zeeuws-Vlaamse Kanaalzone zijn in 2024 voortgezet. Voor Zeeland Refinery in het Sloegebied hebben we werkzaamheden uitgevoerd in het kader van aanleg tijdelijke natuur (zie ook project Natuur op bedrijfsterreinen).

6.4 Samenwerking met overheden

Met alle Zeeuwse gemeenten is er contact over het ontwikkelen en uitvoeren van diverse projecten.

Daarnaast wordt SLZ vaak benaderd door gemeenten voor het opstellen van onderhoudsadviezen of het uitvoeren van diverse onderhoudswerkzaamheden aan natuur- en landschapselementen, dit zijn dan betaalde opdrachten. We werken veel samen met de gemeenten binnen diverse projecten zoals bij de routenetwerken en biodiversiteit. Daarnaast is er met gemeenten ook overleg in het kader van het landschapsbeleidsplan (Borsele) en het Landschapsuitvoeringsplan Kanaalzone (Terneuzen).

Met Waterschap Scheldestromen was er in 2024 weer veel contact over de uitvoering van diverse onderhoudswerkzaamheden op terrein van het Waterschap. Dit onderhoud is vastgelegd in een 4 jarige onderhoudsovereenkomst. Ook voor het uitvoeren van de controle van bacterievuur in wegbeplantingen op Walcheren is een 4 jarige overeenkomst afgesloten. Beide overeenkomsten lopen van 2022 tot en met april 2026.

Met Staatsbosbeheer loopt een 4 jarige onderhoudsovereenkomst voor onderhoud van diverse terreintjes en landschapselementen. Ook met Rijkswaterstaat en de gemeente Middelburg hebben we langlopende overeenkomsten voor het onderhoud van een natuurterrein.

Met de gemeenten Veere, Goes, Hulst, Sluis en Tholen en het Waterschap Scheldestromen is contact geweest over het onderhoud van kleine bosjes op hun grondgebied (zie ook het project Kleine bosjes). Met de gemeenten Terneuzen, Goes en Borsele en Waterschap Scheldestromen is contact geweest over het onderhoud van hoogstamboomgaarden (zie ook het project hoogstam-abonnement). Met de gemeenten Hulst, Schouwen Duiveland, Veere en Borsele is contact geweest omtrent het onderhoud van een of meerdere waardevolle begraafplaatsen. In het kader van de jaarlijkse Nationale Natuurwerkdagen wordt met alle Zeeuwse gemeenten samengewerkt, de meeste gemeenten dragen ook bij in de kosten van dit project.

6.5 Boeren planten bomen

In 2024 hadden we doorlopende afspraken met 3 leveranciers in het kader van de actie "Boeren Planten Bomen". SLZ bepaalt welke inheemse en streekeigen soorten, welke maten beplanting en beschermingsmaterialen op de bestellijst komen, maar laat het bepalen van de prijs over aan de leveranciers. Diverse soorten bosplantsoen

worden geleverd met autochtone herkomst. De leveranciers hebben op hun website een link naar de website van SLZ en omgekeerd.

6.6 Actie Wilgenpoot

In 2024 zijn 124 wilgenpoten door SLZ geleverd op diverse locaties in Zeeland. We vragen met ingang van winterseizoen 2024-2025 voor kleine aantallen € 6,- per wilgenpoot, bij meer dan 20 stuks vragen we € 4,- per poot.

6.7 Plan Boom uitdeelactie

Plan Boom is een landelijk project van de natuur en milieufederaties om 10 miljoen bomen aan te planten in heel Nederland. In Zeeland werken we samen met de Zeeuwse Milieufederatie (ZMf) aan de aanplant van bomen en bosplantsoen in Zeeland.

Omdat het in 2021, 2022 en 2023 zo'n daverend succes was is in 2024 weer een Gratis Boompjes Uitdeelactie georganiseerd door ZMf (projectleiding), Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Velt Zeeuwse Eilanden.

De actie is ook in samenwerking met diverse bewonersinitiatieven en alle 13 Zeeuwse gemeenten en ook woningcorporaties Clavis, Woongoed Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen en Hulst) en Beveland Wonen ondersteunen de actie. Met als klap op de vuurpijl: DELTA Energie verdubbelde het aantal uit te delen boompjes!

Daardoor konden we in 2024 nog meer boompjes weggeven, ruim 35.000. De uitdeelactie is ontstaan vanuit het inmiddels afgeronde project Plan Boom. Er werden in dat kader al 100.000 nieuwe bomen geplant en daarmee is Zeeland al een stuk groener en klimaatbestendiger gemaakt.

Zie: <https://zmf.nl/project/gratis-boompjes-uitdeelactie/>
<https://landschapsbeheerzeeland.nl/nieuws-activiteiten/36000-gratis-boompjes-maken-zeeland-groener>

Op 5, 6 en 7 december 2024 zijn de boompjes op 17 locaties verspreid over Zeeland uitgedeeld door vrijwilligers van achterbangroepen / dorpsinitiatieven. In totaal ging het om ruim 35595 boompjes in 12 verschillende soorten:

Boom- en struiksoorten		
Winter linde		2096
Hazelaar		1347
Boswilg		1284
Wilde liguster		3006
Kerspruim		3038
Wilde walnoot		1980
Gele kornoelje		2078
Gelderse roos		2126
Wilde kers / Zoete kers		2350
Framboos		7546
Rode bes		4428
Kruisbes		4316
Totaal aantal boompjes en struikjes		35595

Figuur 6.1: Aantal boom- en struiksoorten

6.8 Projectplan Herstel streekeigen erven

De erven en boerderijen in Zeeland vormen een belangrijk onderdeel van het cultuurlandschap. Ze hebben vaak een flinke omvang en omvatten allerlei landschapselementen, zoals hoogstamfruitbomen, heggen, windsingels, knotbomen en veedrinkputten. In totaliteit liggen er zeker 10.000 erven in de provincie.

In dit project wordt achterstallig onderhoud opgepakt en worden streekeigen erven hersteld/gerealiseerd.

Inzet SLZ: In 2024 66 uur medewerkers voor opstellen plannen en begeleiden uitvoering.

Looptijd: 2024

Resultaat: Er worden plannen gemaakt voor het opknappen van minimaal 3 erven. Via het ervenabonnement kunnen structurele afspraken gemaakt worden voor het toekomstig onderhoud van de herstelde erven.

6.9 Projectverslag Herstel streekeigen erven

Doel: Opstellen van plannen en uitvoeren werkzaamheden voor het herstel van streekeigen erven met diverse landschapselementen.

In 2024 zijn 3 plannen opgesteld voor aanleg, herstel en onderhoud van landschapselementen op erven. Op deze erven zijn streekeigen landschapselementen hersteld of nieuw aangelegd.

Via het project zijn plannen opgesteld voor 3 streekeigen erven op Zuid Beveland ('s Gravenpolder, Borsele en Kloetinge).

In de plannen voor de 3 erven zijn diverse streekeigen landschapselementen opgenomen zoals aanleg van een poel, aanplant van 15 hoogstamfruitbomen, en aanleg van 225m Zeeuwse haag. Voor advies over het toekomstig onderhoud van de beplanting op de erven is aangeboden om een ervenabonnement af te sluiten.

Daarnaast zijn er in 2024 buitenom dit project een aantal plannen gemaakt voor de landschappelijke inpassing van nieuwbouw op boerenerven in Zeeland, vaak zijn deze plannen verplicht i.v.m. aanvraag van een bouwvergunning voor een nieuwe loods op een erf. Ook hierbij is vaak sprake van de aanleg streekeigen landschapselementen zoals een brede windsingel en de aanplant van diverse streekeigen laanbomen, zoals noten en grauwe abeel. Deze plannen zijn geheel betaald door de eigenaren.

6.10 Abonnementen

6.10.1 Hoogstamabonnementen

In 2024 waren liepen er 120 hoogstamabonnementen bij particulieren, terreinbeheerders en bedrijven, voor in totaal bijna 4600 hoogstamfruitbomen. De hoogstamboomgaarden van abonneenthouders worden één keer in de twee jaar bezocht om de bomen te beoordelen op stabiliteit en vitaliteit en welk onderhoud de bomen nodig hebben. Dit wordt verwerkt in een adviesrapport, wat de eigenaar ontvangt. De eigenaar kan kiezen om onderhoud zelf uit te voeren dan wel door een SLZ hoogstamploeg, bestaand uit vrijwilligers onder leiding van een SLZ voorman. De ploeg voert onderhoudswerk uit zoals snoeien, verwijderen stamschot of onderhoud aan de boombescherming, bijvoorbeeld ter voorkoming van ingroei in de boom.

Bij 71 eigenaren is in 2024 advies gegeven en bij 60 adressen is er onderhoudswerk aan de hoogstambomen uitgevoerd. Medewerkers van SLZ hebben 1677 uur besteed aan advies geven, adviesrapporten opstellen, werkvoorbereidingen maken en uitvoeren van onderhoudswerk waarbij meestal ook een vrijwilligersploeg aangestuurd werd.

6.10.2 Ervenabonnement (en kleine bosjes)

Ook in 2024 is er weer contact geweest met de eigenaren die een Ervenabonnement hadden. Een deel van de eigenaren is bezocht om advies te geven, uitvoerend werk voor te bereiden en werk uit te voeren. SLZ medewerkers hebben daar 773 uur aan gewerkt. In 2024 hadden 90 eigenaren een abonnement.

Het ervenabonnement is bedoeld voor eigenaren van streekeigen erven met verschillende landschapselementen. Denk daarbij aan elementen als knotbomen, (strakke of uitgroeiende) hagen, hoogstamfruitbomen, laanbomen (solitair of als lijnvorm bij oprijlanen) of weides. In 2024 zijn ook de kleine bosjes opgenomen in het ervenabonnement. In het advies worden deze elementen meegenomen en er wordt aangegeven wanneer welk onderhoud nodig is de komende paar jaar. Ook wordt er een offerte uitgebracht voor het werk wat in dat jaar nodig is. Is de eigenaar akkoord met de offerte dan komt een SLZ vrijwilligersploeg onder begeleiding van een voorman het werk uitvoeren. Specialistische klussen worden door de voormannen uitgevoerd.

6.10.3 Grenslinden abonnement

Van de vele grenslinden die voornamelijk in de Zak van Zuid-Beveland voorkomen, zitten er 156 in het grenslindenabonnement. De bomen zijn eigendom van Natuurmonumenten, Waterschap Scheldestromen of van particuliere eigenaren. Ook in 2024 zijn de vrijwilligers weer op pad geweest voor onderhoud aan de bomen. SLZ medewerkers hebben 42 uur gewerkt aan inventarisatie van de grenslinden en ondersteunen van de uitvoerende vrijwilligers.

6.10.4 Nieuwe opzet abonnement

In 2024 is een nieuw abonnement systeem opgetuigd. Hierin zijn de adressen met een hoogstamabonnement of een ervenabonnement (inclusief de kleine bosjes) meegenomen. Doel is om een eenvoudige en heldere opzet te krijgen zowel voor de klant als intern en om de financiën voor de abonnementen beter op orde te krijgen.

Er is geïnventariseerd om welke adressen het gaat en daar is één lijst van gemaakt. Er zijn berekeningen gemaakt om te komen tot een goede opzet met reëel abonnementsbedrag. De eerste opzet is voorgelegd aan de SLZ medewerkers en op basis daarvan is de opzet nog wat gewijzigd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen particulieren en bedrijven/instanties. Ook is er in de nieuw opzet sprake van een klein of groot abonnement. Een klein abonnement gaat om een terrein 1 hectare of kleiner en/of 30 fruitbomen of minder. Wanneer het terrein groter is dan 1 hectare of er meer dan 30 fruitbomen staan, spreken we van een groot abonnement. De eigenaren hebben een informatiebrief gehad over de nieuwe opzet. Ook was er een bijlage met gegevens van hun erf en of ze onder 'groot' of 'klein' vallen waarop ze konden reageren indien de informatie niet helemaal klopte. Zo konden we op 1 januari 2025 starten met het nieuwe abonnement. SLZ medewerkers hebben 172 uur gewerkt om deze nieuwe opzet tot stand te brengen.

6.11 Onderhoudsovereenkomsten

SLZ heeft in het verleden onderhoudsovereenkomsten (VOL overeenkomsten) afgesloten voor kleine landschapselementen met particuliere eigenaren. De eigenaar verzorgt zelf het onderhoud en ontvangt daarvoor van SLZ een vergoeding. SLZ controleert de overeenkomsten en betaalt uit.

In 2024 hebben we diverse werkzaamheden verricht aan de administratieve en financiële verwerking van de overeenkomsten, het bezoeken van eigenaren met een VOL-overeenkomst en het controleren en beëindigen van de VOL-overeenkomsten. Sinds enkele jaren is er geen budget meer beschikbaar voor het verlengen van VOL-overeenkomsten. In het laatste jaar van de overeenkomst wordt er contact opgenomen met de eigenaar en wordt besproken hoe het onderhoud in de toekomst kan worden opgepakt.

Looptijd: tot eind overeenkomsten.

Resultaat: In 2024 liepen er 20 contracten voor het onderhoud van:

4 drinkputten; 497 meter heg/ houtwal; 598 knotbomen (voornamelijk knotwilgen).

6.12 Zeeuwse bosjes en hagen

Begin 2024 is het project "Zeeuwse bosjes en hagen" uitgewerkt in samenwerking met de ZMf en Meerbomen.nu. Het project is ingediend voor subsidie bij Trees for all en de provincie Zeeland en in de loop van het jaar is het gehonoreerd. De deelnemende eigenaren dragen ook financieel bij aan het project.

Via het project kunnen we jaarlijks op 10 locaties ongeveer 800 bomen en struiken aanplanten.

Eind 2024 zijn er op 2 locaties werkzaamheden verricht in het kader van dit project. Het betreft de aanleg van een klein bosje in Oostkapelle en de aanleg van een uitgebreide erfbeplanting op Tholen.

6.13 Meetnet landschapselementen

Het doel van het landelijk project Meetnet Landschaps Elementen (MLE) is inzicht krijgen in de staat van de Nederlandse landschapselementen en welke veranderingen in landschapselementen en het landschap plaatsvinden. Landelijk worden 120 plots (opgesteld door een representatieve verdeling van 8 hoofdlandschapstypen van Nederland) regelmatig gemonitord. In Zeeland worden 10 plots regelmatig gemonitord in 5 jaar tijd. In 2024 hebben we voor 5 vrijwilligers een startbijeenkomst georganiseerd voor de monitoring in het kader van MLE in Oudelande. In 2024 zijn de gebieden Zuidzande, Oudelande en Scherpenisse afgerond. Tevens is in 2024 is het deelgebied Vogelwaard-Noord voor de 1^e ronde geïnventariseerd. Eind 2024 hebben zich nog 3 nieuwe vrijwilligers aangemeld, ze hebben eind van het jaar een uitleg over het project in het veld gehad. Het is de opzet dat LandschappenNL iedere 5 jaar een landelijke rapportage maakt over de staat van het Nederlandse landschap.

6.14 Voedselbossen

Namens de Provincie Zeeland coördineert SLZ het Kennisnetwerk Voedselbossen in Zeeland om de aanleg van voedselbossen in onze provincie te stimuleren d.m.v. kennisdeling en advies. Alles komt samen op de webpagina www.voedselboszeeland.nl

SLZ legt daarbij onder meer de nadruk op de inzet van inheems, autochtoon en streekeigen plantmateriaal, om de lokale biodiversiteit zoveel mogelijk te dienen.

In december 2022 zijn wij gestart, na opdracht van de Provincie Zeeland, met een meerjarenproject (2022 t/m 2025), waarbij we op zoek gingen naar mensen die een Zeeuws Voedselbos op willen zetten. Deze kunnen wij via dit project een steuntje in de rug geven. Zowel particulieren als agrariërs konden aanhaken. Er waren vele aanmeldingen en daaruit zijn er uiteindelijk zes gekozen die voldoen aan de randvoorwaarden en het best passen in dit project. Het betreft: 2 in West Zeeuws-Vlaanderen, 1 in Oost Zeeuws-Vlaanderen, 1 op Schouwen-Duiveland, 1 op Walcheren en 1 op Zuid-Beveland, met in totaal 12 hectare. Alle initiatiefnemers zijn erg enthousiast.

In 2024 hebben we voor deze 6 deelnemers een concept inrichtingsplan gemaakt met daarbij een soortenlijst van wat ze willen aanplanten. Een aantal heeft alles al geplant, op een paar plaatsen zal begin 2025 ook nog wat aanplant plaatsvinden. SLZ heeft daarbij begeleiding geboden. Een aantal deelnemers heeft al de toegekende subsidie ontvangen.

In het voedselbos op Schouwen-Duiveland wilden de eigenaren graag de buurtbewoners betrekken bij de aanplant. Daarom hebben we een plantdag georganiseerd op zaterdag 21 december 2024. We hebben hiervoor voorbereidende werkzaamheden (zoals gaten graven) gedaan, een persbericht verzonden (opgepakt door de lokale media) en dit op onze website gezet. Een aantal bewoners heeft zich aangemeld om op deze dag te helpen met planten en gezellig samen te zijn onder het genot van een kopje koffie en bolus. SLZ startte deze dag op, gaf instructies en begeleiding en faciliteerde hierbij.

We hebben gedurende het jaar diverse malen een terugkoppeling naar de Provincie gedaan over de voortgang van dit project. Volgend jaar gaan we afronden en daarvoor een excursie voor alle deelnemers en andere geïnteresseerden organiseren.

6.15 Waardevolle natuur- en landschapselementen in Zeeland

Op 1 januari 2023 zijn wij gestart met dit project voor herstel van enkele bijzondere kleine landschapselementen in Zeeland. Het project wordt voor 50% gefinancierd door het Dinamofonds en voor 50% door SLZ. Op 31 december 2024 is het project afgerond.

Onderstaande projecten zijn onderdeel van grotere projecten waarbij meerdere maatregelen zijn uitgevoerd op diverse locaties. Dit project bestaat uit 3 onderdelen:

Herstel van de bloemdijk 'Rietdijk' te Zonnemaire

De ruigere delen van de Rietdijk zijn in het voorjaar van 2023 en 2024 door ons gemaaid en afgeharkt. Hierdoor verschraalt de vegetatie en geeft het ruimte aan diverse bijzondere bloemdijkplanten. We zagen bijvoorbeeld beemdkroon, bevertjes, kruisdistel en Sint-janskruid. In september beider jaren hebben we de gehele dijk weer gemaaid en afgeharkt. Het maaisel is wederom afgevoerd om verschraling te bewerkstelligen.

Herstel van de voortplanting- en overwinteringsbiotoop voor de rugstreeppad

We hadden voor het stadsbos te Tholen een plan geschreven en besproken met de gemeente en de terreineigenaar Staatsbosbeheer. Echter Staatsbosbeheer had haar

plannen gewijzigd en wou dit gebied grootser gaan aanpakken. Dit proces zou daarom langer gaan duren en onze plannen m.b.t. rugstreeppad nemen zij zelf mee in hun totaalpakket. Daarom hebben we als alternatief in de Willempolder te Anna Jacobapolder het talud van een bestaande poel flauwer gemaakt en een nieuwe poel gegraven. Aan de Krammersweg bij het bosje van Klompe zijn twee nieuwe poelen aangelegd met zeer flauw talud. En in de Bruintjeskreek is een lager gelegen deel iets verder uitgediept en tot poel verwerkt zodat in het voorjaar een dunne waterlaag blijft staan. De uitkomende grond is telkens verwerkt tot flauwe grondwal nabij de gegraven poelen. Ook hebben we van een uitgediepte poel de uitkomende grond verwerkt tot bijenwand.

Herstel en uitbreiding van Steenuil-biotopen

Op een boerenerf met een stuk landbouwgrond van ongeveer 1 hectare in Hoofdplaat hebben we een Zeeuwse haag aangeplant waardoor het terrein wat meer besloten wordt. We hebben 110 meter Zeeuwse haag, zomerlindes, es, Italiaanse populieren, een mispel, een walnoot en diverse hoogstamfruitbomen (appels en peren) aangeplant, om hier een geschikt biotoop voor de steenuil van te maken. De haag zorgt met de doorns, fraaie bloeiwijze en bessen voor een prima biotoop voor o.a. insecten, kleine zangvogels en zoogdieren. Deze zijn op hun beurt weer voedsel voor de steenuil. Ook zijn er 16 stuks hoogstamfruitbomen aangeplant. Als natuurlijke afbakening tussen de weide en de boomgaard is een geschoren haag geplant die 1 of 1,5 meter hoog mag groeien en ook een rij populieren. Verder is er een drinkput gegraven. Uitkomende grond is verwerkt als grondwal aan noordzijde. Aan de voet zijn knotwilgen geplant, waarvan het geknotte hout op termijn op rillen gelegd kan worden, zodat amfibieën hier ook schuil- en overwinteringsgebied vinden. Daarnaast hebben we via dit project met vrijwilligers gewerkt in diverse steenuilbiotopen in Zeeland. Het betreft locaties in Zeeuws-Vlaanderen en in de Zak van Zuid-Beveland. In een weiland aan de Brilletjesdijk is met vrijwilligers het achterstallig onderhoud aan de knotbomen opgepakt. In 2024 hebben we 28 steenuilnestkasten aangeschaft. Deze zijn op diverse erven in Zeeuws-Vlaanderen opgehangen.

Afbeelding 6.1: Steenuil kast

6.16 Bakkersweel

De Bakkersweel is een historische weel uit de 16^e eeuw bij Nieuwerkerk, Schouwen-Duiveland. De weel is sinds zijn bestaan nog nooit uitgebaggerd en in de loop der jaren steeds verder dichtgegroeid met riet. Ook is er een dikke sliblaag in aanwezig. Om te voorkomen dat de weel zal verlanden - en daarmee op termijn uit het landschap verdwijnt- is de weel in oktober 2023 met subsidie van de Provincie Zeeland in opdracht van SLZ door een aannemer uitgebaggerd.

30% van het riet is blijven staan ten behoeve van een broedend paar bruine kiekendieven. Deze soort zal meeprofiteren van het baggerwerk, aangezien verlanding anders verruiging met bomen in de hand zou werken en daarmee predatie door kraaien. 70% van het riet is verwijderd en 3,5 m3 slib is naar een depot bij de naburige landbouwer gepompt.

Dit depot had in 2024 ontmanteld moeten worden, maar door de natte weersomstandigheden in dat jaar heeft het slib niet voldoende kunnen drogen, waardoor de aannemer nog niet alle werkzaamheden heeft kunnen afronden. De planning is dat het slib in voorjaar 2025 nog eens wordt omgezet en bij enkele droge maanden verwerkt kan worden. In juni 2025 zal het depot afgebroken kunnen worden. Hiervoor hebben we van de Provincie uitstel gekregen.

7. Prestatieveld Communicatie en Kennis

Communicatie is een belangrijke drager voor alle activiteiten en projecten die SLZ uitvoert en bestaat uit de onderdelen Corporate Communicatie, Interne Communicatie en Project Communicatie. Het accent ligt op het delen van kennis en het samenwerken in het landschap. De communicatiemedewerkers zijn verantwoordelijk voor de vormgeving en inhoud van de communicatie.

7.1 Corporate Communicatie

In de externe communicatie is samenwerking en kennisdeling met partners, overheden, burgers en vrijwilligers een doorlopend punt van aandacht. Door het inzetten van diverse communicatiemiddelen wordt gewerkt aan zichtbaarheid, voorlichting en het creëren van draagvlak bij de bevolking en subsidiegevers en op kwaliteitsontwikkeling van de organisatie en haar activiteiten. Via diverse media werkt SLZ aan een grotere naamsbekendheid en betere bekendheid met wat SLZ allemaal doet bij het Zeeuwse publiek.

De werkzaamheden bestaan uit het up-to-date houden van de website, het verspreiden van berichten en foto's via sociale media zoals Facebook, Instagram, Linked-In en X, (instructie)filmpjes via ons eigen YouTube kanaal, het maken van persberichten en verzenden aan diverse media inclusief eerste contactpersoon voor de pers en het regelen en vertegenwoordigd zijn met een kraam bij gerelateerde evenementen.

We leveren regelmatig een inhoudelijke bijdrage aan door anderen georganiseerde activiteiten zoals aan een tuindersclub, scholen of serviceorganisaties zoals de Rotary, ter promotie van onze stichting. Ook werken wij regelmatig mee aan radio-, internet- en televisieopnames. Tot de corporate activiteiten horen ook het regelen van autobelevering, inkopen van relatiegeschenken en promotiemateriaal, huisstijl bewaking en doorvoeren en het vormgeven van corporate bedrijfskleding, uitnodigingen en folders. Het verzorgen van de verantwoording naar partners zoals de Nationale Postcode Loterij en de Provincie Zeeland maar ook het samenstellen en vormgeven van het jaarverslag horen ook tot dit onderdeel. Essentiële benodigde input hiervoor is het onderhouden van de SLZ-Activiteitenagenda en Contentkalender.

Via ons tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland' informeert SLZ haar relaties over haar activiteiten om draagvlak te creëren en kennis te delen. De inhoud omvat diverse artikelen met uiteenlopende onderwerpen binnen het landschapsbeheer. De artikelen zijn gericht op het uitwisselen van kennis en ervaring, met als voornaamste doelgroepen de particuliere eigenaren en vrijwilligers. Hierdoor ontstaat een grotere naamsbekendheid en betere bekendheid met de werkzaamheden van SLZ bij het Zeeuwse publiek. Tevens vergroten we hiermee het draagvlak voor natuur, cultuurhistorie en landschap.

7.2 Interne Communicatie

Aan de interne communicatie wordt doorlopend aandacht gegeven, met als doel het verhogen van de verbondenheid, saamhorigheid, kennisdeling en betrokkenheid tussen medewerkers onderling en met het bestuur. Hiervoor zijn er diverse interne overleggen geweest, verzonden we 2-wekelijks een interne nieuwsbrief, is er overleg geweest met LandschappenNL en namen we deel aan het communicatieberaad van alle landschappen nationaal. Tevens organiseren we de jaarlijkse informatiedag/teambuildingsdag voor de medewerkers en het bestuur en een eindejaarsbijeenkomst

voor SLZ medewerkers als afsluiting van het jaar. Wekelijks lunchen collega's samen, op afwisselende dagen om zo veel mogelijk collega's te zien.

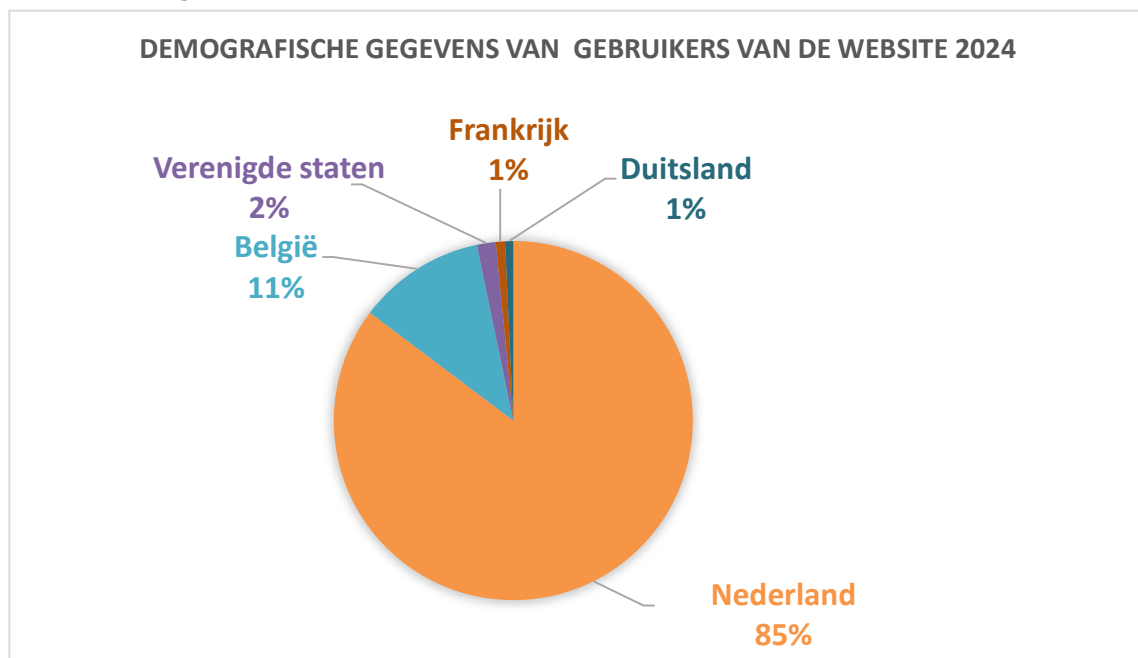
7.3 Project Communicatie

Ondersteuning aan collega's wordt geboden bij communicatie in projecten, zoals bij openingen, evenementen of persmomenten, zowel inhoudelijk als procesmatig. Denk hierbij aan het regelen van een persbericht, promotie via social media, aanmaken of updaten projectpagina op onze website, een artikel in ons tijdschrift of ondersteuning bij het organiseren van activiteiten of evenementen. Hierdoor is de doelgroep binnen het Zeeuwse publiek goed op de hoogte van wat het project inhoudt en wat er eventueel van hen verwacht wordt.

7.4 Media

7.4.1 Website

De website van SLZ (www.landschapsbeheerzeeland.nl) werd in 2024 ruim 48.000 keer bezocht. Dat is een groei van 20% ten opzichte van het jaar ervoor. Naast de homepage is de meest bezochte pagina: "Hoe beperk ik de overlast van een veenmol?" De meeste bezoekers komen uit Nederland, maar ook ruim 11% van de bezoekers komt uit België.

Figuur 7.1: Gegevens gebruikers website 2024

7.4.2 Sociale Media

We zetten sociale media in om activiteiten en kennis te delen, maar ook om deelnemers te werven voor activiteiten, vrijwilligers te bereiken en de naamsbekendheid van SLZ te vergroten.

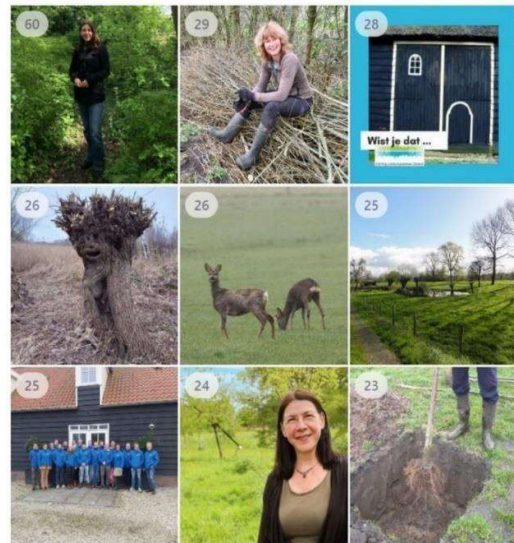
Op alle sociale mediaplatformen waarop we actief zijn hebben we afgelopen jaar weer een gestage organische groei van het aantal volgers gezien: Facebook: 1522 volgers (een groei van ruim 6%); Instagram: 1199 volgers (een groei van ruim 6%); LinkedIn: 689 volgers (een groei van ruim 13%); YouTube: 181 abonnees (een groei van ruim

52%). Op X zien we een kleine daling: 1010 volgers (een daling van 5%). Eind 2024 is het besluit gemaakt om te stoppen met het social media platform X. Via dit platform, wat de laatste tijd erg is veranderd qua karakter, hebben we de minste interactie en zeer weinig engagement.

7.4.3 Traditionele media

Ook in 2024 is SLZ regelmatig door diverse media opgepikt.

In bijlage 11.5 is een groot deel terug te vinden van (online) kranten, TV, internet, radio en nieuwsberichten op websites van organisaties. De vele persberichten die SLZ verstuurt worden door diverse media goed gelezen. De lokale en regionale media, zoals Omroep Zeeland en PZC plaatsen vaak onze berichten of vragen ons om live op de radio of tv een toelichting te geven.

Afbeelding 7.1: Top 9 van foto's op Instagram met de meeste likes

7.4.4 Tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland'

Het tijdschrift 'Landschapsbeheer Zeeland' is een uitgave van Stichting Landschapsbeheer Zeeland en wordt drie keer per jaar verzonden aan vrijwilligers in het landschapsbeheer in Zeeland, overeenkomst- en abonneementhouders, relaties en medewerkers. De oplage van de druk is 1550 exemplaren waarvan 1427 exemplaren direct worden verzonden. Daarnaast ontvangen 335 relaties een digitale versie van het blad. De meest recente edities zijn te downloaden van onze website via deze link: <https://landschapsbeheerzeeland.nl/tijdschrift>. Eerdere nummers, vanaf 1987, zijn te raadplegen in het archief van de Tijdschriftenbank Zeeland van de ZB: www.tijdschriftenbankzeeland.nl.

7.5 Interne kennisuitwisseling

Om kennis uit te breiden en te behouden zijn diverse activiteiten georganiseerd voor de medewerkers en de vaste vrijwilligers van SLZ. De communicatie-kennismedewerkers initiëren en geven inhoudelijke ondersteuning bij cursussen. Zij planden en organiseerden cursussen en verzorgden het benodigde documentatiemateriaal.

Themabijeenkomsten om elkaar op de hoogte te houden van de laatste ontwikkelingen binnen de verschillende vakgebieden en de vele projecten van SLZ stonden regelmatig op de agenda. Via periodiek organisatie-breed overleg en diverse workshops wordt kennis met collega's gedeeld. Thema's die aan de orde kwamen waren:

- Veilig op weg en algemeen onderhoud bedrijfswagens
- Winterkenmerken bomen en struiken met assortimentslijst SLZ
- Zomerkenmerken bomen en struiken met assortimentslijst SLZ
- Ecologisch maaibeheer en advies geven
- Visievorming inzet en inkoop (autochtoon) bosplantsoen door SLZ
- Visievorming klimaat adaptieve aanplant
- Waarden klein bosje, aanpak van een plan of advies

De communicatiemedewerkers organiseerden dit jaar voor de medewerkers en bestuursleden weer de jaarlijkse de eindejaarsbijeenkomst als afsluiting van het jaar.

Vanwege hun specialistische kennis worden verschillende collega's gevraagd inhoudelijk bij te dragen of te adviseren in projecten, plannen of activiteiten van SLZ. Dit was o.a. het geval bij Agrarisch natuurbeheer, Poelen.nu, Exoten, Kleine bosjes en verschillende projecten waarin autochtone beplanting een rol speelde. Om onderling kennis te delen en elkaar op de hoogte te houden, worden de voor derden gemaakte rapporten in de digitale infobalie opgeslagen. Via links in de interne nieuwsbrief worden medewerkers er op geattendeerd.

7.6 Externe kennis uitwisseling

SLZ organiseert veel activiteiten om kennis uit te dragen en mensen te betrekken bij de werkzaamheden. Zie ook de prestatievelden Natuur en landschapsbeheer, Toegankelijkheid, Biodiversiteit en Agrarisch Natuurbeheer voor inbreng van kennis vanuit deze specifieke werkvelden middels advies en overleg. Los van de algemene en projectgebonden kennisoverdracht levert SLZ op verzoek ook inhoudelijke bijdragen aan bijeenkomsten en activiteiten van andere organisaties. De thema's bos, klimaat, vegetatiebeheer en exoten kwamen daarbij aan de orde.

Regelmatig nemen medewerkers deel aan bijeenkomsten die gerelateerd zijn aan SLZ-werkzaamheden, bijvoorbeeld aan netwerkbijeenkomsten Erfgoed Zeeland, de Rijksdienst, regionale overheden of terreineigenaren. Kennis wordt ook verspreid via de website, media, diverse artikelen en series in ons tijdschrift Landschapsbeheer Zeeland en in vakbladen.

7.7 Projectontwikkeling en -verkenning

Er lagen afgelopen jaar weer veel kansen waar SLZ mee aan de slag zou kunnen gaan. Vooral op het gebied van het realiseren van beplanting in het landelijk gebied. Een aantal medewerkers heeft verschillende ideeën uitgewerkt tot een concreet project inclusief aanvraag. Deze projecten zijn ingediend bij subsidiegevers en fondsen. De projecten Groenblauwe dooradering, Trees for all, Ecologisch maaibeheer, Ecologisch dijkennetwerk, en Bescherming Vleermuizen zijn in 2024 gestart.

Een aantal kleinere projecten werden opgezet, zoals o.a. Beheermonitoring ANLb, Biodiverse waterbassins en Rolstoelommetjes in verschillende gemeenten.

Verschiedende verkenningen naar kansen voor projecten werden ondernomen. Een paar voorbeelden zijn: Natuur op recreatiebedrijven, heggen in Borsele, landschapsprojecten in Noordwest Walcheren en de Zwinstreek, kwaliteitsbeoordeling beplanting Schouwen-Duiveland, N2000 beheerplan voor een buitenplaats in de Manteling en maatregelen voor de levendbarende hagedis. Mogelijk dat een aantal hiervan nog in projectvorm gerealiseerd gaan worden de komende jaren.

7.8 Activiteiten overzicht

Zie hieronder een overzicht van onze activiteiten (cursussen, lezingen, kraampjes, evenementen, bijeenkomsten, excursies) met als doel onze kennis te delen, zowel intern (medewerkers) als extern. Sommige excursies of cursussen zijn meerdere malen georganiseerd.

Activiteit2024	Doelgroep
Netwerkbijeenkomst patrijzertellers	Vrijwilligers patrijzenmeetnet
Aanplant stekken populieren	Geïnteresseerden
Cursus werken op hoogte	Medewerkers en vrijwilligers
Informatiebijeenkomst POP3 project	Deelnemers POP project
Cursus bomen en struiken herkennen (winterkenm.)	Medewerkers
Cursus exotenbestrijding	Vrijwilligers/voormannen
Kiekendiefbijeenkomst	Kiekendiefvrijwilligers
Basicursus landschapsonderhoud	Vrijwilligers
Startbijeenkomst rolstoelroutes Sch-D en Goes	Bewoners/mensen in een rolstoel
Cursus veldhulpverlening	Vrijwilligers
Toolbox II Ecologisch maaibeheer en teken	Voormannen
Ecologisch maaibeheer en advies geven	Medewerkers
Bosmaaier herhalingscursus	Medewerkers en vrijwilligers
Instructie maaien, maaibalk en andere machines	Medewerkers
Cursus werken langs de weg	Medewerkers en vrijwilligers
Excursie amfibieën	Erfeigenaren
Lezing cultuurhistorische iconen in het landschap Bev.	Heemkundige kring de Bevelanden
Opfrisdag hoogstamfruit snoeien	Medewerkers
Fietsdag Oost Zeeuws Vlaanderen	Fietsvrijwilligers
Visievorming klimaatadaptieve aanplant	Medewerkers
Infobijeenkomst kleine bosjes	Medewerkers
Dagcursus hoogstamfruitbomen – Lente	Diversen/erfeigenaren
Excursie POP3-project	Deelnemers POP project
Wandel evenement	Alle betrokkenen bij WNZ
Excursie ecologisch gazonbeheer	Buurtbewoners
Erf excursie	Erfeigenaren
Excursie historische buitenplaatsen	Betrokkenen historische buitenplaatsen
SLZ kraampje 100-jarig jubileum Imkersvereniging	Geïnteresseerden
Informatiebijeenkomst POP3-project	POP deelnemers
Midzomerochtendwandeling De Zak	Wandelaars
Dagcursus hoogstamfruitbomen – Zomer	Diversen/erfeigenaren
Cursus bomen en struiken herkennen (zomerkenm.)	Vrijwilligers
Cursus maaien met de zeis	Geïnteresseerden
Cursus het Zeeuwse boerenerf – module 1	Diversen/erfeigenaren
Cursus het Zeeuwse boerenerf – module 2	Diversen/erfeigenaren
Cursus het Zeeuwse boerenerf – module 3	Diversen/erfeigenaren
Cursus het Zeeuwse boerenerf – module 4 (excursie)	Diversen/erfeigenaren
Dagcursus hoogstamfruitbomen – Herfst	Diversen/erfeigenaren
Uitreiking Erftrofee	Erfeigenaren
Cursus veldhulpverlening	Medewerkers en vrijwilligers
Opening herziening Sporen in de Zak	Vrijwilligers WNZ
Dagcursus hoogstamfruitbomen – Winter	Diversen/erfeigenaren
Plantdag voedselbos Nieuwerkerk	Omwonenden, vrijwilligers
Cursus bomen en struiken herkennen	Vrijwilligers

Figuur 7.2: Activiteiten SLZ

7.9 Automatisering en netwerk

Ons doel is om stapsgewijs 'in de cloud' te gaan werken. In 2024 hebben we een pas op de plaats gemaakt. Een dergelijke overgang vergt meer stappen dan gedacht. Onze huidige applicaties moeten eerst op een veilige manier gereed gemaakt worden. Voor het project Erf+ zijn er in 2024 drie tablets aangeschaft.

We zaten voor onze payroll administratie sinds 2023 op Afas. Vanaf 2024 is ook onze financiële administratie over op Afas. In 2025 gaan we digitaal declareren en digitaal de crediteuren via Afas verwerken. Als we in de toekomst ook nog projectadministratie, urenregistratie en CRM in Afas hebben, hebben we één mooi ERP systeem. Het uitnutten van één systeem heeft de voorkeur t.o.v. meerdere systemen aan elkaar gekoppeld. Om goed met Afas te kunnen werken zullen de medewerkers wel de nodige trainingen moeten volgen.

In 2025 voorzien we een (interne) verhuizing. Aandachtspunt hierbij is een stabiel netwerk.

7.10 AVG

Er zijn geen noemenswaardige situaties voorgevallen op het gebied van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), behalve de standaard cc's i.p.v. bcc's.

7.11 Ken je erf

Met dit project wil SLZ de krachten van eigenaren van erven en landschapselementen bundelen en een duurzame relatie tussen SLZ en de eigenaren opbouwen. Samen met bewoners van het buitengebied kunnen we de landschappelijke kwaliteit van de Zeeuwse streekeigen erven voor langere tijd waarborgen en leidt dit tot meer draagvlak voor bijvoorbeeld de ontwikkeling van streekeigen landschapselementen. We organiseerden de volgende cursussen, excursies en bijeenkomsten waardoor erfeigenaren (beter) op de hoogte zijn van de kansen en mogelijkheden van hun erf en ze hiervoor SLZ weten te vinden:

6.11.1 Cursus Het Zeeuwse Erf

Om erfeigenaren, vrijwilligers, ambtenaren, hoveniers, studenten en overige geïnteresseerden inzicht te geven in het ontstaan, de typische kenmerken, het belang voor de biodiversiteit én het onderhoud van oude Zeeuwse erven, organiseren we al jaren de 4-delige cursus 'Het Zeeuwse Erf'. Helaas kregen we te weinig aanmeldingen om deze cursus door te laten gaan. In 2025 gaan we de opzet iets aanpassen, hopelijk trekt dat meer deelnemers.

7.11.1 Cursus De vier jaargetijden van de hoogstamfruitboom

In elk seizoen is de temperatuur en het weerbeeld heel anders. (Hoogstamfruit)bomen passen zich hierop aan. Ze zien er anders uit, passen hun groei aan en reageren anders op menselijk ingrijpen.

In 4 cursusmodules die elk een seizoen behandelden, vertelden én lieten we zien wat de levenscyclus van de hoogstamfruitboom is. 's Morgens was er een theoretisch gedeelte waarbij we vertelden over de geschiedenis van snoei en hoogstamfruit, seizoensgebonden thema's, kenmerken v/d boom en natuur, blad en bloesem, op en om de boom/natuur, ziekten en aantastingen en snoei. 's Middags gingen we het toepassen in de praktijk; herkennen van de soorten bomen, zelf snoeien, bekijken van problemen zoals ziektes en parasieten etc.

6.11.3 Mobiele Fruitpers/Fruit Determinatie

Omdat veel eigenaren graag hun eigen appels laten persen, hebben we ook dit jaar de mobiele fruitpers naar Zeeland laten komen en promotie gemaakt voor alle momenten waarop de verschillende mobiele fruitpersen aanwezig waren in Zeeland. De Mobiele Fruitpers (Frederic Lerouge) uit Zeevergem was op zaterdag 24 augustus in Middelburg, Landwinkel Weststrate, op vrijdag 27 september in Vrouwenpolder, Camping Oranjezon en op vrijdag 11 oktober bij familie Dees, in Zaamslag. En de Houtlandse Tuinsappen uit Beernem was op vrijdag 4 oktober in Middelburg, Kaasboerderij Schellach.

We krijgen regelmatig de vraag of het mogelijk is om ook walnoten te laten persen. Hierover informeerden wij erfeigenaren via onze website wat de mogelijkheden zijn.

Ook konden mensen weer hun fruit laten determineren door onze 'oude rassen deskundigen'. Wie oude fruitbomen op het erf heeft staan zonder te weten welk ras het is, kon vruchten hiervan bij SLZ inleveren. De deskundigen brachten het fruit vervolgens op naam.

6.11.4 Thema-erfexcursies

Erfeigenaren kunnen ook veel van elkaar leren door een kijkje te nemen op elkaars erf. Hiervoor hebben we in mei een erfexcursie in Vrouwenpolder georganiseerd en in september op de Bushoeve in Driewegen. Deze excursies werden beiden druk bezocht. Vol enthousiasme vertelden de eigenaren over hun mooie locatie met landschappelijke en cultuurhistorische elementen.

6.11.5 De Zeeuwse Erftrofee

Om het behoud van cultureel erfgoed op en rond Zeeuwse boerderijen aan te moedigen wordt ieder jaar namens de Boerderijstichting Zeeland (BSZ), de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO) en Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) de Zeeuwse Erftrofee uitgereikt.

Deze erkenning wordt ieder jaar uitgereikt aan erfeigenaren die zich buitengewoon hebben ingezet voor de cultuurhistorische waarden en biodiversiteit op hun erf. Dit jaar was SLZ aan de beurt om een winnaar te kiezen. Door een driedelige SLZ-jury werd unaniem gekozen voor Fam. Van Looy te Zaamslag. Op woensdag 30 oktober ontvingen zij de trofee van gedeputeerde Van der Maas.

Afbeelding 7.2: Winnaars Erftrofee 2024

De familie van Looy zet zich al jaren in voor het agrarisch erfgoed in Zeeland. Het erf aan de Zaamslagsedijk is heel divers waar zij veel tijd en energie in hebben gestoken. Het oude vervallen wagenhuis dat op het erf stond, is helemaal in oude stijl herbouwd met gebruik van oude materialen. Om het woonhuis bewoonbaar te maken volgens tegenwoordige tijd, is er in de stijl van het oude huis een aanbouw neergezet. Ook weer met hergebruik van materialen.

Op het erf zijn verschillende elementen aanwezig: poelen, hoogstamfruitbomen waaronder een aantal bijzondere zeer zeldzame lokale rassen, solitaire monumentale bomen, geriefhoutbosjes, knotbomen, hollebollige weides, greppels, takkenrillen, natuurlijke moestuin, Zeeuwse hagen en leilindes.

7.12 De Zeeuwse Natuur

Onder de naam "De Zeeuwse Natuur" (DZN) bundelen Het Zeeuwse Landschap, Terra Maris, IVN Natuureducatie, Nationaal Park Oosterschelde en Stichting Landschapsbeheer Zeeland hun krachten en activiteiten op het gebied van natuureducatie. De werkzaamheden zijn over 5 thema's verdeeld:

Meer zichtbaarheid van de Zeeuwse Natuur

We stellen samen een gemeenschappelijk activiteitenplan op en besteden aandacht via de eigen (social) mediakanalen (#dezeeuwsenatuur) aan deze activiteiten en plaatsen hierbij het DZN-logo.

Afbeelding 7.3: Logo de Zeeuwse Natuur

Op <https://landschapsbeheerzeeland.nl/nieuws-activiteiten> stonden de diverse activiteiten aangekondigd en worden

lezers geattendeerd op: 'voor meer activiteiten in de Zeeuwse natuur, kijk ook eens op www.zeeland.com'. SLZ heeft het logo van De Zeeuwse Natuur in elke editie van het tijdschrift Landschapsbeheer Zeeland opgenomen. Door onze eigen achterban te attenderen op activiteiten van de andere organisaties bereiken we een bredere doelgroep.

Met de 'Branding' werkgroep promoten we per seizoen de beleving van de Zeeuwse Natuur en werken we aan meer zichtbaarheid van beleving en een groter aantal deelnemers. Zo was er dit jaar de campagne 'Alle Kanten van Zeeland', welke we via onze diverse media kanalen hebben gepromoot. Ook hebben we input geleverd voor de folder 'Landbouw en De Zeeuwse Natuur', waarbij we aangegeven hebben wat SLZ doet op het gebied van en in samenwerking met landbouw/ agrariërs.

We hebben meegewerkt aan de organisatie van de preview van de film 'De Wilde Noordzee' op donderdag 13 juni 2024. Veel SLZ vrijwilligers waren hierbij aanwezig. SLZ medewerkers hielpen mee in de organisatie van deze dag. De preview hebben wij gepromoot o.a. via onze website.

Afbeelding 7.4: Preview de Wilde Noordzee

Kind en Natuur

Aangezien SLZ geen eigen terreinen heeft, maar wel jaarlijks op veel locaties buitenactiviteiten organiseert voor schoolkinderen, kunnen wij vanuit dit aanbod bijdragen aan het concept van de buitenlokalen. Op onze website staat informatie voor de buitenwerkzaamheden met klassen, tevens te vinden via Natuurmenu op de website van IVN.

Ook hebben we voor de buitenlokalen een folder opgesteld over '50 inheemse bomen en struiken' ter gebruik door scholen(pleinen).

We hebben op een aantal mooie locaties (buitenlokalen) de IMC Weekendschool en de St. Jozefschool uit Vlissingen, geïnstrueerd, gecoördineerd, gefaciliteerd en begeleid met het knotten van wilgen en afharken van maaisel. Ze vonden het een erg leuke dag en hebben veel geleerd over de natuur. Ook hebben we met 23 leerlingen van de Bisschop Ernstschool knotwilgen geknot in het Poelbos in Goes. De dag startten we met verzamelen rond de bus voor een instructie. In deze instructie is eerst kort uit gelegd waarom we wilgen knotten en wat er vroeger met het knothout gedaan werd. Daarna kregen de leerlingen allemaal een helm op en een ladder in de hand en zijn we naar de bomen gelopen.

Tijdens het knotten vonden een tweetal een aantal botjes in een van knotwilgen. Dit was een mooi moment om uit te leggen dat de knotbomen kleine ecosystemen zijn. Veel leerlingen waren erg enthousiast en wilden niet terug naar school. Een erg geslaagde dag. Ook zijn we met 14 groep 8 leerlingen van de Koelmans school en met 27 groep 7 leerlingen van De Wingerd meerdere keren aan de slag gegaan met het afharken van de Mannee te Goes. SLZ heeft dit in beheer en past hier sinus maaibeheer toe. De leerlingen werden ontvangen op de locatie. De ochtenden startten met een introductie over de plek en hoe SLZ dit gebiedje beheert. Met gebruik van een aantal bloemen die in het gebied groeien legden we uit waarom we het maaisel afharken. Beide dagen waren erg succesvol er is hard gewerkt maar ook zeker genoten van de mooie plek en de hooiberg die de leerlingen zelf hadden gemaakt.

Afbeelding 7.5: Werkdagen met scholen

Groene Gezonde Leefomgeving

We hebben een 'Buitenwerkdag' georganiseerd voor zorginstelling Zeeuwse Gronden uit Terneuzen op een groot erf wat als bestemming 'Natuur' heeft. Hier is veel biodiversiteit, waar we de cliënten over hebben verteld en samen spotten we o.a. fazanten, een buizerd, groene specht, bonte specht en nog veel meer. Voorafgaand aan de werkdag hebben we gemaaid waarna we het maaisel van riet, grassen en kaardebollen samen met de cliënten hebben afgeharkt. Wij hebben hen hierbij geïnstrueerd, begeleid en gefaciliteerd met harken, hooivorken, berries en kruiwagens. Het was een vrij lastig stuk om af te harken maar ze hadden er zin in. Er is op deze dag heel hard gewerkt. Ze vonden het een mooie locatie om te mogen werken en gaven aan een voldaan gevoel te hebben aan het einde van de werkdag. En dat ze waarschijnlijk lekker zouden slapen.

*Afbeelding 7.6:
Werkdag Zeeuwse
Gronden*

Groene Vrijwilligers

SLZ ondersteunt, als professionele vrijwilligersorganisatie, vrijwilligers (groepen) vraaggericht met kennis, middelen en advies. 2550 vrijwilligers werken 46.500 uur per jaar aan beheer, herstel en ontwikkeling van natuur en landschap in Zeeland! Zo afwisselend als ons Zeeuwse land is, zo afwisselend zijn de werkzaamheden. Gezond in de buitenlucht aan de slag met het knotten van wilgen, maaien van bloemdijken, ophangen van nestkasten, geschikt(er) maken van leefgebieden voor zeldzame soorten als de kleine parelmoervlinder, de ruige anjer of de bontbekplevier, onderhoud van routenetwerken en nog veel meer! We organiseren regelmatig activiteiten die betrekking hebben op deze werkzaamheden. Tevens kunnen vrijwilligers deelnemen aan cursussen of workshops om hun deskundigheid of de veiligheid van het werk te bevorderen. Ook promoten wij Leer je Groen. Uiteraard worden verder materialen en hulpmiddelen ter beschikking gesteld door SLZ en zorgen wij ook voor begeleiding. Via ons gereedschapstoolen-systeem kunnen vrijwilligersgroepen in natuur- en landschapsbeheer, die bij ons of onze partners van DZN zijn aangesloten, gratis gereedschap en andere materialen online reserveren om te lenen.

Het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur heeft de cursus Landschap Lezen georganiseerd en gepromoot. SLZ regelde het financiële gedeelte: het cursusgeld van de deelnemers is gedoneerd aan de Werkgroep Roofvogels Zeeland. Niet in geld maar in 13 torenvalknestkasten. SLZ heeft dit ook voor hen geregeld. De kasten zijn verspreid over de verschillende roofvogel werkgroepen regio's. SLZ-vrijwilligers hebben deze ophangen op geschikte adressen en ze worden opgenomen in het monitoringsnetwerk.

*Afbeelding 7.7:
Torenvalkkasten*

Op 7 september hebben we de cursus 'Maaien met de Zeis' georganiseerd in Zaamslag. De cursus begon met een theoretische presentatie, daarna gingen de cursisten aan de slag. Er waren verschillende typen vegetatie waarop geoefend kon worden, Lang gras, korter gras, oevervegetatie en riet langs een poel en bermvegetatie. De 24 deelnemers waren erg gemotiveerd en er werd tot laat in de middag gezeist en gehaald. Vanwege groot enthousiasme is besloten een terugkomdag te organiseren op zaterdag 28 september 2024. Ook deze werd weer goed bezocht. Volgend jaar doen we zeker weer een cursusdag! Wellicht in een andere regio.

Afbeelding 7.8: Cursus maaien met de zeis

Elke eerste vrijdag en zaterdag van november zijn Nationale Natuurwerkdagen. In Zeeland zijn wij de organiserende partij van deze Natuurwerkdagen. SLZ medewerkers ondersteunen de vrijwillige locatieleiders met advies, gereedschap, persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's), hulp om de locatie op de site www.natuurwerkdag.nl te plaatsen en de promotie van de Natuurwerkdag.

Natuur en Recreatie

We plaatsen diverse SLZ-activiteiten op natuurinzeeland.nl. SLZ stimuleert de spreiding van recreatie naar onbekendere gebieden in Zeeland. Door het toegankelijk en zichtbaar maken van bezienswaardigheden (POI's) in de Zeeuwse natuur en landschap hoopt SLZ dat bewoners en toeristen meer waardering krijgen voor de diversiteit en de rijkdom van natuur en het landschap en daar ook naartoe trekken voor recreatieve activiteiten. We organiseren daarvoor diverse activiteiten en excursies en wijzen mensen op de ruim 100 bewegwijzerde themaroutes die men kan vinden via informatieborden en online via www.wandelnetwerkzeeland.nl

Zoals voorgaande jaren heeft SLZ, met erg enthousiaste vrijwilligers, en de Rotary Zuid-Beveland-Reimerswaal het Wandelevenement Midzomerochtendwandeling (voorheen: Zak te Voet), op zaterdag 15 juni in Nisse georganiseerd. Om half vijf 's morgens arriveerden de eerste wandelaars. Er kwamen uiteindelijk ruim 600 wandelaars. De 3 routes waren met speciale bordjes bewegwijzerd; een rode, blauwe en gele pijl. Veel wandelaars kozen de langste afstand van 23 kilometer. Ook de ronde van 11 km met vier attracties (oa in de kerk en de schaapskooi) was gewild. Verder zorgde de band The Open Doors Projects voor gezelligheid. Zo rond 11 uur waren alle lopers weer terug en werden ze getrakteerd op een ontbijt. De opbrengst is gedoneerd aan goede doelen.

Afbeelding 7.9: Wandelevenement

Bovenstaande werkzaamheden verantwoorden we in het Bestuurlijk Overleg (juni) en in de eindverantwoording.

2x per jaar hebben we een gezamenlijk overleg en 4x per jaar een branding overleg. Per thema wordt er ook meerdere keren per jaar overlegd in kleinere werkgroepjes.

7.13 Delta Energie

DELTA Groen Gas besteedt per 1.000 kuub groen gas vijf euro aan diverse Zeeuwse natuurprojecten van het samenwerkingsverband De Zeeuwse Natuur. SLZ is een van de partners in De Zeeuwse Natuur en daarom ondersteunt Delta Groen Gas ons elk jaar bij een project.

De populier is een bekende boom in Zeeland. Tientallen dijken staan er vol mee. Maar de van oorsprong in Zeeland voorkomende populierenvarianten komen steeds minder vaak voor. Ze worden nauwelijks meer aangeplant. Daardoor dreigen ze zonder ingrijpen op termijn uit het landschap te verdwijnen.

Wij hebben daarom op diverse plekken in Zeeland oude populierenklonen geplant. Zodat die zo kenmerkende bomen weer vaker in Zeeland te zien zijn. Deze oude klonen zijn zeer karakteristieke bomen die van oudsher in Zeeland voorkwamen en een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit.

Dit jaar heeft DELTA Energie ons bij dit project ondersteund.

Jarenlange samenwerking

Delta ondersteunt ons al sinds 2020. Zo hebben we met hun eerdere bijdragen al gereedschap kunnen kopen voor de natuurwerkdag, drie buitendijkse nestheuvels bij Paulinaschor in Biervliet t.b.v. kwetsbare bijen de Schorzijdebij en Schorviltbij gerealiseerd, geëvalueerd, beheerd en monitoring gedaan en hebben we een zwaluwtil geplaatst in Goes als nestlocaties voor huiszwaluwen.

Delta actie:

Samen met Delta hebben we dit jaar weer een winactie georganiseerd. Klanten van Delta Energie konden hieraan meedoen. 10 winnaars kregen een exclusieve vleermuis excursie! Zij gingen met een van onze collega's als gids, met gebruik van de batdetector, een avond op pad om in het donker vleermuizen te spotten. Tijdens de excursie maakte men een wandeling door het dorp, terwijl de gids alles vertelde over de mysterieuze levenswijze van deze ongewone dieren. Ook kregen ze een informatiepakket mee naar huis.

8. Prestatieveld Cultuurhistorie

Behoud en beheer van cultuurhistorisch waardevolle landschapselementen is een belangrijk aandachtsveld voor SLZ. Het ontwikkelen van uitvoeringsgerichte projecten, samenwerkingsverbanden en het creëren van draagvlak voor landschap en erfgoed zijn daarbij de belangrijkste activiteiten. De uren die gemaakt zijn door vrijwilligers zijn opgenomen in het overzicht bij het prestatieveld Vrijwilligerswerk.

8.1 Overleg en samenwerking

SLZ heeft in 2024 als agendalid en adviserende partij deelgenomen aan de bijeenkomsten van de Zeeuwse Erfgoed Coöperatie (voorheen Netwerk Erfgoedorganisaties), een samenwerkingsplatform voor (grotendeels vrijwillige) erfgoedorganisaties in Zeeland. De deelnemende vrijwilligersorganisaties hebben zich in 2023 officieel verenigd in een coöperatie. Eveneens heeft SLZ in 2024 actief deelgenomen aan de verkennende overleggen en locatiebezoeken m.b.t. de creatie van een Zeeuwse erfgoed-werkplaats (centrum voor demonstratie, educatie en werkplaats t.b.v. materieel en immaterieel erfgoed).

Samen met andere organisaties heeft de Provincie een Zeeuws Expert Team vormgegeven. Dit is eind 2024 van start gegaan. Dit team bestaat uit deskundigen vanuit verschillende disciplines. SLZ maakt op afroep deel uit van dit team, afhankelijk van de adviesvraag. Voorafgaand aan dit team, maar passend bij de doelen ervan, heeft SLZ in overleg met o.a. Provincie Zeeland, RCE, gemeente en Boerderijstichting Zeeland en de eigenaar getracht een traject in gang te zetten voor behoud van een bijzondere en waardevolle historische landbouwschuur zonder bestemming.

8.2 Streekeigen erfgoed en vrijwilligers

SLZ inventariseert, verzamelt kennis en voert onderhoud- en herstelwerkzaamheden uit rondom de thema's: historische begraafplaatsen en kerkterreinen, overige historische locaties zoals bunkers en historische grensstenen en -palen. Op historische buitenplaatsen zijn vrijwilligers actief in het groene erfgoed. In 2024 gingen vrijwilligers aan de slag voor het behoud van 2 grenspalen. Vrijwilligers spelen een belangrijke rol bij behoud en beheer. Zij vormen een netwerk waarop een beroep kan worden gedaan voor het leveren van kennis of het inzetten van specifieke vaardigheden. De inzet van vrijwilligers is in het onderdeel Vrijwilligerswerk gekwantificeerd.

8.2.1 Historische begraafplaatsen en kerkterreinen

Op negen waardevolle begraafplaatsen is door vrijwilligers onderhoudswerk verzet. Bij de ene groep lag het accent vooral op het verzamelen, vastleggen en delen van informatie, bij de andere vooral op het uitvoeren van beheerwerk. Ondersteuning door SLZ in de vorm van gereedschap is mogelijk.

Naast de reguliere snoei- en maaiwerkzaamheden, is er door SLZ bijvoorbeeld ook, op basis van meerjarige onderhoudsplannen, groenonderhoud gedaan op historisch waardevolle begraafplaatsen in Zeeuws-Vlaanderen en op Schouwen-Duiveland.

8.2.2 Overige Historische locaties

De vrijwillige uitvoeringsploeg Zeeuws-Vlaanderen heeft maaiwerkzaamheden uitgevoerd op en rond de historische locaties Zwartenhoekse Zeesluis te Westdorpe, samen met de Stichting Vrienden Zwartenhoekse Zeesluis, en de coupure Mauritsfort

bij Hoek. Ook bij de bunkers te Philippine en te Zandstraat is groenonderhoud verricht, zodat ze zichtbaar en beleefbaar blijven voor voorbijgangers.

8.2.3 Historische buitenplaatsen

Evenals in voorgaande jaren waren er in 2024 op verschillende Zeeuwse historische buitenplaatsen aan SLZ verbonden werkgroepen actief. Het betreffen de volgende buitenplaatsen:

- Zeeduin, Oostkapelle
- Ter Hooge, Middelburg
- Oranjabosch, Oostkapelle
- Overduin, Oostkapelle
- Moesbosch, Koudekerke
- Buitenplaats Kloetinge, Lenshoek, Kloetinge

Per buitenplaats wordt gekeken wat de rol van SLZ inhoudt qua begeleiding van de werkzaamheden. De buitenplaatsen betalen een kleine bijdrage voor deelname aan het project.

8.3 Herstel Klein Erfgoed

In 2024 is er verder gewerkt aan de restauratie en de terugplaatsing van een drietal historische grafzerken uit de kerktuin van de Odulphus kerk in Meliskerke. Er werd door vrijwilligers onderzoek gedaan naar de geschiedenis van de begravenen. Een informatiebordje zal nog geplaatst worden.

N.a.v. een artikeltje in ons Tijdschrift over fruitschuurtjes in Kapelle, zijn veel reacties binnen gekomen. Een eerste verkenningen is gedaan naar de mogelijkheden voor behoud en/of herstel.

9. Prestatieveld Biodiversiteit

Biodiversiteit is een van de kernwaarden van het landschap en het bevorderen er van een doelstelling voor SLZ. Op allerlei manieren heeft SLZ samengewerkt met gemeenten, inwoners en ondernemers om ecologische doelstellingen op te nemen in hun beleid of de inrichting van de leef- en werkomgeving zodanig aan te passen dat dit de diversiteit aan soorten bevordert en versterkt. SLZ werft, bindt en ondersteunt vrijwilligers die actief zijn in soortenbescherming en neemt deel aan de Provinciale Werkgroep Soortenbeleid. Projecten voor provinciale doelsoorten t.b.v. biotoopverbetering en soortenbescherming worden uitgevoerd, nieuwe projecten worden ontwikkeld en in uitvoering gebracht. Tenslotte verzorgt SLZ advies en voorlichting aan particulieren m.b.t. soorten.

9.1 Werkzaamheden biodiversiteit

Naast deelname aan het overleg van de Soortenwerkgroep van de Provincie, was SLZ o.a. betrokken bij het landelijk overleg Boerenlandvogels van LandschappenNL, het Zeeuws Vogelaarsoverleg, het Platform Bijvriendelijk Zeeland, de werkgroep Gezonde dijken en de werkgroep Exoten.

In 2024 zijn er bij SLZ 25 vragen met het thema biodiversiteit binnen gekomen en afgehandeld. Meestal via mail of telefoon, regelmatig door middel van een bezoek ter plaatse. Vrijwilligers maaiden en harkten in het Duingebied bij Valkenisse t.b.v. de kleine parelmoervlinder, blauwvleugelsprinkhaan en levendbarende hagedis. Er is intensief gemonitord door twee vrijwilligers. Daarbij werd gekeken naar o.a. planten, hagedissen en insecten.

Ongeveer 70 vrijwilligers zetten zich in voor het beschermen van kerkuilen en steenuilen in Zeeland. Zij inventariseren en controleren gezamenlijk zo'n 850 nestkasten.

Een behoorlijk aantal projecten voor Provinciale doelsoorten t.b.v. biotoopverbetering en soortenbescherming werden uitgevoerd. Daarnaast werden soortgerichte projecten ontwikkeld en in een aantal gevallen ook al opgestart, zoals Ecologisch maaibeheer, Ecologisch dijkennetwerk en Bescherming Vleermuizen.

N.a.v. de problematiek rondom bloemdijken, oplossingen die gevonden moesten worden voor dijken binnen het project kwetsbare bijen en andere ontwikkelingen m.b.t. dijken (groenblauwe dooradering, future dikes, ANLb, e.d.), organiseerde Provincie Zeeland een velddag dijken. Uit deze bijeenkomst is

Afbeelding 9.1: Logo Dinamo Fonds

een provinciale overlegstructuur ontstaan, bestaande uit verschillende terrein beherende organisaties, Poldernatuur Zeeland en SLZ: de werkgroep gezonde dijken. In dit overleg werd gezocht naar mogelijkheden om dijken kwalitatief te verbeteren. SLZ sloot eind 2024 samen met het Dinamo Fonds een overeenkomst om Zeelandbreed met allerlei partijen te werken aan een netwerk van dijken, dat ecologisch van waarde is in het landschap: dijken als leefgebied en verbindend element. De werkgroep gezonde dijken vormt de basis om dit doel te verwezenlijken en wil toewerken naar een gezamenlijke projectaanvraag Ecologisch dijkennetwerk om de gift van het Dinamo Fonds zo efficiënt mogelijk in te zetten.

9.2 Kwetsbare bijen en Rijke dijken in Zeeland

Samen met EIS Kenniscentrum Insecten en Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels wil Stichting Landschapsbeheer Zeeland kansrijke gebieden inrichten en herstellen als leefgebied voor kwetsbare wilde bijen en andere organismen. Aanvullend wordt onderzoek gedaan naar de ecologische betekenis van dijken en de factoren die daarin een rol spelen. In 2024 werden offertes opgevraagd en stagneerde de realisatie van dijkencusters vanwege de hoge kosten voor het plaatsen van een raster. Het zoeken naar financiering duurde lang en zorgde ervoor dat er geen dijkencusters werden aangepakt. Dankzij een gift van het Dinamo Fonds voor dijken kwam het ambitieuze idee om dijkencusters zoals we ze in het project wilden, op grotere schaal te realiseren en met elkaar te verbinden in de vorm van een ecologisch netwerk van dijken in heel de provincie. De overleggroep gezonde dijken, waar SLZ ook deel van uit maakt werkt aan dit projectidee.

Een mooie folder 'Hoe bereik je een rijke dijk?' om eigenaren en beheerders te informeren en inspireren werd gemaakt en gedrukt. Met verschillende terreinbeheerders is overleg geweest om nieuw te realiseren hotspots voor bijen in beeld te brengen. Helaas heeft het geen nieuwe locaties opgeleverd. Voor een locatie bij Rilland werd een plan gemaakt. Realisatie wacht nog op een vergunning.

Het beheerplan voor hotspot De Piet bij Arnemuiden is afgerond en overgedragen aan SBB. Daarnaast is er op enkele andere plaatsen kleinschalig en specifiek op bijen gericht beheer uitgevoerd. Zo is de berm bij St. Anna (bij Terneuzen) voor de Knautiabijs 2 keer gehooit en zijn alle buitendijkse nestheuvels voor de schorzijsbijen en schorviltbijen weer beheerd. Van deze kleinere projecten zijn weer verslagen over 2024 gemaakt. Daarnaast is gemonitord bij Terneuzen (ten behoeve van de Knautiabijs) en de buitendijkse bijenhoeven. Van beide zijn verslagen opgesteld.

9.3 Vleermuizen

Het project bestaat uit verschillende onderdelen. In het kader van het op orde brengen/houden van de winterverblijven zijn er in 2024 weer drie bunkers opgeknapt: Aan de Nolltjesdijk bij Breskens werd een oude munitiebunker ingericht en toegankelijk gemaakt. Ook in de bunkers in de Braakman en het Gat van Pinte zijn herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Voor de bescherming van twee zeer zeldzame soorten, de Mopsvleermuis en de Grijske grootoorvleermuis is samengewerkt met het Zeeuwse Landschap. Er zijn voorbereidingen getroffen voor aanplant in het agrarische gebied in samenwerking met het Waterschap. De nieuwe aanplant kon nog niet mee meegenomen worden in 2024 en schuift daarom door naar 2025. Er is intensief ingezet op het verspreidingsonderzoek van de Mopsvleermuis. Daardoor wordt steeds duidelijker waar deze soort aanwezig is. Voor beide soorten zijn ook mogelijkheden in particuliere bosjes. Het beheer van die bosjes en met name het sparen van oudere bomen met holten en losse schors, is daarbij van belang. Daarom organiseerden SLZ en HZL op 23 november 2024 een informatieve middag in de Warande in Sint-Jansteen voor particuliere bosbezitters. Hieraan namen 28 particuliere bosbezitters/beheerders deel.

9.4 Ecologisch maaibeheer

De gezamenlijke gemeenten in Zeeland beheren een grote oppervlakte aan gazons, die vaak intensief worden gemaaid, soms meer dan 30 keer per jaar. Dit intensieve beheer heeft nadelen: het is arbeidsintensief, duur, verbruikt veel brandstof, en produceert

CO2 en fijnstof. Het doel van dit project is om gemeentes handvatten te bieden voor natuurvriendelijker beheer van gemeentelijke vegetaties. Uitwisseling van kennis en ervaring en toepassing daarvan in de praktijk.

Vanwege het succes van het voorgaande project is een vervolgproject opgezet. Deels om gemeenten verder te kunnen begeleiden, maar vooral om bij nieuwe gemeenten ecologisch maaibeheer te introduceren. In 2024 hebben Gemeente Schouwen-Duiveland, Gemeente Middelburg en Gemeente Vlissingen zich aangesloten bij het project, waardoor in totaal 10 gemeentes hebben deelgenomen. In de nieuwe gemeentes is dit jaar een nulmeting gedaan, zodat een goed beeld ontstaat waar belangrijke soorten en kansen zich bevinden. Ook de Gemeente Goes deed dit jaar weer mee met de evaluatie van een gebiedje bij de Westsingel. Bij het natuurgebied de Westerschans is in mei een excursie gegeven voor omwonenden en andere geïnteresseerden.

Afbeelding 9.2: Goed bezochte excursie voor omwonenden in de Westerschans, een natuurgebiedje ten noorden van sportpark 't Schenge

9.5 ErfPlus 2024-2028

Landschapsbeheer Zeeland heeft veel contact met erfbewoners in het landelijk gebied. Uit gesprekken blijkt dat bewoners veel belangstelling hebben voor streekeigen planten en dieren op en om hun erf. Een broedende kerkuil of over het erf dwarrelende vlinders zorgen voor bezieling en spontaniteit op het erf en trots bij de erfbewoner. Maar erfbewoners geven vaak aan niet te weten wat ze kunnen doen of waar te beginnen om planten en dieren zich thuis te laten voelen op hun erf. Er is behoefte aan laagdrempelige informatie over het verband tussen erfinrichting en het voorkomen van soorten en welke mogelijkheden ze hebben om meer soorten naar het erf te lokken en zo de natuurlijke levendigheid op hun erf te vergroten.

Binnen het project ErfPlus heeft SLZ in 2024 het volgende bereikt:

- Flyer Kerkuil ontwikkeld.

- Erfscan ontwikkeld, om per locatie te kijken welke elementen voor de biodiversiteit aanwezig zijn, verbeterd of aangelegd kunnen worden.
- 40 erfscans in 2024 uitgevoerd. Veel eigenaren waren blij met de nieuwe inzichten.
- 20 adressen hebben een ErfPlus plan gekregen, met mogelijke maatregelen
- In het najaar zijn ook daadwerkelijk plannen in uitvoering gebracht en maken zij gebruik van de subsidiemogelijkheden.

9.6 Nestgelegenheid

Bij de bijeenkomst tijdens de uitreiking van de Goesse Diepfondsprijs werd een vraag ingediend of het Cultuurfonds een zwaluwtil (bestemd voor het dorp Rilland-Bath) zou willen subsidiëren. Omdat het Cultuurfonds geen subsidies verstrekt aan particulieren was het nodig om een organisatie te vinden die de aanvraag voor haar rekening zou willen nemen. Daarbij was Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) in principe bereid om de aanvraag te doen.

Met het voorbereiden van de aanvraag ontstond het idee om de aanvraag breder en wat groter te maken, waarbij naast nestgelegenheid voor huiszwaluw en huismus ook nestkasten voor roofvogels werden opgenomen.

Ondertussen zijn er 2 huiszwaluwtilen en 1 huismussentil geplaatst. Verder zijn er 3x3 huiszwaluwvoorzieningen en 15 roofvogelkasten geplaatst en lopen er 2 vergunningaanvragen voor nog eens 2 tilen en verschillende nestkastvoorzieningen.

9.7 Poelen.nu / Kamsalamander 2021-2024

Poelen zijn een belangrijk onderdeel van het landschap, zowel in natuur- als agrarische gebieden. In Zeeland liggen vele honderden tot enkele duizenden poelen. Ze vormen habitat voor tal van organismen zoals amfibieën, libellen, waterkevers en water- en moerasplanten.

Voor het project Poelen.nu/Kamsalamander 2021-2024 heeft SLZ uitstel gekregen t/m 2026, aangezien er nog budget beschikbaar was en door gefaseerde uitvoeren enkele poelen nog afgerond dienen te worden. In 2024 is het volgende bereikt:

- Er is, in samenwerking met RAVON, een evaluatiebijeenkomst georganiseerd voor vrijwilligers die helpen bij het monitoren van poelen in Zeeland. De bijeenkomst trok ca. 10 deelnemers. Daarna werd een recent aangelegde en herstelde poel bekeken.
- Er hadden zich in 2024 25 personen onder de vlag van SLZ op poelen.nu geregistreerd als vrijwilliger voor het monitoren en invoeren van poelen.
- Op basis van een gezamenlijke prioritering door RAVON en SLZ m.b.t. herstel en aanleg van kamsalamanderbiotopen (voortplantingswateren en zomer-/winterbiotopen) in Zeeuws-Vlaanderen zijn zowel in 2023 als 2024 herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Er zijn in 2024 in totaal 14 bestaande poelen hersteld/vergroot. Op twee locaties is tevens een nieuwe poel aangelegd en struweel/bomen aangeplant om dienst te doen als zomer-/winterbiotoop.

9.8 Bestrijding Invasieve exoten met vrijwilligers

In 2021 zijn de Provincie Zeeland en SLZ een meerjarige samenwerking aangegaan voor het bestrijden van invasieve exoten (flora). Het project richtte zich in de eerste instantie op de Reuzenbalsemien en de Reuzenberenklauw maar in de loop van 2023

zijn hier 7 andere prioritaire soorten bijgekomen, nl. Japanse duizendknoop, rimpelroos, dijkviltbraam, hemelboom, alsemambrosia, vlinderstruik en pampagras. De doelstellingen van het project zijn: in kaart brengen van de verspreiding van geselecteerde exoten, stimuleren van bewustwording en samenwerking, evenals inzetten van vrijwilligers bij het bestrijden van geselecteerde soorten. In 2024 heeft SLZ:

- De bestrijding van exotische flora samen met vrijwilligers doorgezet;
- Zes nieuwe vrijwilligers aangenomen die aan de slag willen gaan met de bestrijding van exoten.
- Inventarisatie werklocaties.
- Uitvoering met vrijwilligers op verschillende plekken door Zeeland o.a. de Waterdunen (Breskens), Paardenkreek (Kortgene) en Poelbos (Goes).
- Exotencursus (flora) gegeven aan gemeente Goes en gemeente Schouwen-Duivenland, vrijwilligers en medewerkers van SLZ. De cursus is gericht op bewustwording van de exotenproblematiek en het geven van handvatten voor herkenning en bestrijding.
- Samen met de Provincie Zeeland de digitale exoten-verspreidingskaart (in beheer bij de Provincie) verder ontwikkeld; actief geparticipeerd in de provinciale Werkgroep Invasieve Exoten.

9.9 POP3 project "streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw"

Eind 2022 is het POP3 project "streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw" van start gegaan. Het project wordt gefinancierd door Europa en de Provincie Zeeland. Het onderdeel "borging duurzaam beheer en samenwerkingsovereenkomst" is door de Provincie Zeeland als aparte opdracht gehonoreerd.

Het POP3 project wordt gesubsidieerd via een Europese subsidie voor plattelandontwikkeling. De maatregelen passen onder maatregel 4 uit het POP3-programma: investeringen voor verdere verduurzaming van de landbouw, met name gericht op landschap, omgevingskwaliteit en biodiversiteit. Landschapselementen zijn in het landschap van grote natuurlijke en maatschappelijke waarde. Ze dragen bij aan biodiversiteit, zuiveren de lucht, leveren schoon water, helpen het klimaat en produceren hout. Bovendien zorgen landschapselementen voor een aantrekkelijk landschap, wat ook bedrijven en toerisme kan aantrekken en de vastgoedwaarde doet stijgen.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland

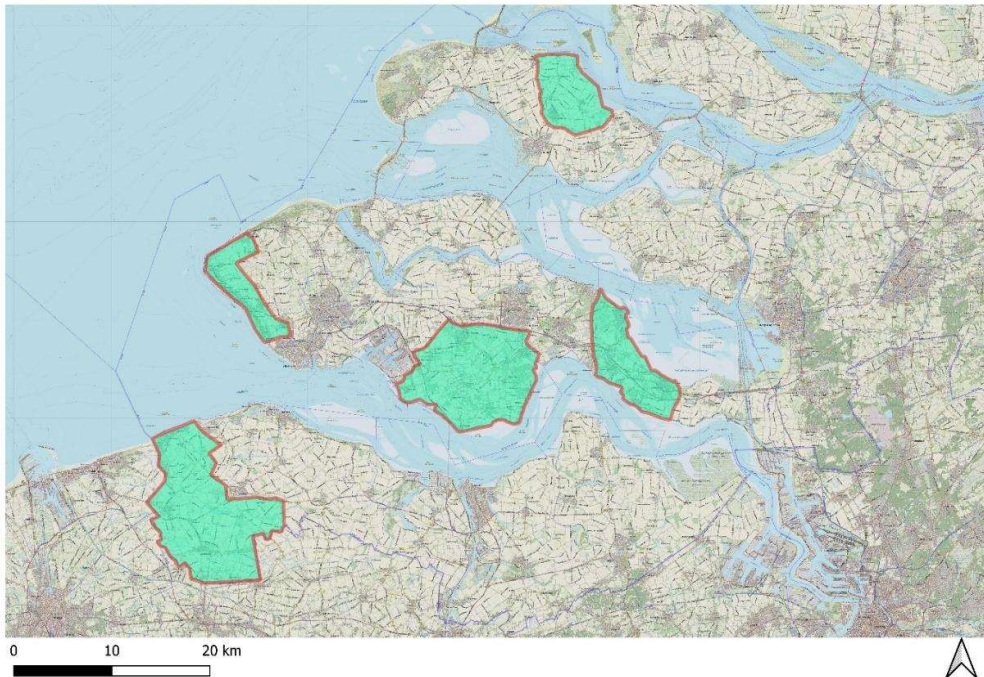

Afbeelding 9.3: Logo's sponsors POP3 project

Op veel plekken zijn landschapselementen die er van oudsher voorkwamen in de loop der jaren verdwenen, zoals bv dijken, oevers, poelen en bepaalde beplanting. Het terugbrengen van landschapselementen draagt bij aan herstel van de kenmerkende soorten, het historische cultuurlandschap en het karakter van de streek. Samen met particuliere eigenaren, agrariërs, (agrarische) natuurverenigingen, ZLTO, terreinbeherende organisaties en overheden wil SLZ landschapselementen realiseren die bijdragen aan een natuurlijker en aantrekkelijker landelijk gebied

Dit project werkt met kerngebieden (zie kaartje) waarbinnen stapstenen en verbindingzones zijn vormgegeven. Hiermee worden de natuur en (natuurinclusieve) landbouw met elkaar verbonden en wordt de biodiversiteit in het Zeeuwse landschap bevorderd. Er zijn vijf kerngebieden aangeduid met elk een eigen doelstelling:

1. Zonnemaire: dijken, bermen, oevers, overhoeken (minder gemakkelijk te beheren stukken) en erven t.b.v. wilde bijen, koninginnenpage en de patrijs
2. Ovezande: kleinschalig landschap met dijken en erven t.b.v. steenuil, argusvlinder en vleermuizen
3. Meliskerke: landschapselementen en erven t.b.v. de zomertortel en grote vos
4. Zwinregio: kleinschalig landschap t.b.v. kamsalamander, boomkikker en steenuil
5. Reimerswaal West: natte elementen en erven t.b.v. marterachtigen en ervogels zoals ringmus en boerenwaluw.

Afbeelding 9.4: POP3 zoekgebieden

In de loop van 2024 hadden we totaal ruim 90 aanmeldingen. Alle aanmeldingen zijn bezocht en in overleg met de eigenaar is een plan voor herstel van landschapselementen opgesteld.

In 2024 zijn er weer 45 contracten afgesloten (zie ook project "borging POP3 project").

In 2024 zijn er op 78 locaties werkzaamheden verricht: aanplant van 110 laanbomen, 288 hoogstamfruitbomen, 122 walnoten, 162 halfstammen en 23.535 stuks bosplantsoen. Op 18 van de 78 locaties is een poel hersteld of een nieuwe poel aangelegd.

Via het project moeten we 3 uitwisselingsbijeenkomsten organiseren. De eerste was in 2023, in 2024 hebben we 2 uitwisselingsbijeenkomsten georganiseerd:

- Op 4 juni 2024 was er een uitwisselingsbijeenkomst voor deelnemers op het erf Schelpweg 3 te Westkapelle. In totaal waren er 10 deelnemende eigenaren.
- Op zaterdag 2 november 2024 was er een uitwisselingsbijeenkomst georganiseerd op het adres Breedsendijk te Yerseke. De bijeenkomst staat in het teken van nieuwe aanplant maar ook beheer komt aan de orde, zoals snoei van jonge hoogstamfruitbomen.

Op 13 mei 2024 hebben we een excursie georganiseerd voor RVO en de provincie Zeeland langs enkele gerealiseerde locaties in de deelgebieden Nisse en Reimerswaal. Het betrof met name aangelegde streekeigen erven en een aangelegde soortenrijke windsingel rond een boomgaard in Kruiningen.

Het project is op 31 december 2024 afgerond, hierna hebben we nog 12 weken om het project administratief af te ronden op het webportal van RVO. We hebben de gevraagde output van 90 locaties gerealiseerd binnen de 5 kerngebieden. De totale kosten van realisatie waren lager dan begroot, omdat enkele duurdere plannen, zoals realisatie van een natuurvriendelijke oever, helaas niet zijn doorgegaan.

9.10 Borging POP3 project

Een klein deel van het POP3 project is niet gehonoreerd door RVO. Dit onderdeel is begin 2023 door de provincie Zeeland als aparte opdracht aan SLZ gegund. Het betreft het opstellen van de samenwerkingsovereenkomsten voor het POP3 project om de duurzame instandhouding van de aangelegde landschapselementen te borgen. De elementen worden aangelegd in het kader van het POP3 project "streekeigen landschapselementen voor een robuuste natuur en een volhoudbare landbouw". In 2024 zijn er in totaal 45 contracten afgesloten met de deelnemers aan het POP3 project.

9.11 Project Oude rassen en Dorpsboomgaarden

In 2024 hebben er voor het onderdeel Oude rassen weer diverse activiteiten plaatsgevonden. Het project is verbreed naar Oude rassen, we nemen in dit project dan ook de oude graangewassen en oude rassen (klonen) van boomsoorten mee.

9.11.1 Oude fruitrassen

Er zijn 13 collectieboomgaarden met totaal ruim 1000 hoogstamfruitbomen, in deze boomgaarden lopen afspraken voor het onderhoud van de bomen en indien nodig inboet van de fruitbomen met speciale oude rassen. Veel collectieboomgaarden worden onderhouden via een hoogstamabonnement.

Vanaf 2020 is een speciale vrijwilligersgroep opgericht die het onderhoud van enkele collectieboomgaarden op Zuid-Beveland uitvoert. Het betreft diverse werkzaamheden zoals de controle van boombescherming en bordjes e.d. Het snoeien van de bomen gebeurt via de vrijwilligersgroepen uit het hoogstamabonnement.

Twee vrijwilligers enten speciale oude fruitrassen op wilde onderstammen en kweken deze bomen op in een eigen kwekerij op tot leverbare bomen voor aanplant in de collectieboomgaarden. In winter 2023-2024 zijn weer een 100-tal onderstammen gekocht om nieuwe enten op te zetten.

9.11.2 Streekeigen Populierenklonen

Op de kwekerij in Vogelwaard worden stekken opgekweekt van de speciale oude populierenklonen Serotina, Forndorf en de autochone Zwarte Populier. Deze stekken waren te bestellen door belangstellenden om her en der in Zeeland uit te planten. In totaal zijn in 2024 218 stekken opgehaald en uitgeplant op diverse locaties in Zeeland. Van elke kloon aangevuld met Heidemij, zijn stekken als moederboom op een locatie bij Schapenbout geplant.

9.11.3 Oude Zeeuwse Graangewassen

Op het perceel van de tijdelijke natuur van North Seaports in de Koegors bij Terneuzen worden ism de agrarische natuurvereniging "de groene Oogst" diverse oude graangewassen geteeld.

Een overzicht van de oude graangewassen (zaaikaart) kun je terugvinden op de website van SLZ: <https://landschapsbeheerzeeland.nl/werkzaamheden/behoud-oude-graangewassen>

De kosten van het telen van de oude graangewassen en de organisatie van het beheer van het terrein door SLZ (inclusief excursies) wordt jaarlijks vergoed via North Seaports.

9.11.4 Dorpsboomgaarden

In 2015 is gestart met het project Ieder dorp zijn boomgaard/ Dorpsboomgaarden, waarbij bewonersparticipatie centraal staat: de bewoners moeten betrokken zijn bij de boomgaard en zelf werkzaamheden aan de boomgaard uitvoeren. Momenteel zijn er in totaal 30 dorps-/wijkboomgaarden gerealiseerd.

In diverse dorps- en wijkboomgaarden heeft er in 2024 onderhoud plaatsgevonden. Bij het Sprencpark verzorgde SLZ de begeleiding van het onderhoud door de vrijwilligers. Voor het onderhoud van enkele dorpsboomgaarden is een hoogstamabonnement afgesloten. In de loop van 2023 heeft de dorpsraad van het Zeeuwsvlaamse Driewegen een aanvraag ingediend voor realisatie van een kleine dorpsboomgaard op een terrein van de gemeente Terneuzen. Helaas liggen op deze locatie erg veel kabels en leidingen en kan de boomgaard hier niet worden gerealiseerd.

Samen met de imkervereniging, de Rotary en de gemeente Schouwen-Duiveland is in 2024 verder gewerkt aan de uitvoering van het project voor aanleg van 16 dorpsboomgaarden op Schouwen-Duiveland. Het project wordt gefinancierd vanuit het VSB fonds, de Stichting Renesse, de gemeente, plaatselijke hoveniers en enkele kleinere cofinanciers.

In 2024 zijn de dorpsboomgaarden van Renesse en Nieuwerkerk gerealiseerd met vrijwilligers uit de dorpen. In beide boomgaarden zijn naast hoogstamfruitbomen ook kleinfruit en kruiden aangeplant. In Nieuwerkerk is ook een wilgentunnel en een buiten-klaslokaal gerealiseerd. In 2024 zijn er plannen gemaakt voor aanleg van een dorpsboomgaard in Kerkwerf, Noordgouwe en Sirjansland voor realisatie in maart 2025.

9.12 Natuur op bedrijfsterreinen

Bedrijventerreinen bieden vaak uitstekende mogelijkheden voor het vergroten van lokale natuurwaarden: ze zijn vaak ruim van opzet, hebben geen of weinig natuurwaarde en omvatten vaak terreinen die niet of nauwelijks betreden worden.

Voor bedrijven is het verhogen van de natuurwaarden op eigen terreinen een goede manier om invulling te geven aan de eigen milieu- of mvo-doelstellingen. Via dit project wordt het beheer van dergelijke terreinen begeleid en onderzoeken we de verdere mogelijkheden voor het uitvoeren van maatregelen voor natuur en landschap op terreinen van andere bedrijven.

9.12.1 Zeeland Refinery

In 2024 is er op een terrein van Zeeland Refinery (Total Energies) gewerkt aan een herinrichting als 'tijdelijke natuur' (waarbij van overheidswege ontheffing wordt verleend in het kader van de Wet Natuurbescherming mocht het in de toekomst tot een verwijdering van de natuur (en specifiek beschermde soorten) komen die zich in de tussentijd op het terrein heeft ontwikkeld):

Voor de herinrichting van een terrein van ca. 1 hectare aan de Lange Zuidweg te Borssele als "tijdelijk bos" is in 2023 een ontheffingsaanvraag voorbereid (inrichtingsplan, 0-meting soorten, activiteitenplan t.b.v. beschermde soorten die zich er mogelijk gaan vestigen). In 2024 is het opgestelde inrichtingsplan uitgevoerd door een regionaal bedrijf onder begeleiding van SLZ.

Daarnaast is voor Zeeland Refinery ten behoeve van de vergunningaanvraag voor de geplande bouw van een waterstof electrolyser een rapport opgesteld met een beschrijving van de scope en werkwijze van een ecologische nulmeting.

9.12.2 Opdracht Provincie Zeeland terrein-scans

In 2024 zijn we gestart met het begeleiden van bedrijven bij het aanvragen van subsidie binnen de regeling "Maatregelen vergroening en klimaatadaptatie bedrijfspercelen" van de Provincie Zeeland. De begeleiding is bedoeld om bedrijven bij te staan met het opstellen van kwalitatief hoogwaardige aanvragen die voldoen aan de criteria en de doelstelling van de regeling, namelijk het vergroenen en daarmee vergroten van de biodiversiteit en klimaatadaptatie op bedrijfspercelen.

De begeleiding bestaat uit een bezoek aan het aanvragend bedrijf om wensen en mogelijkheden in kaart te brengen, resulterend in een beknopt rapport (terrein-scan) met inrichtingsschets en een advies- en correctieronde op het aanvraagformulier dat t.b.v. de subsidieaanvraag bij de Provincie ingediend zal worden. We onderscheiden bedrijven op basis van terreinomvang (een groter terrein kost meer tijd om in kaart te brengen en biedt doorgaans ruimte voor meer maatregelen). De terreinomvang is het totale oppervlak dat t.b.v. de aanvraag beoordeeld wordt, inclusief bebouwing.

In 2024 hebben we op 6 bedrijven een terrein-scan uitgevoerd, één bedrijf heeft daadwerkelijk een aanvraag ingediend bij de provincie om voorgestelde maatregelen uit te voeren.

9.12.3 Gemeente Terneuzen

Tijdens het interreg project 2Bconnect hebben we afgelopen jaren enkele bedrijfsterreinen in de Koegors ten zuiden van Terneuzen landschappelijk ingericht en zijn er diverse maatregelen voor de biodiversiteit gerealiseerd. Het betreffen een graslanden met enkele poelen en hoogstamfruit en enkele bosjes en een akkertje met een patrijzenmengsel. Deze terreintjes hebben we afgelopen jaren in onderhoud genomen, het maaien en afvoeren vindt plaats door een plaatselijke loonwerker. De hoogstamfruitbomen, knotbomen en bosjes zijn bij SLZ in onderhoud via het abonnementssysteem.

9.12.4 North Seaports en Yara in de Koegors

Bij North Seaports wordt via het project “oude rassen” in samenwerking met de ANV de Groene Oogst de tijdelijke natuur in de Koegorspolder bij Terneuzen onderhouden.

De landschapselementen op het terrein van de tijdelijke natuur bij Yara worden via het abonnementssysteem van SLZ onderhouden. In 2025 hopen we voor een nieuwe termijn van 4 jaar het onderhoudswerk af te spreken.

10.Prestatieveld Agrarisch natuur-en landschapsbeheer

SLZ zet zich in voor het versterken van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Ze ondersteunt het collectief Poldernatuur Zeeland, evenals regionale agrarische natuurverenigingen (door meedenken over nieuwe initiatieven, begeleiden van lopende activiteiten en bijdragen aan studiebijeenkomsten), adviseert individuele agrariërs over onderhoud en herstel van kleine landschapselementen, akkervogelmaatregelen en ecologie en stelt, als externe opdracht, onafhankelijke beoordelingen flora en fauna op. SLZ medewerkers hebben aan diverse agrarische ondernemers advies gegeven in relatie tot natuur en landschap.

Naast het bovenstaande werkt SLZ ook aan de versterking van agrarisch natuur- en landschapsbeheer door het ondersteunen van vrijwilligers die actief zijn met inventariseren en beschermen van agrarische soorten en biodiversiteit (weidevogels, Steunpunt Bruine kiekendief, patrijzen e.d.).

10.1 Stichting ZeeBra

Stichting ZeeBra is een samenwerkingsverband van ZLTO, Brabants Landschap, Zeeuws Particulier Grondbezit, Brabants Particulier Grondbezit en Stichting Landschapsbeheer Zeeland. In opdracht van ZeeBra levert SLZ diensten aan het collectief Poldernatuur Zeeland ten behoeve van agrarisch natuurbeheer in Zeeland. We gaven advies op het gebied van ecologie en beheervorschriften en verzorgden GIS kaarten voor Poldernatuur Zeeland. In 2024 lag de nadruk op het begeleiden van de beheermonitoring van akkervogels in Zeeland en analyseren van de telresultaten. We verzorgden in diverse regio's Telcafe's om de resultaten aan ANLb deelnemers en vrijwilligers terug te koppelen én veldexcursies te geven in een gebied met akkerranden. SLZ kreeg tevens de opdracht een onafhankelijke (kwaliteits)monitoring uit te voeren (zie externe opdrachten).

Daarnaast was SLZ actief betrokken bij het controleren en adviseren van nieuwe intekeningen in het ANLb. Er werd vanuit de beheerstrategie en ecologie van boerenlandnatuur gekeken of intekeningen op de juiste plek lagen en of de meest geschikte pakketten waren gekozen. Daarnaast was er regelmatig overleg met de veldcoördinator van Poldernatuur Zeeland over het beheer en de opvolging van diverse ANLb beheermaatregelen.

Als laatste participeerde SLZ in provinciale en landelijke overleggen om de kwaliteit van particulier agrarisch natuur- en landschapsbeheer te verbeteren en de complexiteit te vereenvoudigen.

10.2 Algemeen advies

In 2024 zijn 29 adviezen met betrekking tot agrarisch natuur- en landschapsbeheer uitgebracht. Het gaat om adviezen over de aanleg en/of beheer van landschapselementen bij agrarisch ondernemers, voor collectieven of collega-terreinbeheerders, maar ook om het bespreken van mogelijkheden van akkerranden en andere maatregelen voor akkervogels. Hiernaast wordt vanuit dit project ondersteuning gegeven aan beleidsvoorbereiding in het kader van agrarisch natuur- en landschapsbeheer bij de Provincie, zoals in 2024 input leveren bij een bijeenkomst over natuurinclusieve landbouw en participatie in het platform BIJvriendelijk Zeeland. Ook dachten we mee over veldleeuwerik-vriendelijk telen van luzerne.

Tevens gaven we input in het bestuurlijk overleg voor Stichting ZeeBra, en gaven we input aan de media over de patrijs en keverbanken. We adviseerden de ZMf in verband met groenblauwe dooradering in het agrarisch gebied voor hun project Boer en Buur voor meer Natuur en maakten een monitoringsplan op voor de ANV Groene Oogst dat in 2025 zal worden uitgevoerd in samenwerking met de vrijwilligers van natuurvereniging de Steltkluut.

10.3 Impuls Groenblauwe dooradering

In het kader van de Zeeuwse opgave om 10% meer bos en groenblauwe landschapselementen te realiseren, zijn we begin dit jaar in opdracht van de Provincie Zeeland gestart te inventariseren hoeveel animo er is onder grondeigenaren in het buitengebied voor aanleg van niet productieve elementen. In samenwerking met Poldernatuur Zeeland en ZLTO leverde deze inventarisatie een flinke lijst aan geïnteresseerden op, waarvan er uiteindelijk 52 een intentieverklaring tekenden om het plan ook daadwerkelijk te gaan uitvoeren (Zie ook 'Werving NPI', hieronder). Voor iedere geïnteresseerde werd een plannetje gemaakt om tot een globale inschatting te komen voor een projectaanvraag. Ieder plannetje werd afgestemd op locatie, grond en wensen van de eigenaar.

De aanvankelijke gedachte om voor realisatie van de plannen een subsidieaanvraag in te dienen bij de GLB regeling Niet Productieve Investerings Landbouw, bleek niet haalbaar vanwege de specifieke voorwaarden. Gelukkig kregen we de mogelijkheid ons project in te dienen bij Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Zij hebben in september een gezamenlijke aanvraag voor meerdere organisaties uit verschillende provincies gedaan. De bundeling van projecten werd ingediend bij LVVN ter versterking van de groenblauwe dooradering. Deze wijziging zorgde er voor dat enkele geïnteresseerden afvielen.

In november kon het project Impuls Groenblauwe Dooradering in Zeeland starten. Omdat het eind november 2025 helemaal afgerond moet zijn en er dus slechts 1 plantseizoen beschikbaar is, werd alles voortvarend opgepakt. Met de eigenaren werden de plannen definitief gemaakt, aannemers werden benaderd, plantgoed besteld en werk aanbesteed. In december 2024 ging de eerste schop al in de grond!

10.4 Externe opdrachten

Werving NPI

In het kader van GLB-interventie "Niet-productieve investeringen (NPI) voor Landbouwbedrijven" hebben ZLTO, Poldernatuur Zeeland en Stichting Landschapsbeheer Zeeland agrariërs, die houtige en / of natte landschapselementen willen realiseren geworven in opdracht van de Provincie Zeeland.

Stichting Landschapsbeheer Zeeland heeft een aantal onderdelen van de opdracht voor haar rekening genomen. Een aantal onderdelen werd uitgevoerd door Poldernatuur Zeeland en ZLTO. De resterende onderdelen werden door beide partijen gezamenlijk uitgevoerd.

De opdracht had een inspanningsverplichting en geen resultaatverplichting. Wel is er output nl. een lijst van deelnemers en inrichtingsplannen als gezamenlijk product van beide partijen. Een persbericht om deelnemers te informeren en werven voor de GLB interventie Niet Productieve Investerings Landbouw werd opgesteld. Tevens werd een

informatieve flyer gemaakt met daarin alle info op een rijtje. SLZ verstuurde het persbericht naar diverse media. PNZ, ZLTO en SLZ verspreiden de flyer onder hun achterban en plaatsten de info op hun websites. Daarbij werd ook middels een aantal slides in een PowerPointpresentatie informatie gedeeld door PNZ en ZLTO tijdens bijeenkomsten met agrariërs.

Geïnteresseerde agrariërs konden zich tot half april 2024 melden en alle aanmeldingen werden doorgegeven aan SLZ die ze in een bestand verzamelde. Vervolgens werd er contact gelegd met de geïnteresseerden en een adviesbezoek gebracht. Samen met een medewerker van Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) werd een compact plan gemaakt in de vorm van een tekening en beschrijving van de maatregelen, de aantallen en soort beplanting inclusief een realistische begroting. Uitgewerkte plannen werden na terugkoppeling met de deelnemer definitief verklaard middels een intentieverklaring. Er meldden zich 85 geïnteresseerden aan en er zijn 67 plannen gemaakt. Uiteindelijk hebben 52 deelnemers de intentieverklaring tot samenwerking getekend. Het deel dat niet heeft getekend heeft daarvoor diverse redenen: vergunningen, onzekerheid omtrent vergoedingen, toch niet passend in de voorwaarden (herstel i.p.v. aanleg), etc.

Beoordelingen (nieuwe) Dooradering pakketten ANLb

In 2024 heeft SLZ voor één agrarisch ondernemer een beoordeling op flora en fauna gemaakt van zijn dijken en graslanden binnen het ANLb. Bij de beoordeling werd een score gegeven aan de huidige waarden voor het ANLb en werd ook heel beknopt een (beheer)advies gegeven voor de agrariër hoe de biodiversiteitswaarde van het perceel vergroot kan worden. De beoordeling wordt gebruikt door het collectief om nieuwe contracten af te sluiten.

Onafhankelijke beheermonitoring Open akker pakketten ANLb

SLZ heeft via Stichting ZeeBra van het agrarisch collectief Poldernatuur Zeeland de opdracht gekregen om van 2024 t/m 2029 een onafhankelijke beheermonitoring uit te voeren op open akker pakketten binnen het ANLb. Elk jaar worden de maatregelen – zoals akkerranden, vogelakkers en bloemenblokken – in drie akkervogelclusters geteld op aanwezige vogels. 3x in het broedseizoen en 2x in najaar/winter. Het collectief kan hier vervolgens het beheer mee optimaliseren of het beheer neerleggen op de locaties met het meeste effect voor de doelsoorten. In totaal zullen 9 clusters geteld worden. In 2024 werden de clusters de Poel, Bath en Mallandpolder (Tholen) geteld.

Patrijzenmeetnet Zeeland

In 2022 zijn we gestart met een provinciebreed Patrijzentelmeetnet in Zeeland, samen met SOVON en de Provincie Zeeland. In 2024 werd Walcheren (Sloegebied) toegevoegd als nieuw telgebied. Meer dan 60 vrijwilligers inventariseerden in 19 gebieden de roepende patrijzenmannetjes. In gebieden met akkervogelmaatregelen was de dichtheid teleurstellend (0,9 territoria per 100 ha), een daling ten opzichte van 2023 (1,2). In referentiegebieden is het aantal nagenoeg stabiel (0,8). In Zeeuws-Vlaanderen werden nog steeds de hoogste aantallen geteld. Dankzij de Provincie Zeeland kunnen we het meetnet voortzetten tot 2026, waarmee we de effectiviteit van

ANLb-maatregelen verder kunnen onderzoeken. In januari organiseerden we een bijeenkomst met excursie voor de vrijwilligers in Waterdunen, Groede.

Afbeelding 10.1: Excursie met patrijzenvrijwilligers op de Terugkombijeenkomst 27 januari 2024

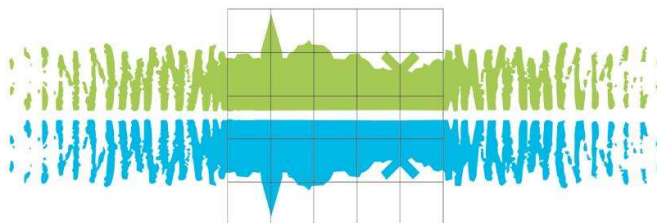
Biodiverse Waterbassins

In Zeeland vormt de beperkte zoetwaterbeschikbaarheid een uitdaging voor de landbouw, waarbij zoetwaterbassins worden gezien als een mogelijke oplossing voor wateropslag. Deze bassins kunnen echter visueel opvallend zijn in het open Zeeuwse landschap.

Vanuit de Provincie Zeeland is de vraag gesteld na te denken hoe waterbassins in te passen zijn in het landschap en hierbij rekening te houden met zowel de visuele aspecten als de algemene en de functionele agrarische biodiversiteit. SLZ heeft hier in samenwerking met de ZLTO een rapport over opgesteld.

Het rapport is in oktober 2024 afgerond en 27 januari 2025 door bestuurslid René de Wilde samen met een bestuurder van de ZLTO overhandigd aan gedeputeerde Arno Vael.

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Bijlagen bestuursverslag

Vastgesteld door het bestuur SLZ d.d. 18 juni 2025

11.Bijlagen bestuursverslag

11.1 Medewerkers

- Jan Berman projectmedewerker
- Jasper Bin uitvoerend medewerker
- Evy van Brakel operationeel leidinggevende
- Johan Calle uitvoerend medewerker
- Luciën Calle adviseur
- Sandra Dobbelaar afdelingshoofd kennis en verkenning, lid MT
- Caroline Geluk projectleider
- Rudie Geus afdelingshoofd projecten, lid MT
- Marieke de Groot projectmedewerker
- Carlo van Immerseel (inleenkracht) afdelingshoofd administratie en financiën, lid MT
- Elly Jacobusse projectmedewerker
- Sam Janse projectleider (tot 1-1-2025)
- Karin Klip financieel administratief medewerker
- Tobi Koppejan projectmedewerker
- Iman Labruyère projectmedewerker
- Wijnand Lammers uitvoerend medewerker
- Ivo van Leeuwen uitvoerend medewerker
- Brian Mulder uitvoerend medewerker
- Naomi Oostinga projectmedewerker
- Jimmy Pijcke projectmedewerker
- Martin Roskam uitvoerend medewerker
- Jan-Dirk van Scheyen communicatiemedewerker(van 1-6-2024 tot 1-12-2024)
- Petra Smits directeur, lid MT (vanaf 1-6-2024)
- Ward Tims projectmedewerker
- Joan van der Velden directeur, lid MT (tot 15-8-2024)
- Jaap Verhelst administratief medewerker
- Pieter Voets projectleider
- Ewoud Voogd adviseur
- Paulien van 't Westeinde communicatiemedewerker
- Arnoud Westland uitvoerend medewerker
- Nettie Wilderom administratief medewerker
- Hans Wondergem projectmedewerker

Studenten/stagiaires:

- Lukas de Kok Bos- en natuurbeheer Mbo 4, Yuverta Velp

11.2 Bestuursleden en Directeur incl. relevante (neven)functies

Bestuursleden:

- **G.J. (Ger) van de Velde – de Wilde**, voorzitter
- **A. (Alex) de Smet**, secretaris (aandachtsgebied natuur/milieu)
 - Regio-coördinator STONE (Steenuilenoeverleg Nederland)
- **M.W. (René) Ruisaard**, penningmeester
 - Accountant CapsNobel
 - Penningmeester Stichting FoodDelta Zeeland
 - Penningmeester Stichting Kinderzorg
 - Penningmeester Stichting Maatschappelijke Belangen
 - Penningmeester Stichting Zeeuwse Schouw Nummer 1
 - Penningmeester Stichting Nederlands Aberdeen Angus Stamboek
 - Lid Financiële Commissie Classis Delta
- **Th.M.S. (Thomas) Collette**, vicevoorzitter (aandachtsgebied vrijwilligers/bewonersparticipatie)
 - Zelfstandig milieuadviseur
 - Lid algemeen bestuur Zeeuwse Milieufederatie
 - Lid bestuur Sectie Duurzame Technologie Kivi
 - Lid bestuur Zeeuws Klimaatfonds
- **J. (Mieke) Bierens-Imanse**, bestuurslid (aandachtsgebied: particuliere erfeigenaren)
- **A.C.J. (Ada) Overwater**, bestuurslid (aandachtsgebied cultuurhistorie)
 - Voorzitter Adviescommissie Beeldende Kunst Hoeksche Waard
 - Lid van de Regionale Klachtencommissie Wvggz Zeeland
 - Lid Coöperatie Erfgoedorganisaties Zeeland (namens SLZ)
 - Scriba PKN Brouwershaven
- **C.C.H. (René) de Wilde**, bestuurslid (aandachtsgebied landbouw)
 - ZZP-er bij Maïszaadservice KWS
 - Mede-eigenaar Biologische Angusfokkerij Poelzicht
 - Bestuurslid ZLTO Borsele
 - Ledenraad Poldernatuur
 - Lid bestuur Stichting voor maatschappelijke en culturele zorg 's-Heer Abtskerke

Directeur:

- **J.A. (Joan) van der Velden**, directeur (tot 20 augustus 2024)
 - Directeur Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 - Vicevoorzitter Stichting ZeeBra (namens SLZ)
- **P. (Petra) Smits**, directeur (vanaf 1 juni 2024)
 - Directeur Stichting Landschapsbeheer Zeeland
 - Bestuurslid Stichting ZeeBra (namens SLZ)

11.3 Rooster van aantreden en aftreden bestuursleden

naam	functie	jaar aftreden	in functie sinds	periode
G.J. van de Velde - de Wilde	voorzitter	2025	2017	2 vanaf jan 2022
Th. Collette	vice-voorzitter	2027	2015	2 vanaf jan 2020
A.R.G. de Smet	secretaris	2029	2024	1 vanaf okt 2024
M.W. Ruisaard	penningmeester	2028	2016	2 vanaf jan 2021
J. Bierens - Imanse	lid	2028	2016	2 vanaf jan 2021
A.C.J. Overwater	lid	2027	2020	1 vanaf jan 2020
R. de Wilde	lid	2028	2023	1 vanaf juni 2023

Bestuursleden kunnen maximaal 3 perioden aaneengesloten zitting hebben. Een nieuw bestuurslid start altijd met een eerste periode van 4 jaar, ook als het gaat om tussentijdse opvolging. Als beginmoment hanteren we de laatste dag van het jaar van aantreden (dus aantreden op 1 juni 2023 betekent: eerste periode t/m 31 december 2027, tweede periode start daarna altijd op 1 januari).

11.4 Overzicht aangeplante bomen en struiken

project			laanboom	hoogstam	noot	halfstam	wilgenpoot	bosplantsoen	
Hoogstamabonnement				10					
Ervenabonnement				2				130	
WVD N L				21					
Dinamofonds steenuilonderdeel			9	8	1	2		325	
Zeeuwse bosjes en hagen			19	9				3250	
Ken je erf				1					
Oude fruitrassen en dorpsboomga			1	24	4	11		525	
Poelen.nu en kamsalamander				15				510	
Erf+			43	11				935	
POP3			110	288	122	162		23535	
Uitdeelactie Plan Boom								35595	
GBDA uitvoering in 2025									
Actie Wilgenpoot 2024							124		
Voedselbossen			3	46	5	82		2331	
		totaal	185	435	132	257	124	67136	68269

11.5 SLZ in de (online) media

- <https://www.de-faam.nl/reader/31956#p=1>
- <https://www.de-faam.nl/reader/31494>
- <https://www.groeneruimte.nl/nieuws/252866/>
- <https://www.zeeland.nl/vergaderoverzicht-en-activiteiten/vergadering-gedeputeerde-staten-12-december-2023>
- <https://www.zeelandnet.nl/nieuws/nieuwe-website-wandelnetwerk-zeeland-online>
- <https://www.internetbode.nl/middelburg/406424/nieuwe-website-wandelnetwerk-zeeland-online>
- <https://www.omroepzeeland.nl/tv/aflevering/zeeland-nu/370478551>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16079668/zonder-hindernissen-je-ommetje-maken-steeds-meer-rollatorvriendelijke-wandelroutes>
- <https://eds2.mailcamp.nl/webversion.php?subid=9e01rvwdmo70a15&cocode=owgqo3p0066du38ozp35684eh9n6rme7n7ercdgoken3m05ot0z4gkdzwq6khwgo9&lid=991n1pzp4&nstatid=om85nexvy&nid=zr7dn5go6&info=1pe6yz1>
- [PZC, grensline Kapelle.jpg](#)
- <https://www.internetbode.nl/reimerswaal/410057/nieuwe-mussentillen-in-kapelle-en-biezeling-om-vogels-te-helpen>
- <https://drimble.nl/regio/zeeland/bevelanden/95188804/nieuwe-mussentillen-in-kapelle-en-biezeling-om-vogels-te-helpen.html>
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/41439/landschapsbeheer-gaat-patrijzen-tellen>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16322817/aziatische-hoornaars-vaste-prik-maar-wel-op-te-sporen>
- <https://regioonline.nl/regio-zierikzee/iedere-kern-rolstoelproef/>
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/41467/renesse-aan-de-beurt-voor-eigen-boomgaard>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16336284/alle-kernen-schouwen-duiveland-krijgen-pad-voor-rolstoelers>
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/41458/voor-ieder-dorp-rolstoelvriendelijke-route>
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/41444/zeventig-leerlingen-naar-buiten>
- [Luister terug: Jimmy op Radio Schouwen Duiveland over Patrijzen tellen op Schouwen Duiveland \(+/- bij 20 min\)](#)
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/41493/hogstamfruit-voor-renesse>
- [Luister terug: Caroline op Radio Schouwen Duiveland over Rolstoelvriendelijke wandelroutes \(+/- bij 16:45 min\)](#)
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16352778/goedemorgen-boosheid-schoolpleinen-groener-en-pompen>
- <https://regioonline.nl/regio-zierikzee/aanleg-houtige-en-natte/>
- <https://regioonline.nl/regio-terneuzen/avondexcursie-amfibieen/>
- <https://www.zeeland.nl/actueel/opmars-aziatische-hoornaar-niet-te-stoppen-aanpak-provincie-wijzig>
- <https://krant.zva.nu/nieuws/algemeen/24247/stichting-landschapsbeheer-zeeland-organiseert-amfibieen-avond>
- <https://www.akkerwijzer.nl/artikel/969452-omdenken-niet-productief-areaal-omzetten-naar-een-vitaal-gewas-met-agroforestry/>
- <https://www.stal-en-akker.nl/artikel/974179-petra-smits-nieuwe-directeur-stichting-landschapsbeheer-zeeland/>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16383567/rollen-met-die-rolstoel-schouwen-duiveland-wil-17-begaanbare-wandelroutes>

- <https://www.zeeland.nl/vergaderoverzicht-en-activiteiten/vergadering-gedeputeerde-staten-26-maart-2024>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16387254/half-miljoen-voor-kwetsbare-diersoorten-op-boerenerven>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16403571/extra-bescherming-zeldzame-vleermuizen-anders-verwacht-ik-dat-ze-helemaal-zullen-verdwijnen>
- <https://www.groeneruimte.nl/nieuws/255408/>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16387236/goedemorgen-opening-nieuwe-sluis-intimidatie-en-natuurbescherming>
- <https://www.groeneruimte.nl/nieuws/255260/>
- <https://www.internetbode.nl/vlissingen/413903/petra-smits-nieuwe-directeur-landschapsbeheer-zeeland>
- https://regioonline.nl/regio-zl/controleurs-meidoornhagen-bacterievuur/#google_vignette
- <https://www.internetbode.nl/tholen/420334/controles-van-start-in-strijd-tegen-gevreemde-plantenziekte-b>
- <https://www.hln.be/knokke-heist/aziatische-hoornaar-vermenigvuldigt-zich-nu-razendsnel-in-zeeland-als-konijnen-in-australie~acdb072f/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- [Vergadering Gedeputeerde Staten 25 juni 2024 - Provincie Zeeland](#) *Wilfried Nielen brengt een werkbezoek aan de veldwerkzaamheden van Stichting Landschapsbeheer Zeeland in Oostburg in het kader van de rol van het erf*
- <https://regioonline.nl/regio-zl/dagcursus-over-de-4-jaargetijden/>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16630700/iedere-dag-haalt-hij-zakken-met-afval-van-het-strand-toch-raakt-robin-niet-gefrustreerd-het-is-heel-dankbaar-werk>
- <https://krant.zva.nu/nieuws/algemeen/24762/dagcursus-over-hoogstamfruitboom>
- <https://regioonline.nl/regio-zl/kenner-hoogstamfruitboom/>
- <https://www.groeneruimte.nl/nieuws/257616/>
- <https://www.groeneruimte.nl/nieuws/257616/>
- <https://www.internetbode.nl/reimerswaal/423065/jaarlijkse-boompjesuitdeelactie-groeit-in-zeeland>
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/41936/gemeente-doet-weer-mee-aan-uitdeelproject-boompjes>
- <https://delevendenatuurmagazine.nl/nummer-04-2024/meer-bloembezoekende-insectensoorten-in-herstelde-akkernatuur/>
- <https://www.veere.nl/gratis-boompjes-uitdeelactie>
- <https://krant.zva.nu/nieuws/algemeen/24762/dagcursus-over-hoogstamfruitboom>
- https://regioonline.nl/regio-zl/het-zeeuwse-boeren-erf/#google_vignette
- <https://www.vlissingen.nl/boompjes-uitdeelactie-september-2024?origin=/boompjes-uitdeelactie-milieufederatie-september-2024>
- <https://www.tholen.nl/actueel/nieuws-en-actualiteiten/gratis-boompjes-voor-inwoners-van-de-gemeente-tholen-actie-start-dinsdag-10-september-0900-uur>
- <https://www.internetbode.nl/tholen/426091/vijfduizend-gratis-boompjes-voor-inwoners-van-de-gemeente-tholen>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16818944/goedemorgen-staking-openbaar-vervoer-herdenking-bombardement-en-regen-en-onweer>
- <https://www.volkskrant.nl/cultuur-media/gekrompen-dorpen-zijn-vaak-de-stille-getuigen-van-tragedies-uit-het-verleden~be73a09f/>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16786829/bedrijfsterreinen-moeten-groener-daarom-wordt-er-hulp-ingeschakeld>
- <https://krant.zva.nu/nieuws/algemeen/24762/dagcursus-over-hoogstamfruitboom>
- <https://regioonline.nl/regio-terneuzen/hoogstamfruitboom-herfst/>

- <https://landschapsbeheerzeeland.nl/nieuws-activiteiten/gekrompen-dorpen-en-hollestelle-de-volkskrant>
- <https://www.zeeland.nl/actueel/afscheid-han-polman-bijna-7000-euro-voor-goede-doelen>
- <https://www.ad.nl/middelburg/afscheid-han-polman-drie-goede-doelen-in-zeeland-mogen-samen-7000-euro-verdelen~a871687f/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- <https://regioonline.nl/regio-zl/natuurwerkdagen-zeeland/>
- <https://www.omroepzeeland.nl/tv/aflevering/zeeland-nu/370505681>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/16960724/in-axel-worden-de-wilgen-alvast-winterklaar-gemaakt-door-scouts>
- <https://nltimes.nl/2024/11/03/nature-restoration-12000-people-participate-nature-work-days>
- <https://regioonline.nl/regio-zl/winnaar-zeeuwse-erftrofee-2024/>
- <https://www.internetbode.nl/reimerswaal/431308/natuurwerkdag-2024-hier-kun-je-helpen-in-reimerswaal-en-kapelle>
- <https://www.zva-online.nl/nieuws/cultuur/25303/erf-zaamslagsedijk-bekroond-om-cultuurhistorische-waarde>
- <https://www.pzc.nl/hulst/fans-van-liniedijk-hulst-mogen-laatste-zegje-doen-over-herinrichting-natuur-en-historisch-gebied~a2145443/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- <https://www.grondbezit.nl/nl/bijeenkomsten/detail/118/algemene-ledenvergadering-zpg>
- <https://www.groeneruimte.nl/nieuws/260484/>
- <https://www.zeeland.nl/vergaderoverzicht-en-activiteiten/vergadering-gedeputeerde-staten-12-november-2024>
- [Persbericht ZMF 36 000 boompjes klaar voor planten in Zeeuwse tuinen.msg](#)
- <https://www.tholen.nl/actueel/nieuws-en-actualiteiten/ophaaldagen-gratis-boompjes-uitdeelactie>
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/42375/inwoners-kunnen-hun-boompjes-weer-ophalen>
- <https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2024/11/29/aanleg-350-kilometer-landschapselementen-van-start>
- <https://www.pzc.nl/borsele/gouden-zaag-voor-gouden-vrijwilliger-dick-moelker-vanwege-inzet-voor-het-landschap~af59360e/>
- <https://www.wereldregio.nl/nieuws/algemeen/42424/werk-aan-de-winkel-in-voedselbos-nieuwerkerk>
- <https://www.internetbode.nl/tholen/434730/leonard-en-zijn-vader-halen-gratis-boompjes-op-leuke-actie-vo>
- <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/17046278/goedemorgen-de-bat-bij-vos-boompjes-uitdelen-en-schaatsbaan-open>
- <https://www.zeelandnet.nl/nieuws/leonard-en-zijn-vader-halen-gratis-boompjes-op-leuke-actie-voor-onze-tuin>
- <https://www.internetbode.nl/beveland/434379/36-000-boompjes-zijn-klaar-voor-zeeuwse-tuinen>
- <https://www.goes.nl/boompjes-besteld-haal-ze-zaterdag-op>

11.6 SLZ rapporten

SLZ 2024-1-1 Monitoring gazonbeheer Het Schenge Goes 2023 Effecten van extensief maaibeheer op natuurwaarden

SLZ 2024-1-2 Monitoring natuurwaarden 2023 Oude Kreek Goes

SLZ 2024-1-3 Beleidsplan SLZ 2020-2025

SLZ 2024-1-4 Onderzoek doelsoorten en beleving vegetaties Noord-Beveland 2023

SLZ 2024-1-5 Project Rugstreeppad 2020-2023 eindrapport

SLZ 2024-1-6 Shining a light on bats: a study into effects of artificial light sources on grey longeared bat

SLZ 2024-2-1 Eindverslag Project Ecologisch gazonbeheer Zeeland 2021-2023

SLZ 2024-2-2 Evaluatie natuurontwikkeling De Mannee Goes, 2023

SLZ 2024-2-3 Evaluatie natuurontwikkeling Het Nieuwe Diep Goes 2023

SLZ 2024-2-4 Scholingsplan SLZ 2024

SLZ 2024-2-5 Evaluatie natuurontwikkeling De Westerschans Goes 2023

SLZ 2024-3-1 Evaluatie natuurontwikkeling De Oosterschans Goes 2024

SLZ 2024-3-2 Eindverslag Project Bescherming Vleermuizen 2020-2023

SLZ 2024-3-2 Jaarverslag 2023

SLZ 2024-3-3 Eindverslag Project Steenuil Zeeuws-Vlaanderen 2020-2023

SLZ 2024-4-1 Kleine cultuurhistorische elementen in het landschap van Zeeland

SLZ 2024-4-2 Plan landschappelijke inpassing Rijksweg 38, Eede

SLZ 2024-5-1 Advies aanleg poel vrm voetbalveld Ouwerkerk SD

SLZ 2024-6-1 Beoordeling flora en fauna dijken Hereijgers

SLZ 2024-8-1 Maatregelen vergroening en klimaatadaptatie op bedrijfspercelenAanvrager, van Noord Tomaten BV, Sirjansland

SLZ 2024-8-2 Inventarisatie en evaluatie Kromme Poel Park, Goes Zuid, 2024

SLZ 2024-9-1 Monitoring en advies Openbaar groen, Schouwen-Duiveland 2024

SLZ 2024-9-2 Maatregelen vergroening en klimaatadaptatie op bedrijfspercelen, HZ Vlissingen

SLZ 2024-9-3 Evaluatie ecologisch gazonbeheer Het Zoute Vestje 2024

SLZ 2024-9-4 Maatregelen vergroening en klimaatadaptatie op bedrijfspercelen, HZ Middelburg

SLZ 2024-9-5 Onderzoek plantendoelsoorten gemeente Middelburg 2024

SLZ 2024-9-6 Inrichtingsplan dorpsbos Schoondijke

SLZ 2024-9-7 Plan landschappelijke inpassing van agrarische bedrijven

SLZ 2024-10-1Verslag monitoring zaaizaadlocaties Vlissingen 2024

SLZ 2024-10-2Werkplan 2025

SLZ 2024-10-3Begroting 2025

SLZ 2024-10-4Monitoring en advies openbaar groen Gemeente Vlissingen 2024

SLZ 2024-11-1Evaluatie natuurontwikkeling Het Nieuwe Diep Goes 2024

SLZ 2024-11-2Evaluatie natuurontwikkeling Westerschans 2024

SLZ 2024-11-3Evaluatie natuurontwikkeling de Mannee 2024

SLZ 2024-11-4Verslag monitoring buitendijkse bijenhoeven in Zeeland, 2024

SLZ 2024-11-5Verslag monitoring en beheer Knautiabij St. Anna Terneuzen 2024

SLZ 2024-12-1Evaluatie natuurontwikkeling Oude Kreek 2024

SLZ 2024-12-2Beheerplan Natuurgebied de Piet 2024-2036

SLZ 2024-12-3Maatregelen vergroening en klimaatadaptatie op bedrijfspercelen, Huisartsen Connectie Heinkenszand 2024

SLZ 2024-12-4Maatregelen vergroening en klimaatadaptatie op bedrijfspercelen, Perfect Gear St Philipsland 2024

SLZ 2024-12-5Maatregelen vergroening en klimaatadaptatie op bedrijfspercelen, binnentuin Provinciehuis 2024

SLZ-2024-12-6 Evaluatie natuurontwikkeling Oosterschans 2024

SLZ-2024-12-7 Verslag_zoetwaterbassins_Zeeland_biodiversiteit en

FAB_ZLTO_SLZ_DEFINITIEF_17-12-2024

11.7 Financiering projecten

De belangrijkste financiering voor de projecten komt van de Provincie Zeeland en de Nationale Postcode Loterij. Hieronder een toelichting op deze financiers. Het overzicht van alle financiers is gegeven in onderstaande tabel.

Provincie Zeeland

De Provincie Zeeland financiert projecten van SLZ via de Integrale Kostensubsidie. Dit is een jaarlijks toegekende subsidie die past binnen de uitvoering van de beleidsdoelen van de Provincie. Daarnaast ontvangt SLZ voor specifieke projecten ook andere subsidies van de Provincie (zoals voor soortenprojecten), medefinanciering van Europese projecten en losse opdrachten.

Nationale Postcode Loterij – samen maken we het verschil

De Nationale Postcode Loterij is in 1989 opgericht om goede doelen te steunen die werken aan een rechtvaardige, gezonde en groene wereld. De loterij werft fondsen voor haar goede doelen en geeft bekendheid aan hun werk.

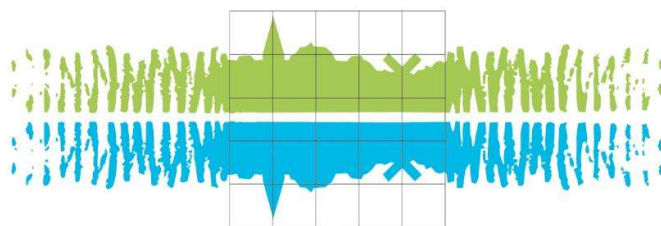

Bij de Postcode Loterij vormt je postcode je lotnummer. Daardoor win je samen met je burens. Inmiddels spelen 3 miljoen deelnemers mee met de loterij. Deelnemers maken maandelijks kans op honderdduizenden prijzen en steunen met minimaal 40 procent van de lotprijs jaarlijks 146 goededoelenorganisaties. Sinds de oprichting van de Postcode Loterij is ruim 7,6 miljard euro aan mens en natuur geschonken. LandschappenNL en vele andere organisaties ontvangen elk jaar steun.

De Nationale Postcode Loterij en de VriendenLoterij vormen samen met de Postcode Loterijen in Groot-Brittannië, Zweden, Duitsland en Noorwegen de Postcode Lottery Group. De Postcode Lottery Group is met jaarlijks € 854 miljoen euro aan donaties één van de grootste private geldgevers aan goede doelen ter wereld. Goede doelen loterijen zijn als Nederlandse traditie opgenomen op de lijst Inventaris Immaterieel Erfgoed (UNESCO).

11.8 Lijst van projecten en wijze financiering

[illegible]

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Jaarrekening 2024

Vastgesteld door het bestuur SLZ d.d. 18 juni 2025

1. Balans per 31 december 2024 (na resultaatbestemming)

	31 dec 2024	31 dec 2023		31 dec 2024	31 dec 2023
Activa			Passiva		
Materiele vaste activa			Reserves en fondsen		
Bedrijfsmiddelen	30.396	42.028	<i>Continuïteitsreserves</i>		
Direct in gebruik doelstelling	123.519	100.278	Continuïteit reserve	816.824	856.279
	153.915	142.306		816.824	856.279
Vorderingen en overlopende activa			<i>Bestemmingsreserves</i>		
Te ontvangen projectsubsidies	310.729	343.952	Reserve activa bedrijfsmiddelen	65.573	58.052
Debiteuren en overige vorderingen	432.333	323.004	Reserve activa doelstelling	253.113	220.886
			Reserve 40-jarig jubileum, verhuizing	16.574	16.574
	743.062	666.956		335.260	295.512
Effecten			Voorzieningen		
Aandelen/ Obligatie fondsen	192.965	179.291	Wandelpaden groot onderhoud	127.102	129.507
	192.965	179.291		127.102	129.507
Liquide middelen			Kortlopende schulden		
Bank	1.075.357	1.017.455	Crediteuren en nog te betalen	74.757	131.427
Kas	-	-	Loonbelasting en sociale premies	39.949	38.103
	1.075.357	1.017.455	Overige schulden en overlopende passiva	771.407	555.180
				886.114	724.710
Totaal	2.165.299	2.006.008	Totaal	2.165.299	2.006.008

2. Staat van baten en lasten 2024

	Jaarrekening	2024	Begroting	2024	Jaar rekening	2023
Baten van;						
Particulieren/ bedrijven		2.285		3.000		16.061
Loterijorganisaties		187.500		187.500		187.500
Subsidies van overheden		950.795		945.060		896.641
Verbonden organisaties zonder winststreven						
Andere organisaties zonder winststreven		105.441		35.742		35.400
		1.246.021		1.171.302		1.135.602
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten		1.464.331		1.406.426		1.486.669
Overige baten				-		-
Totaal baten		2.710.352		2.577.728		2.622.271
Besteed aan doelstellingen						
Doelstelling: toegankelijkheid						
Uitvoeringskost en SLZ	228.579		221.220		202.357	
Kosten eigen activiteiten	38.660		33.500		36.608	
Projectkosten	243.164		275.939		226.624	
Totaal besteed aan doelstelling	510.403		530.659		465.589	
Doelstelling: agrarische natuur en landschapsbeheer						
Uitvoeringskost en SLZ	62.187		20.333		29.081	
Kosten eigen activiteiten	-		-		-	
Projectkosten	8.689		-		1.851	
Totaal besteed aan doelstelling	70.876		20.333		30.931	
Doelstelling: vrijwilligerswerk						
Uitvoeringskost en SLZ	324.167		295.405		343.399	
Kosten eigen activiteiten	91.739		94.500		90.500	
Projectkosten	9.218		3.990		5.896	
Totaal besteed aan doelstelling	425.124		393.895		439.795	
Doelstelling: natuur en landschapsbeheer particulieren/ overheden						
Uitvoeringskost en SLZ	259.333		212.593		255.139	
Kosten eigen activiteiten	10.763		11.500		10.000	

Projectkosten	28.116		40.305		117.907	
Totaal besteed aan doelstelling	298.211		264.398		383.046	
	Jaarrekening	2024	Begroting	2024	Jaar rekening	2023
Doelstelling: communicatie en kennis						
Uitvoeringskost en SLZ	198.435		323.170		133.981	
Kosten eigen activiteiten	-		-		-	
Projectkosten	26.239		21.000		79.775	
Totaal besteed aan doelstelling	224.674		344.170		213.755	
Doelstelling: cultuurhistorie						
Uitvoeringskost en SLZ	31.741		37.734		39.993	
Kosten eigen activiteiten	2.500		2.500		2.100	
Projectkosten	1.437		7.500		969	
Totaal besteed aan doelstelling	35.678		47.734		43.062	
Doelstelling: soorten/ biodiversiteit						
Uitvoeringskost en SLZ	539.250		417.003		435.982	
Kosten eigen activiteiten	3.000		3.000		3.000	
Projectkosten	321.415		272.662		250.152	
Totaal besteed aan doelstelling	863.665		692.665		689.134	
TOTAAL						
Uitvoeringskost en SLZ	1.643.692		1.527.458		1.439.932	
Kosten eigen activiteiten	146.661		145.000		142.208	
Projectkosten	638.278		621.396		683.172	
Totaal besteed aan doelstelling		2.428.631		2.293.854		2.265.312
Beheer en administratie						
Kosten beheer en administratie		315.170		283.742		275.472
Totaal lasten		2.743.801		2.577.596		2.540.784
Saldo voor financiële baten en lasten		-33.449		132		81.487
Financiële baten en lasten		33.742		100		25.237
Correctie						-2
Saldo van baten en lasten		293		232		106.722

Bestemming saldo b/l						
Continuïteitsreserve		-39.455		232		75.245
Reserve activa bedrijfs- middelen		7.521		-		9.865
Reserve activa doelstelling		32.227		-		31.612
Reserve 40- jarig jubileum, verhuizing		-		-		-10.000
		293		232		106.722

3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De Stichting Landschapsbeheer Zeeland is opgericht op 27 september 1982 en is gevestigd in Goes.

De Stichting is in geschreven in de Kamer van Koophandel onder nummer 41113806. De doelstelling van de Stichting is het in stand houden en zo mogelijk verhogen van natuur en landschapswaarden (waaronder begrepen de cultuurhistorische waarden), met name in het cultuurlandschap in de provincie Zeeland.

In 2023 hebben de statuten een update gekregen. Deze zijn te vinden op onze website.

3.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening van de Stichting wordt opgesteld in overeenstemming met RJ-650 voor Fondsenwervende Instellingen. Daarnaast wordt voldaan aan de richtlijnen van het Centraal Bureau Fondsenwerving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties, subsidies en overige baten en de lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Resultaten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. De afschrijvingen worden tijdsgelang vanaf het moment van ingebruikneming van het actief berekend over de aanschafwaarden.

3.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Onder 'bedrijfsmiddelen' wordt verstaan de activa die nodig zijn om de bedrijfsvoering draaiende te kunnen houden. Denk aan kantoormeubilair en i.c.t. middelen. De afschrijvingspercentages bedragen 10 tot 33%.

Onder 'in gebruik doelstelling' wordt verstaan de activa die nodig is om onze projecten uit te kunnen voeren. Denk aan auto's, aanhangers en (elektrisch) gereedschap. De afschrijvingspercentages bedragen 10 tot 20%.

3.3 Effecten

De ter beurze genoteerde aandelen en obligaties behoren tot een handelsportefeuille en worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum, waarbij zowel ongerealiseerde als gerealiseerde waardeveranderingen direct in de staat van baten en lasten worden verantwoord.

3.4 Vorderingen en liquide middelen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor oninbaarheid die door middel van individuele beoordeling van de vorderingen wordt bepaald. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Stichting.

3.5 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit vrij besteedbaar en vastgelegd vermogen. Het vrij besteedbaar vermogen is het vermogen dat op balansdatum beschikbaar is voor besteding aan de doelstelling en dient ook als buffer voor onverwachte tegenvallers. Het vastgelegd vermogen bestaat uit de bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves zijn door het bestuur bestemde reserves voor een specifieke doelstelling. De specifieke bestemming van deze reserves is toegelicht in de toelichting op de balans.

De continuïteitsreserve is een vrije reserve en dient als buffer voor eventuele exploitatieverliezen in enig boekjaar. Inkomsten kunnen soms sterk fluctueren, zodat het van belang is om een buffer te hebben. Door het bestuur is vastgesteld dat de continuïteitsreserve maximaal wordt gereserveerd op de kosten van de werkorganisatie van één jaar.

3.6 Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.7 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en lasten in het verslagjaar. Onder baten worden verstaan de ontvangen bijdragen voor in het verslagjaar uitgevoerde projecten of deelprojecten dan wel de algemene bijdrage voor werkzaamheden van de Stichting zelve. De lasten hebben betrekking op het verslagjaar en worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. Projecten kunnen worden uitgevoerd over een periode die meerdere boekjaren omvat. Baten en lasten worden in dat geval toegerekend aan het verslagjaar naar rato van de stand van de werkzaamheden of diensten.

3.8 Kosten beheer en administratie

In verband met voorschriften in het kader van richtlijn RJ 650 voor de verslaggeving van fondsenwervende instellingen worden de kosten van beheer en administratie zo nauwkeurig mogelijk uitgerekend en apart vermeld in de jaarrekening.

3.9 Financiële instrumenten

SLZ heeft geen treasury beleid. SLZ maakt dan ook geen gebruik van complexe derivaten (reneruilen, swaps) en heeft geen (omgekeerd)(onderhandse) leningen.

Prijrisico

SLZ loopt risico ten aanzien van de waardering van effecten. SLZ beheerst het marktrisico door het volgen van een beleid en door een limiet in te stellen.

Maximaal 1/3 van de continuïteitsreserve wordt belegd in defensieve en duurzame pakketten van obligaties en aandelen.

Valutarisico

SLZ is alleen werkzaam in Nederland en doet incidenteel een enkele aankoop in België. Hiermee loopt SLZ geen valutarisico.

Renterisico

SLZ heeft geen leningen en ook geen leningen verstrekt. Ook aan (oud-) medewerkers en (gewezen) bestuurders worden geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. SLZ loopt geen renterisico.

Kredietrisico

SLZ bankiert enkel bij de Rabobank. SLZ heeft geen krediet op zijn rekening courant. Bij grote betalingen (o.a. salarissen, crediteuren in batch) wordt eerst het saldo aangevuld vanaf de bedrijfsspaarrekening. "Rood" staan is door de Rabobank niet toegestaan.

Liquiditeitsrisico

SLZ heeft geen investeringsverplichtingen. De saldo's op de spaarrekeningen zijn verdeeld in directopvraagbaar en een 'tijdslot' spaarrekening. Deze is binnen 90 dagen opvraagbaar. Onze periodieke vaste uitgaven (salarissen) zijn 'gedekt' met periodieke inkomsten van de provincie (IKS subsidie). SLZ loopt geen liquiditeitsrisico.

Beschikbaarheidsrisico

SLZ heeft geen eigendommen als gebouwen en gronden. Het kapitaal van SLZ staat op de bank en is direct beschikbaar.

4. Toelichting op de balans per 31 december 2024

4.1 Activa

4.1.1 Materiele vaste activa

	Bedrijfs- middelen	In gebruik doelstelling	Totaal
Boekwaarde per 1 januari			
Aanschaffingswaarde	65.034	238.696	303.730
Cumulatieve afschrijvingen	-23.006	-138.418	-161.424
	<u>42.028</u>	<u>100.278</u>	<u>142.306</u>
Investerings	538	55.468	56.006
Desinvesteringen		-25.113	-25.113
Afschrijving desinvesteringen		25.113	25.113
Afschrijvingen	12.171	32.227	44.398
	<u>12.709</u>	<u>87.695</u>	<u>100.404</u>
Boekwaarde per 31 december			
Aanschaffingswaarde	65.573	269.051	334.624
Cumulatieve afschrijvingen	-35.177	-145.533	-180.709
Boekwaarde per 31 december	<u>30.396</u>	<u>123.519</u>	<u>153.915</u>

4.1.2 Vorderingen en overlopende activa

Subsidies

	31-12-2024	31-12-2023
Te ontvangen projectsubsidies		
Prov.Zld Rugstreeppad	-	10.039
Prov.Zld Voedselbos	-	2.571
Prov.Zld Steenuil	-	28.285
Prov.Zld Ecologisch gazonbeheer	-	7.115
Prov.Zld Bio diverse waterbassins	2.218	2.218
Prov.Zld Cofinanciering POP3	105.713	104.472
Cofinanciering Partridge via HZL	26.172	24.912
Polderroute Groot Saeftinghe	10.295	-
Prov.Zld Poelen	4.442	
Prov.Zld Exoten	10.675	
Te ontvangen Interreg / POP-subsidies		
Interreg Partridge	-	16.043
POP3	105.713	138.389
Dinamofonds bijz. landschapselementen	10.592	9.908
CF Nestgelegenheid	2.850	
GBDA 2024	32.060	
Totaal nog te ontvangen subsidie	310.729	343.952

4.1.3 Debiteuren en overige vorderingen

	31-12-2024	31-12-2023
Provincie Zeeland	64.900	69.653
Gemeenten en waterschap	135.284	54.468
Particulieren en overige	193.743	158.185
Totaal debiteuren	393.927	282.306
Vooruitbetaalde posten (kort)	38.406	29.228
Vooruitbetaalde posten (lang)	-	11.471
Sociale lasten	-	-
Totaal ov. Vorderingen	38.406	40.699
Totaal nog te vorderen	743.062	666.956

4.1.4 Effecten

	31-12-2024	31-12-2023
Aandelen- en obligatiefondsen	192.965	179.291

4.1.5 Liquide middelen

	31-12-2024	31-12-2023
Rabobank Rekening courant	68.791	192.279
Rabobank Spaarrekening(en)	1.004.468	823.400
Rabobank Beleggersrekening	2.098	1.776
Kasgeld	-	-
Totaal liquide middelen	1.075.357	1.017.455

4.2 Passiva

Reserves en fondsen

	31-12-2024	31-12-2023
Continuïteitsreserve	816.824	856.279

	31-12-2024	31-12-2023
Continuïteitsreserve mutatie		
Stand 01-01	856.279	781.034
Onttrekking	-39.455	75.245
Stand 31-12	816.824	856.279

	2024	2023
Bestemmingsreserves		
Reserve activa bedrijfsmiddelen	65.573	58.052
Reserve activa doelstelling	253.113	220.886
Reserve 40-jarig jubileum, verhuizing	16.574	16.574
	335.260	295.512

Reserve activa bedrijfsmiddelen mutatie	2024	2023
Stand 01-01	58.052	48.187
Dotatie	7.521	9.865
Stand 31-12	65.573	58.052

Reserve activa doelstelling mutatie	2024	2023
Stand 01-01	220.886	189.274
Dotatie	32.227	31.612
Stand 31-12	253.113	220.886

Betreft twee bestemmingsreserves ten behoeve van vervangingsinvesteringen. Het maximum van deze reserve is de aanschafwaarde van de materiële activa.

Reserve 40-jarig jubileum, verhuizing	2024	2023
Stand 01-01	16.574	26.574
Onttrekking	-	-10.000
Stand 31-12	16.574	16.574

Betreft een bestemmingsreserve ten behoeve van de kosten voor het 40-jarig jubileum dat in 2023 gehouden werd. Alsmede een bestemmingsreserve voor een toekomstige verhuizing.

4.2.1 Voorzieningen

	31-12-2024	31-12-2023
Wandelpaden, groot onderhoud	127.102	129.507

Voorziening groot onderhoud wandelpaden, mutatie	31-12-2024	31-12-2023
Stand 01-01	129.507	133.688
Onttrekking	13.577	4.181
Dotatie	11.172	-
Stand 31-12	127.102	129.507

Bij realisatie van de wandelpaden (netwerk en ommetjes) worden vaak voorzieningen aangebracht zoals bruggen en trekvlotten. De voorzieningen worden gefinancierd via projecten. Om deze voorzieningen te onderhouden heeft SLZ de voorziening wandelpaden groot onderhoud gevormd. De voorziening wordt gevuld uit de provinciale bijdrage voor onderhoud van wandelpaden en uit eventueel aanvullend beschikbare middelen voor aanleg/onderhoud van wandelpaden.

4.2.2 Kortlopende schulden

Crediteuren	31-12-2024	31-12-2023
Crediteuren	74.757	19.823
	74.757	19.823

Loonheffing, sociale lasten en pensioenen	31-12-2024	31-12-2023
Loonheffing en sociale lasten	3.938	-
PAWW	-137	5.397
Pensioenen (BPL)	36.149	32.705
	39.949	38.102
Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
Nog te betalen bedragen	61.689	111.604
Te betalen vakantiegeld	54.962	46.435
Openstaande vakantiedagen	77.525	43.687
Kruisposten	300	-
Overige schulden	6.163	6.039
Vooruit ontvangen inz. VOL ovk's (1)	2.032	4.451
Vooruit ontvangen inz. Wandelpaden metervergoeding (2)	181.518	190.342
Vooruit ontvangen inz. Onderhoud collectie boomgaard (3)	-	875
Overige vooruit ontvangen bedragen (kort)	387.219	251.882
Overige vooruit ontvangen bedragen (lang)	-	11.471
	771.407	666.784
Kortlopende schulden	31-12-2024	31-12-2023
Totaal	886.114	724.710

4.2.3 Toelichtingen overige schulden

(1) SLZ heeft in het verleden 10 jaar lopende onderhoudsovereenkomsten afgesloten met eigenaren van kleine landschapselementen. SLZ werd door de provincie Zeeland in de gelegenheid gesteld deze regeling te financieren. Sinds 2016 is dit niet meer het geval. Er worden geen overeenkomsten meer verlengd en de verplichtingen van de lopende overeenkomsten worden betaald uit de vooruit ontvangen bijdragen van Provincie Zeeland voor de VOL overeenkomsten. De laatste uitbetaling zal in 2026 plaatsvinden.

(2) SLZ sluit in opdracht van de Provincie Zeeland langlopende contracten (7 jaar) met eigenaren af voor het in stand houden/ onderhouden van wandelpaden. De hiervoor ontvangen subsidie van de Provincie wordt volledig gestort in de post vooruit ontvangen bijdrage voor de wandelpaden metervergoeding. SLZ is na het sluiten van het contract verplicht om de jaarlijkse vergoeding uit te betalen, indien de tegenpartij (de eigenaar) zich aan de afspraak houdt. Het gaat dus in wezen vanaf dat moment om een schuld aan de eigenaar. De jaarlijkse contractueel verplichte betaling aan de eigenaar wordt onttrokken van de vooruit ontvangen subsidie. In 2024 wordt € 47.301 toegevoegd voor de lopende contracten. De uitgaven (€ 56.124) betreffen de jaarvergoeding 2024.

(3) SLZ heeft in 2012/2017 enkele collectieboomgaarden aangeplant op terreinen van diverse overheden. Bij deze boomgaarden is afgesproken dat SLZ de komende jaren via een hoogstamabonnement het onderhoud zal doen. De eigenaren hebben hun vergoeding voor dat onderhoud vooruitbetaald, deze bijdragen vormen samen de post vooruit ontvangen bijdragen onderhoud collectieboomgaarden. 2024 is het laatste jaar waarin het onderhoud bekostigd wordt uit deze post.

4.3 Verplichtingen buiten de balans

SLZ heeft momenteel geen langdurende huurovereenkomst. Deze huidige is per kwartaal opzegbaar. Met ingangsdatum 1-1-2026 zal een vijfjarige huurovereenkomst aangegaan worden. Na deze eerste vijf jaar, kan de huurovereenkomst telkens met drie jaar verlengt worden. De opzegtermijn is één jaar.

De huur in 2025 zal zo'n € 36.058 bedragen. De huren vanaf 2026 worden geïndexeerd met de CPI (alle huishoudens) en start met € 42.544 in 2026.

Vanuit het Dinamo Fonds is een gift a € 50.000 toegezegd betreffende het project "Gebiedsgericht herstel verbindende binnendijken en landschapselementen Zonnemaire, Schouwen-Duiveland".

Vanuit de provincie en andere subsidiegevers worden toegekende subsidies voor meerjarige projecten 'uitgesmeerd' over de looptijd van de projecten. Elk jaar ontvangen we een deel en aan het eind vindt een definitieve afrekening plaats. De ontvangen subsidies t/m 2024 zijn verwerkt in de boekhouding. De toegezegde bedragen voor de komende jaren zijn in onderstaand tabel opgenomen.

Project/te ontvangen in	2025	2026	2027	2028
Provincie Zeeland				
kwetsbare bijen, rijke dijken	€ 41.750,00	€ 71.971,00		
kleine bosjes, grote biodiversiteit	€ 26.000,00	€ 25.800,00	€ 3.517,00	
voedselbos	€ 20.688,00			
bakkersweel VERLENGING	€ 30.658,00			
poelen.nu VERLENGING		€ 49.938,00		
exotenbestrijding VERLENGING	€ 49.530,00			
patrijzennetwerk inkooporder	€ 6.454,00	€ 6.454,00		
nestgelegenheid inkooporder	€ 1.521,00	€ 9.054,00		
Erf+	€ 92.980,00	€ 99.300,00	€ 78.433,00	€ 114.707,00
vleermuizen 24-27	€ 65.626,00	€ 53.346,00	€ 63.459,00	
ecologisch maaibeheer 24-26		€ 10.654,00		
Landschapselementen Zeeland	€ 35.000,00	€ 8.750,00	€ 26.250,00	
Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel				
GBDA	€ 417.852,00	€ 104.463,00		

5. Toelichting op de staat van baten en lasten 2024

Baten

	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Baten van particulieren en bedrijven	-	-	-
Baten van loterij organisaties			
Nationale Postcode Loterij	187.500	187.500	187.500
Baten van subsidies van overheden			
Provincie Zeeland (IKS)	945.060	945.060	896.641
Provincie Zeeland DZN-bijdrage	5.735		
Totaal subsidies van overheden	950.795	945.060	896.641
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			
Sponsoring en/of giften	2.285	3.000	16.061
Baten van andere organisaties zonder winststreven	105.441	35.742	35.400
Baten van andere organisaties zonder winststreven	105.441	35.742	35.400
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten			
EU POP en Interreg	163.447	143.275	117.372
Provincie Zeeland	565.962	456.383	606.102
Gemeenten en waterschap	424.973	348.683	300.465
Onttrekkingen Vooruit ontvangen bedragen (VOL, metervergoeding, boomgaarden)	59.417	87.000	79.216
Bijdragen deelnemers/eigenaren projecten	104.270	130.585	210.300
Doorbelaste uitvoeringskosten	87.966	161.500	124.999
Bijdragen voor vrijwilligerswerk	58.295	79.000	48.215
Totaal tegenprestatie voor de levering van producten en diensten	1.464.331	1.406.426	1.486.669
Som van de baten	2.710.352	2.577.728	2.622.271

Lasten

Uitvoeringskosten SLZ

	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Personeelskosten			
Brutolonen	1.209.993	1.140.000	1.055.788
Mutatie vakantiedagen verpl.	33.838	100	29.941
Brutolonen totaal	1.243.831	1.140.100	1.085.729
Sociale lasten totaal	201.603	248.000	167.357
Pensioenpremie	227.422	185.000	204.732
Ontvangen ziektegeld	-60.159	-	-51.101
	1.612.697	1.573.000	1.376.776
Inleen personeel	45.600	0	41.017
Overige personeelskosten			
Scholingskosten	8.064	12.000	15.837
Eénmalige uitkering, jubilea	-	-	4.791
Reis- en verblijfkosten	37.786	29.000	29.290
Overige diverse kosten	20.088	1.000	13.287
Overige personeelskosten totaal	65.939	42.000	63.205
	1.724.236	1.615.100	1.510.940

Personeelsleden

Gedurende het jaar 2024 waren gemiddeld 22,3 werknemers in dienst o.b.v. een volledig dienstverband (2023 was het 21).

	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Huisvestingskosten			
Kantoor huur, onderhoud e.d.	43.263	39.000	37.921
Kantoorkosten			
Porti, telefoonkosten	2.898	8.500	8.512
Kopieerkosten, kantoorbenodigdheden	5.100	4.500	4.632
Automatiseringskosten	17.986	10.000	11.182
Kantoorkosten totaal	25.985	23.000	24.326
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen			
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen	12.171	12.500	9.865
Algemene kosten			
Administratie, accountant en bank	72.501	38.000	58.556
Verzekeringen	16.752	17.000	17.204

Vergoeding werk Landschapsbeheer NL	60.606	65.000	55.385
Onkostenvergoeding bestuur	1.461	1.000	611
Afwaardering vorderingen	1.052	-	505
Overige kosten	836	500	90
Algemene kosten totaal	153.207	121.500	132.351
Uitvoeringskosten SLZ	1.958.862	1.811.100	1.715.403

Kosten eigen activiteiten

	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Kosten vrijwilligerswerk			
Afschrijving in gebruik doelstelling	32.227	33.000	31.612
Activaresultaat	-3.195		
Huur en inrichting werkplaatsen	14.243	14.500	14.030
Onkosten vrijwilligers	49.134	51.500	45.627
Dienstauto's	33.109	31.500	36.891
Klein gereedschap	4.321	3.000	1.424
Overige exploitatiekosten	16.822	10.500	10.650
Loonwerk en materiaal	-	1.000	1.974
Totaal kosten eigen activiteiten	146.661	145.000	142.208

Kosten projecten (exclusief kosten SLZ)

	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Materialen/ diversen	237.423	280.086	218.859
Uitvoering werk door derden	285.316	222.310	349.959
Onderhoudsvergoedingen aan derden	57.792	61.000	56.854
Toevoeging aan voorziening	57.747	58.000	57.500
Totaal kosten projecten	638.278	621.396	683.172

	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Som van de lasten	2.743.801	2.577.496	2.540.783
Resultaat voor financiële baten en lasten	-33.449	132	81.487
Financiële baten en lasten			
Rentebaten	19.598	-	11.068
Effecten herwaardering	10.938	-	10.845
Effecten dividend	4.467	-	3.324
Totaal financiële baten	35.003		
Financiële lasten			
Overig	-1.261	-	-
Totaal financiële lasten	-1.261	-	25.237
Correctie	-	-	-2
Resultaat voor bestemming	293	232	106.722

	Jaarrekening 2024	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Bestemming resultaat			
Toevoeging/ onttrekking bestemmingsreserves			
Reserve activa bedrijfsmiddelen	7.521		9.865
Reserve activa doelstelling	32.227		31.612
Reserve 40-jarig jubileum	-		-10.000
	39.748		31.477
Toevoeging/ onttrekking overige reserve			
Continuïteitsreserve	-39.455	232	75.245

5.1 Verschillenanalyse

De exploitatierekening over 2024 sluit met een positief saldo van € 293. Begroot was een positief saldo van € 232.

Baten:

- Diverse fondsen: We hebben een aantal mooie bronnen aangeboord.
- Financiële baten: We hadden voordeel van stijgende koersen en oplopende rente.

Lasten:

- Personeelskosten: Uitbreiding en een cao-verhoging. Tevens toename door verplichte reserve m.b.t. openstaande verlofuren.
- Algemene kosten: Tijdelijk dubbele lasten vanwege ingebruikname ERP-systeem. Verhoging accountant kosten mede vanwege extra projectcontroles.

In de begroting zijn geen financiële baten opgenomen. Deze € 33.742 zorgden ervoor dat 2024 toch positief afgesloten wordt. Zonder deze financiële baten hadden we een verlies van € 33.449 gehad. Gezien de forse kostenstijging (personeel) zou dit verlies nog meevallen.

5.2 Norm kosten beheer en administratie

SLZ stelt als norm dat de kosten voor beheer en administratie maximaal 15% van de totale kosten mogen bedragen; het daadwerkelijke percentage bedraagt 11% en is als volgt berekend: $315.170 / 2.743.801 \cdot 100\%$

6. Lasten totaal

Samengevat per doelstelling en beheer en administratie

Tabel jaarrekening 2024

Jaarrekening 2024										
	doelstellingen									
	toegankelijkheid en routewerken	cultuur historie	soorten/ biodiversiteit	vrijwilligers werk	agrarisch natuur en landschaps beheer	natuur en landschapsbeh particulieren	communicatie en kennis	SUB TOTAAL doelstel- lingen	beheer en admini- stratie	TOTAAL
	13,91%	1,93%	32,81%	19,72%	3,76%	15,78%	12,07%	100,00%		
salarissen/soc lasten	204.772	28.435	483.086	290.404	55.710	232.323	177.768	1.472.499	212.120	1.684.618
ov. personeelskosten	5.477	761	12.922	7.768	1.490	6.214	4.755	39.388	230	39.618
huusvesting kantoor	5.261	731	12.412	7.461	1.431	5.969	4.567	37.833	5.430	43.263
kantoorkosten	3.160	439	7.455	4.481	860	3.585	2.743	22.723	3.261	25.985
afschrijvingskosten	1.480	206	3.492	2.099	403	1.679	1.285	10.643	1.528	12.171
algemene kosten	8.428	1.170	19.883	11.953	2.293	9.562	7.317	60.606	92.602	153.207
UITVOERINGSKOSTEN	228.579	31.741	539.250	324.167	62.187	259.333	198.435	1.643.692	315.170	1.958.862
EIGEN ACTIVITEITEN	38.660	2.500	3.000	91.739	-	10.763	-	146.661	-	146.661
PROJECTEN	243.164	1.437	321.415	9.218	8.689	28.116	26.239	638.278	-	638.278
TOTAAL	510.403	35.678	863.665	425.124	70.876	298.211	224.674	2.428.631	315.170	2.743.801
toelichting:										
gemiddeld aantal personeelsleden in fulltime arbeidsplaatsen:				20,92						
salaris en soclasten toegedeeld op basis van gerealiseerde ureninzet per medewerker per doelstelling na aftrek kosten beheer en administratie										
overige kosten verdeeld over doelstellingen volgens procentuele verdeling van salarissen/soclasten na aftrek kosten beheer en administratie										

Tabel begroting 2024

Begroting 2024										
	toegankelijk heid	cultuur historie	soorten/ biodiversiteit	vrijwillgers werk	agrarisch natuur en landschaps beheer	natuur en landschapsbeh particulieren	communicatie en kennis	SUB TOTAAL doelste lingen	beheer en admini stratie	TOTAAL
	14,48%	2,47%	27,30%	19,34%	1,33%	13,92%	21,16%	100,00%		
salarissen/soc lasten	196.616	33.538	370.624	262.550	18.072	188.948	287.227	1.357.575	215.525	1.573.100
ov. personeelskosten	5.844	997	11.015	7.803	537	5.616	8.537	40.348	1.752	42.100
huusvesting kantoor	4.893	835	9.223	6.534	450	4.702	7.148	33.784	5.216	39.000
kantoorkosten	2.886	492	5.439	3.853	265	2.773	4.215	19.924	3.076	23.000
afschrijvingskosten	1.568	267	2.956	2.094	144	1.507	2.291	10.828	1.672	12.500
algemene kosten	9.414	1.608	17.745	12.571	865	9.047	13.752	65.000	56.500	121.500
UITVOERINGSKOSTEN	221.220	37.734	417.003	295.405	20.333	212.593	323.170	1.527.458	283.742	1.811.200
EIGEN ACTIVITEITEN	33.500	2.500	3.000	94.500	-	11.500	-	145.000	-	145.000
PROJECTEN	275.939	7.500	272.662	3.990	-	40.305	21.000	621.396	-	621.396
TOTAAL	530.659	47.734	692.665	393.895	20.333	264.398	344.170	2.293.854	283.742	2.577.596
toelichting:										
gemiddeld aantal personeelsleden in fulltime arbeidsplaatsen:				20,30						
salaris en soclasten toegedeeld op basis van gerealiseerde ureninzet per medewerker per doelstelling na aftrek kosten beheer en administratie										
overige kosten verdeeld over doelstellingen volgens procentuele verdeling van salarissen/soclasten na aftrek kosten beheer en administratie										

Tabel jaarrekening 2023

Jaarrekening 2023										
	doelstellingen									
	toegankelijkheid	cultuur historie	soorten/ biodiversiteit	vrijwilligers werk	agrarisch natuur en landschaps beheer	natuur en landschapsbeh particulieren overheden	communicatie en kennis	SUB TOTAAL doelstellingen	beheer en administratie	TOTAAL
	14,05%	2,78%	30,28%	23,85%	2,02%	17,72%	9,30%	100,00%		
salarissen/soc lasten	180.019	35.578	387.853	305.491	25.870	226.974	119.191	1.280.976	187.919	1.468.895
ov. personeelskosten	5.761	1.139	12.411	9.776	828	7.263	3.814	40.992	1.053	42.044
huisvesting kantoor	4.625	914	9.964	7.848	665	5.831	3.062	32.907	5.014	37.921
kantoorkosten	2.967	586	6.392	5.034	426	3.740	1.964	21.110	3.216	24.326
afschrijvingskosten	1.203	238	2.592	2.042	173	1.517	797	8.561	1.304	9.865
algemene kosten	7.783	1.538	16.770	13.208	1.119	9.814	5.153	55.385	76.966	132.351
UITVOERINGSKOSTEN	202.357	39.993	435.982	343.399	29.081	255.139	133.981	1.439.932	275.472	1.715.404
EIGEN ACTIVITEITEN	36.608	2.100	3.000	90.500	-	10.000	-	142.208	-	142.208
PROJECTEN	226.624	969	250.152	5.896	1.851	117.907	79.775	683.172	-	683.172
TOTAAL	465.589	43.062	689.134	439.795	30.931	383.046	213.755	2.265.312	275.472	2.540.784
toelichting:										
gemiddeld aantal personeelsleden in fulltime arbeidsplaatsen:				21,30						
salaris en soclasten toegedeeld op basis van gerealiseerde ureninzet per medewerker per doelstelling na aftrek kosten beheer en administratie										
overige kosten verdeeld over doelstellingen volgens procentuele verdeling van salarissen/soclasten na aftrek kosten beheer en administratie										

7. Staat van baten en lasten conform model 3 van RJ650

	Doelstellingen							Kosten beheer en administratie	Totaal werkelijk 2024	Begroot 2023	Totaal werkelijk 2023
	Toegankelijkheid platteland	Cultuurhistorie	Soorten/ biodiversiteit	Vrijwillig landschapsbeheer	Agrarisch, natuur en landschapsbeheer	Natuur en landschapsbeheer particulieren/ overheden	Communicatie en kennis				
Verstrekte (project)subsidies en (project)bijdragen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aankopen en verveningen	158.780	-	169.565	2.989	-	10.237	11.391	-	352.962	399.088	333.213
Uitbesteed werk	84.384	1.437	151.850	6.229	8.689	17.878	14.848	-	285.316	223.310	351.933
Communicatiekosten	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Personeelskosten	210.250	29.196	496.008	298.172	57.200	238.537	182.523	212.350	1.724.236	1.615.200	1.510.940
Huisvestingskosten	9.016	973	12.703	16.371	1.431	7.014	4.567	5.430	57.506	53.500	51.950
Kantoor- en algemene kosten	38.841	3.371	29.453	81.104	3.153	20.734	10.060	95.863	282.578	241.000	251.270
Afschrijving	9.133	700	4.086	20.259	403	3.810	1.285	1.528	41.203	45.500	41.477
Totaal	510.403	35.678	853.865	425.124	70.876	298.211	224.674	315.170	2.743.801	2.577.596	2.540.783

8. Resultaatbestemming, vaststelling en goedkeuring

Statutaire bepaling inzake de bestemming van het resultaat:

Het resultaat staat ter beschikking van het bestuur dat dit geheel of gedeeltelijk kan bestemmen tot vorming van, of storting in, één of meer algemene of bijzondere reservefondsen.

Resultaatbestemming.

Het resultaat over 2024 ter grootte van € 293 is als volgt verdeeld:

Continuïteitsreserve: € -/- 39.455

Reserve activa bedrijfsmiddelen: € + 7.521

Reserve activa doelstelling: € + 32.227

Reserve 40-jarig jubileum: € + 0

9. Verantwoording Wet Normering Topinkomen

De WNT is van toepassing op Stichting Landschapsbeheer Zeeland. Het voor Stichting Landschapsbeheer Zeeland toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 (Het betreft het algemeen bezoldigingsmaximum voor leidinggevende topfunctionaris).

Gegevens 2024				
bedragen x € 1		J.A. van der Velden		P. Smits
Functiegegevens		Directeur		Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024		01/01 t/m 20/08		01/06 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		0,8649		0,80
Dienstbetrekking?		Ja		Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		69.582		44.217
Beloningen betaalbaar op termijn		13.315		7.157
Subtotaal		82.896		51.374
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		128.291		108.988
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.		N.v.t.
Bezoldiging		82.896		51.524
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		N.v.t.	N.v.t.	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t.		N.v.t.
Gegevens 2023				
bedragen x € 1		J.A. van der Velden		
Functiegegevens		Directeur		
Aanvang en einde functievervulling in 2023		01/01 t/m 31/12		
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		0,8649		
Dienstbetrekking?		Ja		
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		85.269		
Beloningen betaalbaar op termijn		16.427		
Subtotaal		101.696		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		192.864		
Bezoldiging		104.967		

Bezoldiging bestuur

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige topfunctionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag van € 2.100 hebben ontvangen. De overige topfunctionarissen met een bezoldiging onder € 2.100 zijn:

Gegevens 2024	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
G.J. van de Velde – de Wilde	Voorzitter
Th.M.S. Collette	Vicevoorzitter
A.de Smet	Secretaris
M.W. Ruisaard	Penningmeester
C.C.H. de Wilde	Bestuurslid
A.C.J. Overwater	Bestuurslid
J. Bierens – Imanse	Bestuurslid

10. Vaststelling jaarrekening 2024

Was getekend 18 juni 2025:

G.J. van de Velde - de Wilde, voorzitter

Th.M.S. Collette, vicevoorzitter

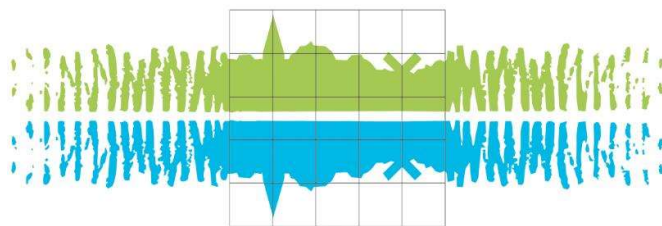
A. de Smet, secretaris

M.W. Ruisaard, penningmeester

C.C.H. de Wilde, bestuurslid

A.C.J. Overwater, bestuurslid

J. Bierens – Imanse, bestuurslid

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Overige gegevens

Vastgesteld door het bestuur SLZ d.d. 18 juni 2025

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Landschapsbeheer Zeeland

roozenburglaan 10

postbus 7012

4330 ga middelburg

telefoon: (0118) 63 76 80

kvk nr. 20140228

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Stichting Landschapsbeheer Zeeland te Goes gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Landschapsbeheer Zeeland op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ 650 Fondsenwervende organisaties en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. de staat van baten en lasten over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Landschapsbeheer Zeeland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o van de Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ 650 Fondsenwervende organisaties en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ 650 Fondsenwervende organisaties en de bepalingen krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

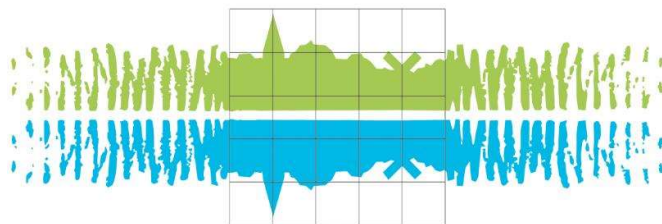
Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Middelburg, 19 juni 2025

P&P Audit B.V.

WAS GETEKEND

drs. K.A. de Meulmeester RA

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Bijlagen jaarrekening

Vastgesteld door het bestuur SLZ d.d. 18 juni 2025

12. Bijlagen jaarrekening

12.1 Declarabele uren per doelstelling en uren beheer en administratie 2024

doelstelling	groep medewerkers				TOTAAL
	directie/ projectleiding	project medewerkers	project uitvoering	administratie medewerkers	
uren					
toegankelijk/routenetw	1.149	1.458	817	97	3.520
agraris n+l beheer	82	840	0	1	922
vrijwilligerswerk	686	1.710	4.438	157	6.990
particulier n+l beheer	563	1.806	2.277	251	4.896
communicatie en kennis	941	1.416	32	286	2.674
cultuurhistorie	216	107	173	9	503
biodiversiteit	1.590	5.871	380	56	7.897
TOTAAL	5.225	13.206	8.116	854	27.400
groep medewerkers					
	directie/ projectleiding	project medewerkers	onderhouds medewerkers	administratie personeel	TOTAAL
Totale loonkosten	€ 532.167	€ 792.091	€ 230.146	€ 135.648	€ 1.690.052
Loonkosten beheer en finance	-€ 126.269	-€ 12.699		-€ 73.151	-€ 212.120
Per saldo te verdelen	€ 405.898	€ 779.392	€ 230.146	€ 62.497	€ 1.477.933
per doelstelling:					
toegankelijk/routenetwerk	€ 89.259	€ 86.022	€ 23.169	€ 7.078	€ 205.528
agraris n+l beheer	€ 6.331	€ 49.547	€ 0	€ 37	€ 55.915
vrijwilligerswerk	€ 53.252	€ 100.925	€ 125.849	€ 11.449	€ 291.476
n+l beheer part/overh	€ 43.697	€ 106.591	€ 64.566	€ 18.327	€ 233.180
communicatie en kennis	€ 73.100	€ 83.543	€ 893	€ 20.887	€ 178.424
cultuurhistorie	€ 16.741	€ 6.286	€ 4.892	€ 622	€ 28.540
biodiversiteit	€ 123.517	€ 346.478	€ 10.776	€ 4.097	€ 484.869
TOTAAL	€ 405.898	€ 779.392	€ 230.146	€ 62.497	€ 1.477.933
					100,00%

toedeling kosten salaris+soc lasten op basis van declarabele uren per doelstelling

beheer en administratie:	taak	uren totaal	uren b+a	% van totaal	loonkosten totaal	b+a
medewerker						
Dobbelaar	management	1.264	227	17,96%	€ 64.948	€ 11.664
Geus	management	1.264	274	21,68%	€ 64.716	€ 14.029
Van der Velden	management	1.068	522	48,88%	€ 74.067	€ 36.202
Smits	management	903	687	76,07%	€ 64.398	€ 48.991
Immerseel	management	840	227	26,96%	€ 45.600	€ 12.296
Brakel	management	1.472	101	6,86%	€ 45.014	€ 3.089
Voogd	beheer ict	1.924	271	14,06%	€ 90.325	€ 12.699
Verhelst	financieen	1.159	642	55,39%	€ 30.467	€ 16.876
Wilderom	secretariaat	1.264	586	46,32%	€ 38.356	€ 17.767
Klip	financieen	1.924	1154	59,99%	€ 64.188	€ 38.508
			4690		€	212.120

Berekening kosten beheer en administratie 2024 - t.b.v. C.B.F.

kosten			
b+a			
Kosten beheer en administratie worden als volgt berekend:			
de loonkosten totaal		€ 1.690.052	
de loonkosten beheer en administratie		€ 212.120	€ 212.120
de verhouding loonkosten beheer en administratie/loonkosten tota	(verdeelsleutel A)	12,6%	
toedeling aan kosten b+a			
ontvangen ziektegeld	€ 60.159-	verdeelsleutel A	€ -7.551 € -7.551
openst vakantiedagen	€ 33.838	verdeelsleutel A	€ 4.247
overige personeelskosten	scholing	€ 8.064	verdeelsleutel A € 1.012
	reis en verblijf	€ 37.786	niet toedelen € -
	overig divers	€ 20.088	verdeelsleutel A € 2.521
huisvesting		€ 43.263	verdeelsleutel A € 5.430
kantoorkosten		€ 25.985	verdeelsleutel A € 3.261
afschrijving bedrmmiddelen		€ 12.171	verdeelsleutel A € 1.528
algemene kosten	admin, accou, bank, verze	€ 89.253	totaal € 89.253
	Kosten Landschappen	€ 60.606	niet € -
	onkosten bestuur	€ 1.461	totaal € 1.461
	overig divers	€ 1.888	totaal € 1.888
Kosten beheer en administratie Totaal			
			€ 315.170

12.2 Overzicht bestedingen Nationale Postcode Loterij

Bijdrage 2024 Nationale Postcode Loterij	187.500	
Extra bijdrage t.b.v.	-	
	187.500	
Besteed aan doelstelling/ project		
Algemeen	28.500	
- Implementatie ERP		28.500
Vrijwilligerswerk	21.750	
- Natuurwerkdag		21.750
Natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden	64.750	
- Herstel streekeigen erven Zeeland		3.000
- Kleine bosjes project abonnement		6.500
- Hoogstamabonnement		35.000
- Ervenabonnement		12.500
- Monitoring landschapselementen		7.750
Communicatie en Kennis	36.000	
- Ken je erf		36.000
Cultuurhistorie	19.500	
- Erfgoedvrijwilligers basis		9.500
- Herstel klein erfgoed		3.000
- Vrijwilligers op historische buitenplaatsen		7.000
Biodiversiteit	17.000	
- Oude rassen/ dorpsboomgaarden		17.000
Agrarisch natuur en landschapsbeheer	-	
Totaal	187.500	

12.3 Overzicht projecten (o.b.v. voorcalculatorische tarieven) Lasten

activiteiten mede gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland										
overige activiteiten, niet gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland										
UITGAVEN	materiële/ diversen	uitvoering werk door derden	onderhouds- vergoedingen aan derden	toevoeging aan voorzieningen	toerekening IKS - loonkosten b+a	toerekening IKS - algemene bedrijfskosten	voorbereiding/ begeleiding stz	uitvoering stz uren	uitvoering stz vrijwilligerswerk	totaal
toegankelijkheid en routenetwerk										
wandelnetsw zld basis/wandelevent	5.753	1.127	0	0	5.561	4.633	3.840	3.970	0	30.950
wandelnetsw zld beheer	22.522	33.613	56.124	57.747	28.362	23.932	30.600	43.261	33.500	335.661
vvd toegankelijkheid	1.317	0	0	0	0	0	31.208	38.415	5.160	76.093
Beheer en Onderhoud Fietsnetwerk Zld	15.311	45.656	0	0	0	0	27.170	43.923	0	138.066
Nisse VR wandeling	0	3.988	0	0	0	0	2.755	1.195	0	7.938
	44.303	84.384	56.124	57.747	33.923	28.624	101.573	142.770	38.660	588.714
vrijwillig landschapsbeheer										
vrijwilligerswerk basis	0	326	0	0	45.324	38.244	23.800	96.288	46.239	250.220
landschapsonderhoud	0	5.035	0	0	55.612	46.325	10.160	143.226	39.000	293.958
natuurverkidag	2.094	633	0	0	8.620	7.273	7.080	15.174	5.000	45.875
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	2.503	2.112	720	4.213	1.500	11.047
bacterievuurcontrole V/S vvd	0	0	0	0	0	0	1.140	24.755	0	25.895
De Zeeuwse Natuur	895	235	0	0	0	0	12.255	13.490	0	26.875
	2.989	6.223	0	0	112.058	94.554	55.155	237.146	91.739	653.670
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden										
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	21.411	18.066	14.040	31.493	0	85.009
herstel streekgeen erven Zeeland	0	0	0	0	1.668	1.408	2.240	258	0	5.574
herziening abonnementen	0	-175	0	0	5.005	4.223	8.320	2.935	0	20.308
hoogstamabonnement project abonnement	768	0	0	0	23.357	19.709	3.520	72.763	6.263	126.379
grensindenabonnement project abonnement	0	0	0	0	1.330	1.173	400	1.531	500	5.054
ervenabonnement project abonnement	681	1.407	0	0	12.235	10.324	4.000	32.734	4.000	65.380
vol overeenkomsten	0	0	1.667	0	2.781	2.346	1.440	3.355	0	11.589
voedselbos	0	3.230	0	0	0	0	1.827	6.981	0	12.039
bijzondere lands dynamofonds	2.952	1.804	0	0	0	0	3.325	13.595	0	21.675
balkersveel	0	0	0	0	0	0	0	840	0	840
part natuur en landschapsbeheer vvd	1.693	215	0	0	0	0	4.180	46.501	0	52.589
Monitoring landschapselmenten Zeeland	0	1.422	0	0	0	0	903	5.288	0	7.612
Zeeuwse bosjes en hagen	2.476	9.976	0	0	0	0	1.311	4.225	0	17.969
	8.570	17.678	1.667	0	67.846	57.249	45.506	222.553	10.763	432.038
communicatie en kennis										
communicatie algemeen (zonder kennis)	9.182	0	0	0	20.576	17.362	23.280	30.666	0	101.087
ken je erf	546	0	0	0	15.015	12.670	19.400	13.910	0	61.540
Kennis	0	75	0	0	6.673	5.631	8.640	11.363	0	32.386
kennis en communicatie werk voor derden	1.663	1.667	0	0	0	0	9.358	30.640	0	43.327
impl integraal bedrijfsvoeringssysteem	0	3.567	0	0	0	0	19.095	13.715	0	36.377
Film jubileum	0	3.540	0	0	0	0	2.138	450	0	12.128
	11.391	14.848	0	0	42.265	35.663	81.910	100.750	0	266.626
cultuurhistorie										
erfgoedvrijwilligers basis	0	445	0	0	8.898	7.508	11.760	8.817	2.000	39.428
herstel van klein erfgoed	0	0	0	0	0	0	3.040	163	0	3.223
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	0	992	0	0	3.337	2.816	2.920	4.275	500	14.838
	0	1.437	0	0	12.235	10.324	17.720	13.274	2.500	57.488
biodiversiteit										
biodiversiteit basis	0	60	0	0	6.951	5.866	4.480	12.885	0	30.241
Oude rassen/dorpsboomgaarden	5.653	392	0	0	0	0	7.458	22.216	3.000	38.725
Borging POP3	0	0	0	0	0	0	2.263	7.902	0	10.165
nestgelegenheidproject	6.396	2.447	0	0	0	0	0	5.232	0	14.075
npv	0	1.752	0	0	0	0	9.310	46.160	0	57.222
POP3 project Streekgeen landschapselmenten voor e	147.493	38.788	0	0	0	0	30.094	113.698	0	330.073
Exotenbestrijding	5.091	383	0	0	0	0	15.111	28.366	0	48.350
Poelen.nu / kamsalamander	2.243	51.132	0	0	0	0	5.170	4.614	0	63.219
Kuetsbare bijen/ Rijke Dijken (-2026)	0	24.864	0	0	0	0	2.081	6.557	0	33.501
Natuur op bedrijfsterreinen	0	8.803	0	0	0	0	15.723	8.863	0	33.408
Participatienetwerk	0	417	0	0	0	0	95	10.008	0	10.519
Erft 2024-2027	2.684	8.525	0	0	0	0	5.224	25.522	0	41.955
Vleermuizen 2024-2027	0	14.023	0	0	0	0	3.138	8.440	0	25.601
Kleine bosjes, grote biodiversiteit	0	203	0	0	0	0	1.637	9.516	0	11.355
Ecologisch maaibeheer	0	0	0	0	0	0	512	24.573	0	25.085
	169.565	151.850	0	0	6.951	5.866	102.234	334.569	3.000	774.095
agrarisch natuur en landschapsbeheer										
agrarisch natuurbesluit basis	0	0	0	0	2.781	2.346	2.120	4.535	0	11.782
agrarisch natuurbesluit werk voor derden	0	0	0	0	0	0	872	17.555	0	18.426
Beheermonitoring AN	0	2.470	0	0	0	0	83	21.746	0	24.239
biodiverse vaterbassins	0	0	0	0	0	0	13.775	10.364	0	24.139
Groen Blauwe Dooradering	0	6.219	0	0	0	0	4.334	21.506	0	32.060
	0	8.689	0	0	2.781	2.346	21.184	75.706	0	110.705
TOTAAL ACTIVITEITEN	237.423	285.316	57.792	57.747	278.059	234.626	425.341	1.186.773	146.661	2.909.737

In dit overzicht zijn kosten voor de uren gemaakt door werknemers van Stichting Landschapsbeheer Zeeland berekend op basis van voorcalculatorische uurtarieven zoals deze zijn gebruikt in de begroting 2024 ten behoeve van provincie Zeeland. Hierdoor sluiten de in dit overzicht verwerkte loonkosten niet aan met de jaarrekening.

Deze bijlage is opgesteld conform de indeling waarin de begroting voor de IKS-subsidie bij Provincie Zeeland is ingediend, waardoor bepaalde rubriceringen afwijken van de jaarrekening. De dotatie aan de voorzieningen ad € 57.747 is in de jaarrekening verwerkt als vooruit ontvangen bijdrage wandelpanden metervergoeding/subsidies (dus in mindering op baten in plaats van als lasten). De uitbetaling aan derden van in totaal € 57.792 welke in dit overzicht als lasten is opgenomen, maar waar tegenover hetzelfde bedrag in deze bijlage als bate is geboekt (plus extra vrijval vooruit ontvangen bijdrages) is in de jaarrekening in mindering.

activiteiten mede gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland																
overige activiteiten, niet gefinancierd door integrale kostensubsidie provincie Zeeland																
	eu/ pop interreg	nationale postcode-loterij	diverse fondsen	provincie Zeeland projecten	gemeenten water schappen	sponsoring tbv materiaal	deelnemers eigenaren	diverse opdracht gevers	bijdragen voor vrijwilligers werk	onttrekking aan voor zieningen/ reserves	provincie Zeeland integrale kosten subsidie	prov. zld inc aan ks toegev subs	Project- resultaat	total		
INKOMSTEN																
toegankelijkheid en routenetwerk																
wandernetwerk zld basis/wandelevent	0	0	6.735	0	0	0	0	0	0	0	24.486	0	749	30.950		
wandernetwerk zld beheer	0	0	0	0	101.074	0	25	0	0	56.124	153.412	0	25.026	335.661		
wvd toegankelijkheid	0	0	0	12.295	54.951	0	0	8.321	0	0	0	0	532	76.099		
Beheer en Onderhoud Fietsnetwerk Zld	0	0	0	19.347	119.062	0	0	0	0	0	0	0	-344	138.066		
Risse VR wandeling	0	0	3.349	0	4.480	0	0	0	0	0	0	0	109	7.838		
	0	0	9.084	31.642	279.567	0	25	8.321	0	56.124	177.878	0	26.072	588.714		
vrijwilligerswerk																
vrijwilligerswerk basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	229.354	0	20.866	250.220		
landschapsonderhoud	0	0	0	0	38.066	0	0	0	58.295	0	185.328	0	18.270	299.958		
natuurwerkdag	0	21.750	0	5.031	2.285	0	0	0	0	0	12.428	0	4.382	45.875		
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	0	0	3.175	0	0	0	8.619	0	1.253	11.047		
bacterievuurcontrole WS wvd	0	0	0	0	22.859	0	0	0	0	0	3.226	0	3.226	25.885		
De Zeeuwse Natuur	0	0	26.869	0	0	0	1.295	0	0	0	0	0	-1.289	26.875		
	0	21.750	26.869	0	65.756	2.285	4.470	0	58.295	0	433.727	0	46.718	659.870		
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden																
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	63.267	0	1.742	85.009		
herstel strekeigen erven Zeeland	0	3.000	0	0	0	0	0	0	0	0	1.054	0	1.520	5.574		
herziening abonnementen	0	6.500	0	0	0	0	0	0	0	0	3.127	0	10.681	20.308		
hoogstamabonement project abonement	0	35.000	0	0	11.607	0	29.539	0	0	875	21.028	0	28.330	126.379		
grensindabonement project abonement	0	0	0	0	1.825	0	2.000	0	0	0	1.581	0	-352	5.054		
ervabonement project abonement	0	12.500	0	0	3.550	0	16.717	0	0	0	17.803	0	14.730	65.380		
tot overeenkomsten	0	0	0	0	652	0	0	0	0	2.411	10.540	0	-2.021	11.589		
voedselbos	0	0	0	12.039	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12.039		
bijzondere lands diamantfonds	0	0	10.592	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11.083	21.675		
bakkersweel	0	0	0	840	0	0	0	0	0	0	0	0	-0	840		
part. natuur en landschapsbeheer wvd	0	0	0	0	8.370	0	0	29.560	0	0	0	0	14.659	52.589		
Monitoring landschapselmenten Zeeland	0	7.750	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-138	7.612		
Zeeuwse bossen en hagen	0	0	8.847	6.399	0	0	2.742	0	0	0	0	0	0	17.969		
	0	64.750	19.439	19.278	26.004	0	50.998	29.560	0	3.293	138.480	0	80.236	432.038		
communicatie en kennis																
communicatie algemeen (zonder kennis)	0	0	0	0	0	0	5.154	0	0	0	86.152	0	9.761	101.067		
ken je erf	0	36.000	0	0	0	0	1.740	0	0	0	18.741	0	5.059	61.540		
Kennis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26.350	0	6.038	32.388		
kennis en communicatie werk voor derden	0	0	0	750	24.562	0	0	10.480	0	0	0	0	7.535	43.327		
impl. integraal bedrijfsvoeringssysteem	0	28.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.877	36.377		
film jubileum	0	0	12.304	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-177	12.128		
	0	64.500	12.304	750	24.562	0	6.894	10.480	0	0	131.243	0	36.093	286.826		
cultuurhistorie																
erfgoedvrijwilligers basis	0	9.500	2.570	0	5.550	0	0	0	0	0	20.518	0	1.290	39.428		
herstel van klein erfgoed	0	3.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	223	3.223		
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	0	7.000	0	0	0	0	2.011	0	0	0	5.797	0	31	14.838		
	0	19.500	2.570	0	5.550	0	2.011	0	0	0	26.315	0	1.543	57.488		
biodiversiteit																
biodiversiteit basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26.877	0	3.364	30.241		
Oude rassen/dorpsboomgaarden	0	17.000	6.000	0	9.378	0	6.234	0	0	0	0	0	114	38.725		
Borging POP3	0	0	0	9.900	0	0	0	0	0	0	0	0	265	10.165		
nestgelegenheidproject	0	2.850	0	11.225	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14.075		
npi	0	0	0	53.890	0	0	0	0	0	0	0	0	3.332	57.222		
POP3 project Strekeigen landschapselementen voor ee	163.447	0	0	165.036	0	0	0	0	0	0	0	0	1.589	330.073		
Exotenbestrijding	0	0	0	48.950	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48.950		
Poelen.nu / kamsalamander	0	0	0	63.219	0	0	0	0	0	0	0	0	63.219	0		
Kwetsbare bijen/ Rijke Dijken (-2026)	0	0	0	33.501	0	0	0	0	0	0	0	0	0	33.501		
Natuur op bedrijfsterreinen	0	0	0	9.120	3.157	0	33.638	0	0	0	0	0	-12.507	33.408		
Patrijznennetwerk	0	0	0	6.454	0	0	0	0	0	0	0	0	4.065	10.519		
Erf+ 2024-2027	0	0	0	41.955	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41.955		
Vleermuizen 2024-2027	0	0	0	25.601	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25.601		
Kleine bossen, grote biodiversiteit	0	0	0	11.355	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11.355		
Ecologisch maaibeheer	0	0	0	14.085	11.000	0	0	0	0	0	0	0	0	25.085		
	163.447	17.000	8.850	494.293	23.534	0	39.872	0	0	0	26.877	0	222	774.095		
agrarisch natuur en landschapsbeheer																
agrarisch natuurbeheer basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10.540	0	1.242	11.782		
agrarisch natuurbeheer werk voor derden	0	0	0	0	0	0	17.859	0	0	0	0	0	567	18.426		
Beheermonitoring AN	0	0	0	0	0	0	21.746	0	0	0	0	0	2.553	24.299		
biodiverse waterbassins	0	0	0	20.000	0	0	0	0	0	0	0	0	4.139	24.139		
Groen Blauwe Dooradering	0	0	32.060	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	32.060		
	0	0	32.060	20.000	0	0	0	39.605	0	0	10.540	0	8.500	110.765		
TOTAAL ACTIVITEITEN																
	163.447	187.500	111.176	565.963	424.973	2.285	104.270	87.968	58.295	59.417	945.060	0	199.386	2.909.377		

Deze bijlage is opgesteld conform de indeling waarin de begroting voor de IKS-subsidie bij Provincie Zeeland is ingediend. Waardoor bepaalde rubriceringen afwijken van de jaarrekening. De onttrekking aan de voorzieningen ad € 59.417 is in de jaarrekening verwerkt onder de baten als vrijval vooruit ontvangen bijdragen.

12.4 Overzicht projecten medegefinancierd via IKS

UITGAVEN	materiële/ diversen	uitvoering werk door derden	onderhouds- vergoedinge n aan derden	toevoeging aan voorzieningen	toerekening IKS - loonkosten b+a	toerekening IKS - algemene bedrijfskosten	voorbereiding/ begeleiding slz	uitvoering slz uren	uitvoering slz vrijwilligerswerk	totaal
toegankelijkheid en routenetwerk										
wandelnetsw zld basis/wandelevent	5.759	1.127	0	0	5.561	4.633	9.940	3.970	0	30.950
wandelnetsw zld beheer	22.522	33.613	56.124	57.747	28.362	23.932	30.600	49.261	33.500	335.661
	28.281	34.739	56.124	57.747	33.923	28.624	40.440	53.232	33.500	366.611
vrijwillig landschapsbeheer										
vrijwilligerswerk basis	0	326	0	0	45.324	38.244	23.800	96.288	46.239	250.220
landschapsonderhoud	0	5.035	0	0	55.612	46.925	10.160	143.226	39.000	293.958
natuurverkdag	2.034	633	0	0	8.620	7.273	7.080	15.174	5.000	45.875
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	2.503	2.112	720	4.213	1.500	11.047
	2.034	5.994	0	0	112.058	94.554	41.760	258.901	91.739	607.100
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden										
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	21.411	18.066	14.040	31.493	0	85.009
herstel streekgeen erven Zeeland	0	0	0	0	1.668	1.408	2.240	258	0	5.574
herziening abonnementen	0	-175	0	0	5.005	4.223	8.320	2.935	0	20.308
hoogstamabonnement project abonnement	768	0	0	0	23.357	19.709	3.520	72.763	6.263	126.379
grenslindenabonnement project abonnement	0	0	0	0	1.390	1.173	400	1.591	500	5.054
ervenabonnement project abonnement	681	1.407	0	0	12.235	10.324	4.000	32.734	4.000	65.380
volovereenkomsten	0	0	1.667	0	2.781	2.346	1.440	3.355	0	11.589
	1.449	1.232	1.667	0	67.846	57.249	33.960	145.129	10.763	319.294
communicatie en kennis										
communicatie algemeen (zonder kennis)	9.182	0	0	0	20.576	17.362	23.280	30.666	0	101.067
ken je erf	546	0	0	0	15.015	12.670	19.400	13.910	0	61.540
Kennis	0	75	0	0	6.673	5.631	8.640	11.363	0	32.388
	3.727	75	0	0	42.265	35.663	51.320	55.945	0	194.395
cultuurhistorie										
erfgoedvrijwilligers basis	0	445	0	0	8.898	7.508	11.760	8.817	2.000	39.428
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	0	952	0	0	3.337	2.816	2.920	4.275	500	14.838
	0	1.437	0	0	12.235	10.324	14.680	13.091	2.500	54.266
biodiversiteit										
biodiversiteit basis	0	60	0	0	6.951	5.866	4.480	12.885	0	30.241
	0	60	0	0	6.951	5.866	4.480	12.885	0	30.241
agrarischnatuur en landschapsbeheer										
agrarischnatuurbeheer basis	0	0	0	0	2.781	2.346	2.120	4.535	0	11.782
	0	0	0	0	2.781	2.346	2.120	4.535	0	11.782
SUBTOTAAL	41.552	43.536	57.732	57.747	278.059	234.626	188.760	543.716	138.501	1.584.283

INKOMSTEN	eu/ pop interreg	nationale postcode-loterij	diverse fondsen	provincie Zeeland projecten	gemeenten water schappen	sponsoring tbv materiaal	deelnemers eigenaren	diverse opdracht givers	bijdragen voor vrijwilligers werk	onttrekking aan voor zieningen/ reserves	provincie Zeeland integrale kosten subsidie	prov zld inc aan iks toegev subs	Project- resultaat	totaal
toegankelijkheid en routenetwerk														
wandelnetsw zld basis/wandelevent	0	0	5.735	0	0	0	0	0	0	0	24.466	0	749	30.950
wandelnetsw zld beheer	0	0	0	0	101.074	0	25	0	0	56.124	153.412	0	25.026	335.661
	0	0	5.735	0	101.074	0	25	0	0	56.124	177.878	0	25.775	366.611
vrijwilligerswerk														
vrijwilligerswerk basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	229.354	0	20.886	250.220
landschapsonderhoud	0	0	0	0	38.066	0	0	0	58.295	0	185.328	0	18.270	299.958
natuurverkdag	0	21.750	0	0	5.031	2.285	0	0	0	0	12.426	0	4.382	45.875
bacterievuurcontrole Zeeland	0	0	0	0	0	0	3.175	0	0	0	6.619	0	1.253	11.047
	0	21.750	0	0	43.097	2.285	3.175	0	58.295	0	433.727	0	44.771	607.100
natuur en landschapsbeheer particulieren en overheden														
algemene advisering particulieren/overheden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	83.267	0	1.742	85.009
herstel streekgeen erven Zeeland	0	3.000	0	0	0	0	0	0	0	0	1.054	0	1.520	5.574
herziening abonnementen	0	6.500	0	0	0	0	0	0	0	0	3.127	0	10.681	20.308
hoogstamabonnement project abonnement	0	35.000	0	0	11.607	0	29.539	0	0	875	21.028	0	28.330	126.379
grenslindenabonnement project abonnement	0	0	0	0	1.825	0	2.000	0	0	0	1.581	0	-352	5.054
ervenabonnement project abonnement	0	12.500	0	0	3.550	0	16.717	0	0	0	17.883	0	14.730	65.380
volovereenkomsten	0	0	0	0	652	0	0	0	0	2.418	10.540	0	-2.021	11.589
	0	57.000	0	0	17.634	0	48.256	0	0	3.293	138.480	0	54.631	319.294
communicatie en kennis														
communicatie algemeen (zonder kennis)	0	0	0	0	0	0	5.154	0	0	0	86.152	0	9.761	101.067
ken je erf	0	36.000	0	0	0	0	1.740	0	0	0	18.741	0	5.059	61.540
Kennis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26.350	0	6.038	32.388
	0	36.000	0	0	0	0	6.894	0	0	0	131.243	0	20.858	194.995
cultuurhistorie														
erfgoedvrijwilligers basis	0	9.500	2.570	0	5.550	0	0	0	0	0	20.518	0	1.290	39.428
Vrijwilligers op historische buitenplaatsen	0	7.000	0	0	0	0	2.011	0	0	0	5.797	0	31	14.838
	0	16.500	2.570	0	5.550	0	2.011	0	0	0	26.315	0	1.320	54.266
biodiversiteit														
biodiversiteit basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26.877	0	3.364	30.241
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26.877	0	3.364	30.241
agrarischnatuur en landschapsbeheer														
agrarischnatuurbeheer basis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10.540	0	1.242	11.782
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10.540	0	1.242	11.782
TOTAAL ACTIVITEITEN	0	131.250	8.305	0	167.355	2.285	60.361	0	58.295	59.417	945.060	0	151.962	1.584.289

12.5 Begroting 2025 (vastgesteld door het bestuur okt. 2024)

Balans 31-12-2025

	31 dec 2025	31 dec 2024		31 dec 2025	31 dec 2024
Activa	Begr.	Begr.	Passiva	Begr.	Begr.
Materiele vaste activa			Reserves en fondsen		
Bedrijfsmiddelen	27.500	40.000	<i>Continuïteitsreserves</i>		
Direct in gebruik doelstelling	101.100	103.300	Algemene continuïteit reserve	856.714	781.004
	128.600	143.300		856.714	781.004
Vorderingen en overlopende activa			<i>Bestemmingsreserves</i>		
Te ontvangen project subsidies	115.000	115.000	Reserve activa bedrijfsmiddelen	70.552	48.187
Debiteuren en overige vorderingen	200.000	200.000	Reserve activa doelstelling	254.886	189.274
Loonbelasting en sociale premies			Reserve Verhuizing	-	0
	315.000	315.000		325.438	237.461
Effecten			Voorzieningen		
Obligaties	182.000	116.699	Wandelpaden groot onderhoud	125.258	133.688
	182.000	116.699		125.258	133.688
Liquide middelen			Kortlopende schulden		
Bank	1.300.000	1.054.538	Crediteuren en nog te betalen	115.000	115.000
Kas	-	-	Loonbelasting en sociale premies	38.000	38.000
	1.300.000	1.054.538	Overige schulden en overlopende passiva	465.190	324.384
				618.190	477.384
Totaal	1.925.600	1.629.537	Totaal	1.925.600	1.629.537

12.6 Werkbegroting 2025

	BEGROTING 2025		BEGROTING 2024		JAARREKENING 2023	
		€		€		€
Baten van loten/jorganisaties		187.500		187.500		187.500
Subsidies overheden		983.808		945.080		896.641
Sponsoring		-		3.000		16.061
Diverse fondsen		87.912		35.742		35.400
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten		1.389.713		1.406.426		1.486.669
Overig		-		-		-
Totaal baten		2.628.932		2.577.728		2.622.271
Besteed aan doelstellingen						
<i>Doelstelling: toegankelijkheid/routenetwerken</i>						
Uitvoeringskosten slz	228.429		221.220		202.367	
Kosten eigen activiteiten	37.500		33.500		36.608	
Projectkosten	275.900		275.939		226.624	
Totaal besteed aan doelstelling	541.829		530.659		465.589	
<i>Doelstelling: agrarisch natuur- en landschapsbeheer</i>						
Uitvoeringskosten slz	101.417		20.333		29.081	
Kosten eigen activiteiten	-		-		-	
Projectkosten	-		-		1.851	
Totaal besteed aan doelstelling	101.417		20.333		30.931	
<i>Doelstelling: vrijwilligerswerk</i>						
Uitvoeringskosten slz	324.879		295.405		343.399	
Kosten eigen activiteiten	93.500		94.500		90.500	
Projectkosten	5.200		3.990		5.896	
Totaal besteed aan doelstelling	423.579		393.895		439.795	
<i>Doelstelling: natuur en landschapsbeheer particulieren/overheden</i>						
Uitvoeringskosten slz	245.521		212.593		255.139	
Kosten eigen activiteiten	13.500		11.500		10.000	
Projectkosten	82.953		40.305		117.907	
Totaal besteed aan doelstelling	341.974		264.398		383.046	
<i>Doelstelling: communicatie en kennis</i>						
Uitvoeringskosten slz	496.600		323.170		133.981	
Kosten eigen activiteiten	-		-		-	
Projectkosten	21.000		21.000		79.775	
Totaal besteed aan doelstelling	517.600		344.170		213.756	
<i>Doelstelling: cultuurhistorie</i>						
Uitvoeringskosten slz	39.215		37.734		39.993	
Kosten eigen activiteiten	3.500		2.500		2.100	
Projectkosten	7.500		7.500		969	
Totaal besteed aan doelstelling	50.215		47.734		43.062	
<i>Doelstelling: biodiversiteit</i>						
Uitvoeringskosten slz	182.293		417.003		435.982	
Kosten eigen activiteiten	3.000		3.000		3.000	
Projectkosten	146.159		272.662		250.152	
Totaal besteed aan doelstelling	331.452		692.665		689.134	
TOTAAL						
Uitvoeringskosten slz	1.618.355		1.527.458		1.439.932	
Kosten eigen activiteiten	151.000		145.000		142.208	
Projectkosten	538.712		621.396		683.172	
Totaal besteed aan doelstelling		2.308.067		2.293.854		2.265.312
<i>Beheer en administratie</i>						
kosten beheer en administratie		320.530		283.742		275.472
Totaal lasten		2.628.597		2.577.596		2.540.784
Financiële baten en lasten		100		100		25.237
Resultaat		435		232		106.722
Resultaat is besteed aan:						
Toevoeging/onttrekking continuïteitsreserves		435		-		75.245
Toevoeging/onttrekking bestemmingsreserves		-		-		41.477
Toevoeging/onttrekking overige reserves		-		-		10.000
		435		232		106.722

Toelichting op de werkbegroting 2025

BATEN			Begroting 2025	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
			€	€	€
Baten uit eigen fondsenwerving			-	-	-
Baten van loterij organisaties					
Nationale PostcodeLoterij			187.500	187.500	187.500
			187.500	187.500	187.500
Baten van subsidies van overheden					
Provincie Zeeland (integrale kostensubsidie)			983.808	945.060	896.641
Provincie Zeeland terug te betalen subsidie					-
Provincie Zeeland DZN bijdrage			-	-	-
			983.808	945.060	896.641
Sponsoring			-	3.000	16.061
Diverse fondsen/NGO's			87.912	35.742	35.400
NGO's voorgaande jaren			87.912	35.742	-
					35.400
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten					
EU pop en interreg			-	143.275	117.372
Provincie Zeeland			366.409	456.383	606.102
Gemeenten/waterschappen			371.054	348.683	300.465
Onttrekking aan voorzieningen			62.500	87.000	79.216
Bijdragen deelnemers/eigenaren projecten			413.295	130.585	210.300
Doorbelaste uitvoeringskosten			73.455	161.500	124.999
Bijdragen voor vrijwilligerswerk			83.000	79.000	48.215
			1.369.713	1.406.426	1.486.669
Overige baten					
Rentebaten			-	-	25.237
Activa resultaat			-	-	-
Overig			-	-	-
			-	-	25.237
SOM VAN DE BATEN			2.628.932	2.577.728	2.647.508

UITVOERINGSKOSTEN SLZ			Begroting 2025	Begroting 2024	2023
Personeelskosten					
Brutolonen			1.201.000	1.140.000	1.055.788
Sociale lasten			303.000	248.000	167.357
Pensioen- en vutpremies			158.500	185.000	204.732
Ontvangen ziektegeld			-	-	51.101-
			1.662.500	1.573.000	1.376.776
Inleen personeel			0	-	41.017
Mutatie vakantiedagen verplichting			100	100	29.941
Overige personeelskosten			42.000	42.000	63.205
			1.704.600	1.615.100	1.510.939
Brutolonen					
Regulier personeel			1.201.000	1.140.000	1.055.788
Vakantiegeld			-	-	
			1.201.000	1.140.000	1.055.788
Sociale lasten					
Bedrijfsvereniging			303.000	248.000	167.357
Vakantiegeld			-	-	
			303.000	248.000	167.357
Pensioen- en vutpremies					
Pensioen/vutpremies			158.500	185.000	204.732
Ontvangen ziektegeld					
Ontvangen ziektegeld			-	-	51.101-
Mutatie vakantiedagenverplichting					
Mutatie vakantiedagenverplichting			100	100	29.941
Overige personeelskosten					
Scholingskosten			12.000	12.000	15.837
Eenmalige uitkering jubilarissen			0	-	4.791
Reis- en verblijfskosten			29.000	29.000	29.290
Overige diverse kosten			1.000	1.000	13.287
			42.000	42.000	63.205
Huisvestingskosten					
Kantoor huur, onderhoud enz.			42.800	39.000	37.921
Kantoorkosten					
Porti- en telefoonkosten			9.095	8.500	8.512
Kopieerkosten/Kantoorbenodigdheden			4.815	4.500	4.632
Computernetwerk, website, software			16.050	10.000	11.182
			29.960	23.000	24.326
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen					
Afschrijvingskosten bedrijfsmiddelen			12.500	12.500	9.865
Algemene kosten					
Administratie, accountant en bank			64.200	38.000	58.556
Verzekeringen			18.190	17.000	17.204
Kosten Landschappen NL			65.000	65.000	55.385
Onkostenvergoeding bestuur			1.000	1.000	611
Afw aardering vorderingen			0	-	505
Overige kosten			535	500	90
			148.925	121.500	132.351
UITVOERINGSKOSTEN SLZ			1.938.785	1.811.100	1.715.402

KOSTEN EIGEN ACTIVITEITEN				Begroting 2025	Begroting 2024	Jaarrekening 2023
Kosten communicatie						
Publiciteit				-	-	-
				-	-	-
Kosten vrijwilligerswerk (zie ook projecten)						
Afschrijving in gebruik doelstelling				34.000	33.000	31.612
Huur en inrichting werkplaatsen				14.500	14.500	14.030
Onkosten vrijwilligers				53.000	51.500	45.627
Dienstauto's				35.000	31.500	36.891
Klein gereedschap				2.500	3.000	1.424
Overige exploitatiekosten				11.000	10.500	10.650
Loonwerk en materiaal				1.000	1.000	1.974
				151.000	145.000	142.208
TOTAAL KOSTEN EIGEN ACTIVITEITEN				151.000	145.000	142.208
KOSTEN PROJECTEN (excl kosten SLZ)						
Materialen/diversen				255.174	280.086	218.859
Uitvoering werk door derden				161.038	222.310	349.959
Onderhoudsvergoedingen aan derden				62.500	61.000	56.854
Toevoeging aan voorzieningen				60.000	58.000	57.500
TOTAAL KOSTEN PROJECTEN				538.712	621.396	683.172
SOM VAN DE LASTEN				2.628.497	2.577.496	2.540.783
RESULTAAT VOOR BESTEMMING				435	232	106.725

Meerjarenbegroting uit beleidsplan 2020-2025.

Overzicht baten en uitgaven voor beleidsplan 2020-2025 (in K€)						
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Baten						
Giften en sponsering	9	3	0	3	3	3
Nationale Postcodeloterij	207	200	188	188	188	188
Fondsen	11	56	78	50	36	50
subsidies overheden	875	820	910	897	959	950
vergoeding werkzaamheden	778	1068	1.096	1186	1334	1400
totaal baten	1880	2147	2272	2324	2520	2591
Uitgaven						
beheer en administratie	198	243	225	250	284	300
continuïteits- en bestemmingsreserves	171	155	300	-21	0	5
doelstellingen						
landschapsbeleving	212	227	411	302	463	500
vrijwilligerswerk	383	407	391	429	438	461
natuur en landschapsbeheer	281	238	245	244	298	310
agrarisch natuur en landschapsbeheer	18	29	40	26	26	30
communicatie, kennis en educatie	145	143	138	335	167	175
cultuurhistorie	42	69	83	61	55	60
biodiversiteit	430	636	439	698	789	750
totaal uitgaven	1880	2147	2272	2324	2520	2591

12.7 Bezoldiging directie t.b.v. CBF

	2024	2024	2023
Naam	P. Smits	J.A. van der Velden	J.A. van der Velden
Functie	Directeur	Directeur	Directeur
BSD-score	425	425	425
Dienstverband	Ja, Bepaald 29,6 uur/ week 80% 1/6 – 31/12	Ja, Beëindigd 32 uur/ week 86,49% 1/1 – 20/8	Ja, Onbepaald 32 uur/ week 86,49% 1/1 – 31/12
Jaarinkomen			
Brutoloon	44.067	61.331	78.701
Vakantiegeld		7.850	6.104
Eindejaarsuitkering	150	-	150
Jubileumuitkering/ uitbetaling niet opgenomen vakantiedagen	-	-	
Jaarinkomen totaal (bruto)	44.217	69.181	84.955
Belaste vergoedingen/ bijtellingen	-	-	
Pensioenlasten (wg deel)	7.157	13.315	19.699
Pensioencompensatie	-	-	
Overige beloningen op termijn	-	-	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	400	
Totaal (bruto)	51.374	82.896	104.654
Vertrekregeling	Nee	Nee	Nee

Organisatie	Stichting Landschapsbeheer Zeeland	Organisatie	Stichting Landschapsbeheer Zeeland
Ingevuld door	C.L.M. van Immerseel	Ingevuld door	C.L.M. van Immerseel
Geaccordeerd door	M.W. Ruisaard	Geaccordeerd door	M.W. Ruisaard
Datum akkoord	26-03-2025	Datum akkoord	26-03-2025
Betreft	boekjaar aanvang 2024-01 boekjaar einde 2024-12 III - mm voorbest 2020 - 07 III - mm voorbest 2021 - 06	Betreft	boekjaar aanvang 2024-01 boekjaar einde 2024-12 III - mm voorbest 2020 - 07 III - mm voorbest 2021 - 06

Het jaar inkomen van de individuele directieleden (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 144.154 (1fte/12 mnd.) volgens de Regeling beloning directeuren van Goede doelen organisaties.

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de pensioenlasten en de overige beloningen op termijn samen blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van EUR 144.154 (1fte/12 mnd.) per jaar

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 3.7 van dit jaarverslag.

Aan de directieleden en bestuursleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige (top)functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

De overige (onbezoldigde) topfunctionarissen betreffen de bestuursleden

Naam	Functie	
G.J. van de Velde-de Wilde	Voorzitter	
Th.M.S. Collette	Vicevoorzitter	
A. de Smet	Secretaris	
M.W. Ruisaard	Penningmeester	
J. Bierens-Imanse	Bestuurslid	
A.C.J. Overwater	Bestuurslid	
C.C.H. de Wilde	Bestuurslid	